

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
strukturārfondi un
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Apstiprināts, pamatojoties uz
2015.gada 6.augusta
risku pārvaldības darba grupas lēmumu
protokola Nr.11-09/61

Aktualizēts: 2019.gada 28.augustā

APSTIPRINU
ES fondu vadošās iestādes vadītājs
A.Eberhards

PASĀKUMU PLĀNS

KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI

Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda
2014.-2020.gada plānošanas periodā

Rīga

I. Plataiskalns
28.08.2019.

Z. Jansone
28.08.2019.

S. Ozola
28.08.2019.

SATURS

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS	3
2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS.....	4
2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes.....	4
2.2. Risku novērtējuma analīze.....	5
2.2.1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase	6
2.2.2. Projektu ieviešana un uzraudzība	29
2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana.....	46
3. PASĀKUMU PLĀNS KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU MAZINĀŠANAI	59

IEVADS

Īstenojot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) reģionālo politiku, ar Eiropas Sociālā fonda, Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) un Kohēzijas fonda (turpmāk visi kopā – ES fondi) ieguldījumiem tiek uzlabota Eiropas reģionu un pilsētu konkurētspēja, veicinot ekonomisko izaugsmi, radot darbavietas un mazinot dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības.

Ja ES finanšu līdzekļi tiek izmantoti neatbilstošiem mērķiem, tiek apdraudēta nodokļu maksātāju nauda, un iedzīvotājiem nodarīts tiešs kaitējums. Tāpēc Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) un dalībvalstīm ir būtiska loma ES fondu līdzekļu efektīvā un mērķtiecīgā izlietošanā, nodrošinot ES un nacionālā budžeta finanšu interešu aizsardzību.

Iedzīvotāju uzticēšanās vairošanai EK ir paziņojusi, ka ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā krāpšanas un korupcijas tolerance tiek noteikta nulles līmenī, kā arī ir noteikts pienākums dalībvalstīm stiprināt pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumus ES fondu ieviešanā un finanšu līdzekļu pārvaldībā.

Pašlaik attiecībā uz valsts pārvaldes iestādēm lietderīga un efektīva rīcība ar mantu un finanšu līdzekļu nodrošināšana, labas pārvaldības principa ievērošana un likumīgas institūcijas darbības nodrošināšana izriet no vairākiem ārējiem normatīvajiem aktiem. Valsts pārvaldes iekārtas likums nosaka, ka valsts pārvalde darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros un tā savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Pienākums likumīgi rīkoties ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu, novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu izriet no Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma. Likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) nosaka valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku¹ vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicinot valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai.

Latvijā valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm jau ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmu 2004.-2008.gadam tika noteikts uzdevums izstrādāt organizatoriskos pretkorupcijas pasākumu plānus, savukārt ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2009.-2013.gadam tika secīgi uzdots uzdevums šādus plānus reizi gadā aktualizēt. Arī "Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēs 2015.-2020.gadam"², kas sniedz vispārīgu informāciju par krāpšanas apkarošanas politiku un stratēģiskiem mērķiem, visām valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām 6.sadaļā "Uzdevumu un pasākumu plāns" tiek uzdots uzdevums Nr.3.2. – līdz 2015.gada 31.decembrim izstrādāt vai aktualizēt (reizi gadā) pretkorupcijas pasākumu plānu, kur noteikta prasība aptvert arī krāpšanas un korupcijas riskus ES fondos (ja attiecināms).

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Tā kā ES fondu līdzekļus finansējuma saņēmējiem piešķir dalībvalstis, saskaņā ar Finanšu regulas³ 63.panta 2.punktu dalībvalstis īsteno visus nepieciešamos pasākumus, tostarp likumdošanas un administratīvos pasākumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses, tāpēc dalītas

¹ Saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 1.panta 6.punktu radnieks ir tēvs, māte, vecāmāte, vekaistēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais

² Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izstrādātas nacionālas nozīmes pamatnostādnes "Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes 2015.-2020.gadam" (Ministru kabineta 2015.gada 16.jūlija rīkojums Nr.393 "Par korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam")

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regula (ES, Euratom) Nr.2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr.1296/2013, (ES) Nr.1301/2013, (ES) Nr.1303/2013, (ES) Nr.1304/2013, (ES) Nr.1309/2013, (ES) Nr.1316/2013, (ES) Nr.223/2014, (ES) Nr.283/2014 un Lēmumu Nr.541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr.966/2012

pārvaldības ietvaros dalībvalstis ir atbildīgas par ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmu izveidošanu atbilstoši Regulas Nr.1303/2013⁴ 72.panta un 122.panta prasībām, lai nodrošinātu, ka ES fondu līdzekļus izmanto likumīgi un pareizi, ievērojot drošas finanšu pārvaldības principu un paredzot pārkāpumu, tostarp krāpšanas un korupcijas, novēršanu, konstatēšanu un izlabošanu, kā arī nepamatoti veiktu izdevumu atgūšanu.

Saskaņā ar ES fondu vadības likumu⁵ ES fondu vadošās iestādes Latvijā pienākumus pilda Finanšu ministrija (turpmāk – vadošā iestāde), kas atbild par efektīvas ES fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, lai nodrošinātu caurredzamu un finanšu vadības principiem atbilstošu darbības programmā „Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk – darbības programma) paredzēto ES fondu finanšu līdzekļu ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.

Lai EK gūtu pārliecību, ka krāpšanas un korupcijas riski ES fondu ieviešanā tiek vadīti, Regulas 1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunktā vadošajai iestādei ES fondu 2014.- 2020.gada plānošanas periodā noteikta prasība attiecībā uz finanšu pārvaldību un kontroli ieviest efektīvus un samērīgus krāpšanas un korupcijas apkarošanas pasākumus, ņemot vērā apzinātos riskus.

2. KRĀPŠANAS UN KORUPCIJAS RISKU NOVĒRTĒJUMS

2.2.1. Risku novērtēšanā iesaistītās iestādes

Regulas Nr.1303/2013 125.panta 4.punkta c) apakšpunkta īstenošanai, pamatojoties uz EK vadlīniju 1.pielikumu⁶, kur jau norādīti apzinātie riski, ņemot vērā kohēzijas politikā novērotos krāpnieciskos gadījumus, kā arī vispārārstītas un izplatītas krāpšanas shēmas, vadošā iestāde 2014.gada nogalē sagatavoja norādes krāpšanas risku novērtēšanai un lūdza iestādēm⁷ veikt sākotnējo novērtējumu krāpšanas un korupcijas riskiem ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā.

Tā kā uz sākotnējā risku novērtējuma veikšanas brīdi ES fondu vadības un kontroles sistēma vēl nebija izveidota un visas nepieciešamās iekšējās procedūras tika izstrādātas atbilstoši Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumiem Nr.611⁸, sākotnējais krāpšanas un korupcijas risku novērtējums iestādēs tika veikts, balstoties uz ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi un praksi projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasē, projektu ieviešanā un uzraudzībā, kā arī maksājumu veikšanā un deklarēšanā.

Saskaņā ar Regulas Nr.1301/2013⁹ 7.panta 4. un 5.punktā noteiktajām prasībām, ka vismaz 5 % ERAF finansējuma, kas valsts līmenī piešķirts saistībā ar mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai", tiek piešķirts integrētām darbībām ilgtspējīgai pilsētu attīstībai, deviņām Latvijas republikas (turpmāk – LR) pilsētu pašvaldībām¹⁰ ir deleģēts nodrošināt integrētu

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr.1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006

⁵ Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums (spēkā no 11.07.2014.) (turpmāk – ES fondu vadības likums)

⁶ EK vadlīnijas "Krāpšanas riska novērtēšana un efektīvi un samērīgi krāpšanas apkarošanas pasākumi" un to 1.pielikums (2014.gada 16.jūnijs);

⁷ ES fondu vadības likuma 9.panta 1.punkta 2., 3. un 5.apakšpunktā norādītās iestādes

⁸ MK 2014.gada 7.oktobra noteikumi Nr.611 "Prasības Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības un kontroles sistēmas izveidošanai";

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1301/2013 (2013. gada 17.decembris) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006

¹⁰ Saskaņā ar MK 2015.gada 17.septembra rīkojumu Nr.569 "Par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanas deleģēšanu republikas pilsētu pašvaldībām" tās ir Daugavpils, Jēkabpils, Jelgavas, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldības

teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī. Pēc deleģēšanas līgumu¹¹ noslēgšanas 2015.gada nogalē konkrētajām pašvaldībām attiecībā uz projektu iesniedzēju atlasī ir jānodrošina ar krāpšanu, korupciju un interešu konfliktu saistīto risku vadība, tai skaitā jāievieš pretkorupcijas un pretkrāpšanas pasākumi.

Krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda projektu ieviešanā no 2015.gada veicams saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātiem metodiskiem norādījumiem krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai¹² un attiecināms uz šādām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm:

- Centrālo finanšu un līgumu aģentūru (turpmāk – CFLA), kura pilda vienīgās sadarbības iestādes funkcijas;
- Republikas pilsētu pašvaldībām, kuras nodrošina integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlasī (turpmāk – ITI pašvaldības);
- Valsts kasi, kura pilda sertifikācijas iestādes funkcijas.

2.2.2. Risku novērtējuma analīze

Saskaņā ar vadošās iestādes izstrādātajiem metodiskajiem norādījumiem¹³ krāpšanas un korupcijas risku novērtējums ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā primāri aptver šādus ES fondu projektu ieviešanas posmus:

1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlasī;
2. Projektu ieviešanu un uzraudzību, koncentrējoties uz iepirkumu, kā arī finansējuma saņēmēja un tā iepirkuma procedūrā izraudzītā pretendenta (līgumslēdzēja puse) darba izmaksām;
3. Maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu.

ES fondu vadībā ir skaidri noteikts atbildības sadalījums, un visu procesu norise ir dokumentēta procedūrās. ES fondu projektu ieviešanā iesaistītās iestādes ir atbildīgas par piemērotākās risku vadības pieejas izvēli, lai veiktu pienācīgus un efektīvus risku pārvaldības pasākumus saistībā ar ES fondu vadības funkciju izpildi, tai skaitā krāpšanas un korupcijas atklāšanu un novēršanu. Lai nodrošinātu efektīvu cīņu ar negodprātīgu rīcību, tiek ieviesti gan preventīvi, gan atklājoši, gan koriģējoši pasākumi un kontroles, kā arī tiek paredzēta tālāka ziņošana tiesībsargājošām iestādēm, kuras var ierosināt izmeklēšanu un saukt pie disciplinārās, administratīvās vai kriminālatbildības.

Iestādes, sākot ar 2017.gadu, reizi divos gados (līdz tam ik gadu) veic ES fondu 2014.- 2020.gada plānošanas perioda krāpšanas un korupcijas risku novērtējumu, un vadošā iestāde veic no iestādēm saņemto novērtējumu analīzi, lai gūtu pārliedību, ka ES fondu vadībā iesaistītajās iestādēs krāpšanai un korupcijai visvairāk pakļautos ES fondu ieviešanas posmos ir apzināta risku iestāšanās varbūtība, apjausts to potenciālais radītais kaitējums un ieviesti efektīvi un samērīgi pasākumi un kontroles šo risku mazināšanai, kā arī tiek veikti vajadzīgie pasākumi, lai konstatētu krāpšanu un pārkāpumus, attiecīgi piemērotu finanšu korekcijas un nodrošinātu, ka vainīgie tiek saukti pie atbildības un ES budžetā un valsts budžetā atgūti neatbilstoši veikti izdevumi.

2.2.1. Projektu iesniedzēju (pretendentu) atlase

Saskaņā ar ES fondu likuma 21.panta pirmo daļu projektu iesniegumu atlase var būt atklāta vai ierobežota un to var veikt CFLA un ITI pašvaldības.

¹¹ Saskaņā ar ES fondu vadības likuma 10.panta otrās daļas 17.punktā paredzēto starp vadošo iestādi un pilsētas pašvaldību noslēgts deleģēšanas līgums par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu

¹² Vadošās iestādes metodika "Metodiskie norādījumi specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu ieviešanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā" (apstiprināta 24.04.2015., aktualizēta 05.12.2017.), pieejami tīmekļa vietnē www.esfondi.lv sadaļā 2014.-2020.gads/Vadlīnijas un skaidrojumi apakšsadaļas ES fondu ieviešana 3.2.punktā

¹³ Skatīt atsauci Nr.12

Interesu konflikta novēršanas likuma 4.panta otrā divi prim daļa nosaka, ka arī tās personas, kuras, pildot amata pienākumus ES vai ārvalstu finanšu atbalsta vadībā iesaistītajās institūcijās, pieņem lēmumu par iesniegto projektu vai projekta iesniegumu vai pieņem tādu lēmumu, kas skar piešķirtā finanšu atbalsta izlietojumu, ir uzskatāmas par valsts amatpersonām. Līdz ar to uz tām attiecas visas šajā likumā noteiktās normas.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, projektu iesniegumu atlases process ir paaugstināta riska zona, jo vienam vai vairākiem projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas (turpmāk – vērtēšanas komisija) locekļiem var būt izveidojušās ciešas privātas saites ar kādu projekta iesniedzēju vai citu ar projekta iesniedzēju saistītu personu, piem., projekta iesniegumu sagatavojušo personu vai komersantu vai arī ar projekta īstenošanā ieinteresēto trešo pusi, kas var izdarīt tiešu/netiešu spiedienu (ministrijas, pašvaldības pārstāvis, piegādātājs), tādējādi radot labvēlīgu vidi iespējai pieprasīt vai saņemt nepelnītu labumu, vai, ietekmējot pārējos vērtēšanas komisijas locekļus, kādam projekta iesniedzējam nodrošināt priekšrocības attiecībā pret citiem, ļaujot tam kvalificēties projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai.

Neatbilstošu projektu iesniedzēju atlasī CFLA vērtē kā kritisku risku ar reālu iestāšanās varbūtību un lielu negatīvo ietekmi, kas apstiprina iestādes izpratni par to, ka negodprātīgas rīcības rezultātā konkrētam projekta iesniedzējam var tikt radītas nepamatotas priekšrocības, ja būs prettiesiski noraidīti citu projektu iesniedzēju iesniegumi, kā rezultātā tas var radīt tiešu kaitējumu ne tikai konkrētajam projekta iesniedzējam, kura projekts ir noraidīts, bet arī sabiedrībai, jo netiek atbalstīts, iespējams, nozīmīgāks projekts, no kura sabiedrībai būtu lielāks ieguvums (vairāk darba vietas, lielāks apgrozījums, līdz ar to lielāki ieņēmumi budžetā no nodokļu nomaksas u.c.). Nedaudz mazāks risks, ka kādam projektu iesniedzējam tiks radītas īpašas priekšrocības attiecībā pret pārējiem projektu iesniedzējiem, ir projektu iesniegumu atlasī īstenojot ierobežotā ES fondu projektu iesniegumu atlases veidā (turpmāk – IPIA), jo tajā apstiprina un finansē (pieejamā finansējuma ietvaros) visus MK noteikumus par specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM), to anotācijā vai pielikumā vai ar atsevišķu MK rīkojumu noteikto projekta iesniedzēju projektu iesniegumus, ja vien:

- 1) projekta iesniedzēji neatbilst nevienam no ES fondu vadības likuma 23.panta izslēgšanas noteikumiem (ja attiecināms) un,
- 2) projektu pieteikumi atbilst vienotajiem un atbilstības kritērijiem, kā arī saņem pietiekamu vērtējumu atbilstoši kvalitātes kritērijiem.

Eiropas Komisija visus pašnovērtējumā iekļautos riskus uzskata par būtiskiem (kritiskiem) un sagaida, ka tie tiks vadīti. Ņemot vērā ITI pašvaldību veikto risku pašnovērtējumu, vadošā iestāde secina, ka Daugavpils un Rēzeknes pašvaldības krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta risku nozīmību deleģētās funkcijas izpildē novērtējušas atbilstoši Eiropas Komisijas gaidām.

Arī Jūrmalas pašvaldība būtu pieskaitāma pie tām ITI projektu atlasī īstenojošām iestādēm, kas pašnovērtējumā piešķir krāpšanas un korupcijas riskiem samērā būtisku iestāšanās varbūtību. Kopumā Jelgavas, Jēkabpils, Liepājas, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldības interešu konflikta riska novērtējumā vērojama zemas riska sākotnējās varbūtības norādīšana, kas varētu būt skaidrojama ar to, ka risku sākotnējā novērtējumā tiek ņemta vērā jau ieviestu risku mazināšanas pasākumu ietekme.

CFLA un ITI pašvaldību pašnovērtējumos ir redzams, ka iestādes korupcijas riskiem pievērš ievērojamu uzmanību, projektu iesniegumu atlases procesā ieviešot un īstenojot dažādus risku mazināšanas pasākumus (skatīt tabulu Nr.1.).

Ļoti svarīgi projektu iesniegumu atlases posmā ir paredzēt, ka projekta iesniedzējs var iesniegt nepatiesas ziņas vai sagrozīt faktus, tīši maldinot vērtēšanas komisiju par savu atbilstību izslēgšanas nosacījumiem vai projekta iesnieguma atbilstību vienotajiem, specifiskajiem un kvalitātes projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai kvalificētos projektu iesniegumu atlasē finansējuma saņemšanai noteiktā SAM ietvaros.

Apzināti vai neapzināti (maldināšanas gadījumā), veicot neatbilstošu izvērtēšanu attiecībā uz iesniedzēja izslēgšanas nosacījumiem vai atbilstību projekta iesnieguma vērtēšanas kritērijiem, jau pašā sākumā var netikt ievēroti godīguma, tiesiskuma, objektivitātes, samērīguma, vienlīdzības kā arī citi tiesību principi, kā rezultātā ES fondu finansējuma saņemšana var būt krāpniecisku vai koruptīvu darbību rezultāts.

Šobrīd Latvijā ir pieejams dažāds valsts un ārvalstu finanšu instrumentu finansējums dažādām nozarēm, jomām un darbībām, tāpēc projektu īstenošanai pastāv iespēja izmantot vairākus finanšu avotus. Saskaņā ar Regulu Nr.1303/2013 nav pieļaujams dubultais finansējums, t.i., ka projektā plānotās darbības jau iepriekš ir īstenotas (t.sk., piesaistot ES fondu līdzfinansējumu, citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansējumu vai citu nacionālo finanšu avotu) vai vienas un tās pašas izmaksas projektu līmenī tiek kompensētas no diviem (vai vairāk) publiskā finansējuma avotiem, neievērojot kumulācijas nosacījumus un komercdarbības atbalsta nosacījumus šajos aspektos.

Ja netiek paredzētas dokumentētas dubultā finansējuma iespējamības pārbaudes, pastāv samērā reāla riska iestāšanās, ja finansējuma saņēmējs jau īstenojis vai īsteno/ plāno jebkādu citu projektu.

Lai visu finanšu instrumentu atbalsta kombinēšana un projektā īstenojamās darbības nenovestu pie dubultā finansējuma, nepieciešams mehānisms, lai pirms projekta apstiprināšanas pārlicinātos, ka nepastāv demarkācijas problemātika un dubultā finansējuma risks.

Projektu iesniedzēju atlasē būtisko krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtējums norādīts tabulā Nr.1.

Ar projektu iesniedzēju atlasīto risku izvērtējums

Tabula Nr.1

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
1) Interesu konflikts vērtēšanas komisijā	1.1. Izstrādāts ētikas kodekss	Valsts amatpersonu (tai skaitā personu, kuras, pildot amata pienākumus ES fondu vadībā iesaistītajās institūcijās, pieņem lēmumu par iesniegto projekta iesniegumu) profesionālā loma nosaka pienākumu darboties atbilstoši attiecīgajā profesijā, jomā vai nozarē apstiprinātajiem uzvedības (ētikas) kodeksiem ¹⁴ , izmantojot tai uzticēto varu un tiesības tikai saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.
2) Nepatiesa informācija projekta iesniedzēja projekta iesniegumā		MK 2017.gada 17.oktobra noteikumi Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" nosaka, ka iestāde apstiprina visiem institūcijas darbiniekiem saistošus institūcijas ētikas principus. Lai attīstītu valsts pārvaldes vienotību un stiprinātu labu pārvaldību, veidojot kopīgu izpratni par to, kādas ir valsts iestādēm kopīgās virsvērtības un kāda nodarbinātā rīcība ir pareiza, bet no kādas jāatturas, kopš 2018.gada 30.novembra MK padotībā esošās iestādes¹⁵ un tajās nodarbinātie (amatpersonas, ierēdņi un darbinieki) ievēro MK 2018.gada 21.novembra ieteikumus Nr.1 "Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi". Šie ieteikumi ir preventīvs instruments, kas nosaka vērtības un primāri skaidro ētikas principus, t.i., norāda uz to, kā ir pareizi rīkoties vai kāda rīcība ir nevēlama, lai nepieļautu pārkāpumus un veicinātu atturēšanos no rīcības, kas noved līdz pārkāpumam/prettiesiskai rīcībai. Ieteikumi kā vienu no vērtībām izceļ godprātību un tajā balstītus šādus ētikas pamatprincipus: • pienākumu godprātīga pildīšana – godīgi, atklāti un patstāvīgi, ievērojot likumus, ētikas normas un citas saistošas prasības; • pildot pienākumus, ievēro objektivitāti un neitralitāti (profesionālo neatkarību). Atturas no darbības, kuras dēļ nodarbinātā vai iestādes godprātība, objektivitāte vai neitralitāte var tikt apšaubīta;
3) Dubultā finansēšana, tostarp pārfinansēšana		

¹⁴ Interesu konflikta novēršanas likuma 4.pants un 22.panta 1.punkts

¹⁵ Gan valsts tiešās pārvaldes iestādes, gan arī citas iestādes, kuras atrodas MK padotībā. Valsts tiešās pārvaldes iestādes ietver gan ministrijas, gan to padotībā esošās iestādes

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		• nepieļauj nonākšanu interešu konflikta situācijā un laikus informē par personiskām interesēm vai citiem apstākļiem, kas var radīt personīgu ieinteresētību un traucēt godprātīgai pienākumu veikšanai; • saskaņā ar noteikto kārtību informē (ceļ trauksmi) par iespējamiem pārkāpumiem, kurus novēro, pildot pienākumus. Cieņpilni izturas pret nodarbinātajiem, kas ceļ trauksmi; • neatkarīgi no piederības kādai politiskai vai profesionālai organizācijai neitrāli izturas pret ikvienu personu; • atbildīgi izturas pret darbā iegūtu ar likumu aizsargātu informāciju un izmanto to tikai darba vajadzībām. Iestādes izvērtē to ētikas kodeksus kontekstā ar šiem ieteikumiem un izvēlas iestādei piemērotāko regulējuma risinājumu. Ja tas ir pietiekami, var apstiprināt šos ieteikumus kā iestādē (vai nozarē, resorā) nodarbinātajiem saistošus ētikas principus.¹⁶ Vienlaikus, ja nepieciešams, paredz detalizētāku regulējumu iestādes ētikas kodeksā vai citos iekšējos normatīvajos aktos. Valsts kanceleja ir izstrādājusi <u>metodisko materiālu – rokasgrāmatu „Valsts pārvaldes nodarbinātā ētikas kodekss”</u>, kurā principi ir paskaidroti arī ar piemēriem. Kā iekšējais normatīvais akts, ētikas kodekss ir dokuments, kuru valsts vai pašvaldības iestādes vadītājs var izdot saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma¹⁷ 73.pantu, kurā teikts, ka publiskās personas orgāns un amatpersona savas kompetences ietvaros izdod iekšējos normatīvos aktus par uzvedības noteikumiem iestādē. CFLA un visās ITI pašvaldībās ir izdoti ētikas kodeksi, kas nosaka amatpersonu un darbinieku profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipus, saprātīgu un racionālu rīcību amata pienākumu pildīšanai, kā arī stiprina iedzīvotāju uzticību valsts pārvaldei. Lai arī ētikas kodekss ir iestādes iekšējais normatīvais akts, tas ir adresēts gan katram iestādes darbiniekam atsevišķi, gan vēstījums sabiedrībai par to, kāda attieksme vai rīcība ir sagaidāma no

¹⁶ MK 2017. gada 17. oktobra noteikumu Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" 7.4. apakšpunkta izpratnē.

¹⁷ Valsts pārvaldes iekārtas likums (spēkā no 01.01.2003.)

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		iestādes darbinieku puses. Ētikas kodeksu publiskā pieejamība un tādējādi atbildība sabiedrības priekšā motivē iestādes darbinieku ievērot rakstiski formulētās normas, jo sabiedrības locekļi, kuri pieprasa ētikas kodeksā definēto principu ievērošanu, darbojas gan kā kontroles instruments, gan arī kā preventīvs līdzeklis, lai ētikas pārkāpumi netiktu pieļauti. CFLA interneta vietnē http://www.cfla.gov.lv ir pieejams ētikas kodeksa normu un principu izklāsts, tāpat arī <u>Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils</u> ITI pašvaldību ētikas kodeksi ir pieejami iestāžu interneta vietnēs, kā rezultātā darbiniekiem tiek publiski uzliktas saistības izmantot uzticēto varu tikai sabiedrības interesēs, sniedzot skaidru priekšstatu par to, kā rīkoties dažādās situācijās un sarežģītu lēmumu pieņemšanā, tā atturot potenciālos pārkāpējus no mēģinājuma piedāvāt labumu, lai pretim iegūtu sev izdevīgu pakalpojumu.
	1.2. Organizētas apmācības darbiniekiem par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem un izglītošana par krāpšanas pazīmēm	Pārsvārā iestādēs nav speciāla darbinieka, kuram būtu atbilstošas zināšanas un prasmes, lai veiktu apmācību pretkorupcijas jautājumos institūcijā strādājošiem. Šobrīd nav arī tiesiskā regulējuma, kas publiskas personas institūcijai uzliktu par pienākumu apmācīt attiecīgās institūcijas darbiniekus. Taču Korupcija novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) pamatnostādņu 2015.-2020.gadam 3.9.uzdevuma ietvaros publiskas personas institūcijām ir iespēja aicināt KNAB pārstāvjus novadīt izglītošanas seminārus par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem vai piedalīties KNAB organizētajos izglītošanas semināros. CFLA un visās ITI pašvaldībās darbiniekiem, kuru amata pienākumi saistīti ar projektu iesniegumu atlasī, tiek nodrošinātas apmācības par ētiku un godprātīgumu. Tomēr 2018.gada 10.jūlijā vadošajā iestādē tika saņemts Revīzijas iestādes audita ziņojums par vadības un kontroles sistēmas darbības efektivitātes novērtējumu, kurā tika norādīts, ka atsevišķi ITI funkciju pildošie darbinieki nav pietiekami regulāri apmeklējuši mācības par ētikas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem. Lai gan audita laikā tika iegūti pierādījumi, ka pašvaldību darbinieki apmeklējuši šāda veida apmācības vismaz plānošanas perioda sākumā, un kopumā darbinieku zināšanas šajā jomā ir uzskatāmas par pietiekamām, tomēr būtiski ir pilnveidot zināšanas un prasmes par ētikas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem, lēmumu pieņemšanas un amatu savienošanas ierobežojumiem ik gadu. Tādēļ projektu iesniegumu atlases funkcijas

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		nodrošināšanā iesaistītie darbinieki šī dokumenta ietvaros tiek aicināti arī turpmāk regulāri apmeklēt šādas apmācības attiecībā uz konkrētās funkcijas specifiku un risku. Skaidrojot un atgādinot, kāda ir ētiska rīcība, tā palīdzot valsts amatpersonām un darbiniekiem izprast ētikas nozīmi ikdienas darbā, tiek mazināta netikumiskas un pretlikumīgas rīcības iespējamība. Savukārt mācot atpazīt un pievērst uzmanību krāpšanas shēmām un pazīmēm (sarkanajiem karogiem jeb draudu signāliem)¹⁸, tiek veicināta iespējamo pārkāpumu atklāšana.
	1.3. Likumpārkāpumu apraksti	CFLA iekšējā tīklā (BURS) ievieto un visiem aģentūras darbiniekiem nodrošina pieejamu apkopojumu par Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārbildības likumā, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un Krimināllikumā noteikto piemērojamo sodu par krāpnieciska un koruptīva rakstura pārkāpumiem saistībā ar projektu iesniegumu administrēšanu un projektu īstenošanas uzraudzību, tā nodrošinot, ka ES fondu vadībā iesaistītās personas apzinās sekas darbībām, kas var apšaubīt viņu godprātīgumu. Tāpat par piemērojamajām sankcijām darbinieki tiek informēti kontekstā ar konkrētām aktuālām tēmām, sniedzot prezentācijas un informāciju, piemēram, ētikas pārkāpumi, interešu konflikts utt.
	1.4. Deleģēto funkciju nodalīšana no pamatdarbības funkcijām	CFLA atbilstoši ES fondu likuma 12.panta piektajai daļai un ITI pašvaldības atbilstoši deleģēšanas līguma 27.punktam nodrošina, ka funkcijas, kuras iestāde pilda saskaņā ar likumu vai attiecīgi deleģēšanas līgumu, ir nodalītas no citām funkcijām, tai skaitā no funkcijām, kuras iestāde pilda kā finansējuma saņēmējs, tā mazinot interešu konflikta un koruptīvu darbību risku.
	1.5 Projektu iesniegumu atlases izsludināšana	Atklātas projektu iesniegumu atlases gadījumā visi paziņojumi iesniegt projekta iesniegumus, kā arī cita būtiska informācija (piem., izmaiņas atlases nosacījumos vai atlases termiņa pagarinājums, tiek publicēti oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un CFLA tīmekļa vietnē, tā nodrošinot visaugstāko atklātības principa ievērošanu, ņemot vērā personu vienlīdzību informācijas iegūšanā, lai nodrošinātu godīgu konkurenci projektu iesniegumu atlasē, kā arī nodrošinātu, ka konkurss ir atklāts, caurspīdīgs un visiem pretendentiem ir pieejama informācija par piemērojamajiem nosacījumiem.

¹⁸ EK "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF" 1.pielikums "Krāpšanas shēmas saistībā ar līgumiem un iepirkumu un to pazīmes", skatīt http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana_ERAF,ESF,KF.pdf

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		Savukārt ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā CFLA vai ITI pašvaldība projekta iesniedzējam nosūta uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu un publicē informāciju par izsludinātajām ierobežotajām projektu iesniegumu atlasēm, kā arī katru uzaicināto individuāli informē par izmaiņām (CFLA tīmekļa vietnes sadaļā <u>Izsludinātās atlases un ITI pašvaldības arī savās tīmekļa vietnēs</u>). Vadošā iestāde nodrošina projektu iesniegumu atlases izsludināšanas uzraudzību, pārbaudot, vai izdevumā “Latvijas Vēstnesis” ir publicēts kāds uzaicinājums iesniegt projekta iesniegumus atklātas projektu iesniegumu atlases ietvaros. Ierobežotas projektu iesniegumu atlases gadījumā saskaņā ar vadošās iestādes pieprasījumu, CFLA un ITI pašvaldības iesniedz vadošajai iestādei kopijas ar potenciālajiem projektu iesniedzējiem nosūtīto uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu. .
	1.6. Projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšana, saskaņošana un publicēšana	Projektu iesniegumu atasei CFLA un ITI pašvaldības izstrādā nolikumu¹⁹, kuru saskaņo ar atbildīgo iestādi un vadošo iestādi. Kontroles pasākumu attiecībā uz ITI pašvaldībām stiprina CFLA, kas piedalās ITI pašvaldību izstrādāto projektu iesniegumu atlases nolikuma saskaņošanā. Projektu iesniegumu atlases nolikumu var apstiprināt, ja ir saņemts pozitīvs atbildīgās iestādes un vadošās iestādes atzinums. Iestādēm savā tīmekļa vietnē ir jāievieto informācija par tās pārziņā esošo SAM aktuālajām projektu iesniegumu atlasēm un to saistošiem dokumentiem, tai skaitā projektu iesniegumu atlases nolikums un tie, kas projekta iesnieguma iesniedzējam nosaka prasības projekta iesnieguma sagatavošanai, noformēšanai un iesniegšanai, lai iespēju robežās projektu iesniedzējiem minimizētu interpretācijas iespējas, sagatavojot noteiktajiem kritērijiem atbilstošu projekta iesniegumu. Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudēs vērtē, vai iestāžu iekšējos normatīvajos aktos projektu iesniegumu atlases nolikuma izstrādāšanas, saskaņošanas un publicēšanas process ir atbilstoši reglamentēts un ievērots.

¹⁹ Atbilstoši MK 2014.gada 16.decembra noteikumiem Nr.784 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā” (15.punkts) un deleģēšanas līgumam ar ITI pašvaldību (2.punkts)

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.7. Visu projektu iesniegumu reģistrēšana un <i>apliecinājuma par projekta iesnieguma saņemšanu</i> nosūtīšana projekta iesniedzējam	Tiek pieņemti un reģistrēti Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā 2014.-2020.gadam (turpmāk – KP VIS) visi personīgi vai pa pastu papīra formā, elektroniskā formā (izmantojot e-pastu, parakstot projektu ar drošu elektronisko parakstu un apliecinot ar laika zīmogu) un KP VIS iesniegti projektu iesniegumi. Projekta iesniegumu reģistrējot KP VIS, tiek automātiski ģenerēts un piešķirts unikāls projekta iesnieguma numurs, kuru nav iespējams manuāli rediģēt. Katram projekta iesnieguma iesniedzējam pēc projekta iesnieguma saņemšanas iestādē tiek izsniegts vai nosūtīts apliecinājums par projekta iesnieguma saņemšanu.
	1.8. Vērtēšanas komisijas izveidošana	Lai nodrošinātu, ka projektu iesniegumu vērtēšana nenotiktu vienpersoniski, atbilstoši ES fondu vadības likuma 22.pantam, 25.panta pirmajai daļai un 26.panta pirmajai daļai katrai darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” SAM, SAM pasākuma vai atlases kārtas projektu iesniegumu atlasei un izvērtēšanai ar iestādes augstākās vadības rīkojumu vai lēmumu tiek izveidota neatkarīga vērtēšanas komisija. Vērtēšanas komisijas sastāvā iekļauj kompetentus pārstāvjus (procedūra paredz iesniegt deleģēto pārstāvju profesionālas pieredzes aprakstus) no iestādes, atbildīgās iestādes, kuras pārziņā ir attiecīgais SAM, attiecīgās jomas ministrijas darbinieks, kā arī vērtēšanas komisijā novērotāja statusā (bez balsstiesībām) tiek pieaicināts vadošās iestādes pārstāvis. Tehniskās palīdzības SAM projektu iesniegumu atlasēs vadošās iestādes pārstāvis piedalās ar balsstiesībām. Ar 2017.gada decembra deleģēšanas līgumu grozījumiem Nr.2, kopš 2018.gada ITI pašvaldības vērtēšanas komisijā tiek iekļauts arī pārstāvis(-ji) no sadarbības iestādes, kuram(-iem) ir balsstiesības. Citu iestāžu pārstāvjus vērtēšanas komisijas sastāvā CFLA vadītājs vai ITI pašvaldība iekļauj, pamatojoties uz attiecīgo iestāžu norīkojumu par uzaicinājumu deleģēt pārstāvi vērtēšanas komisijas darbam, tā izvairoties no personīgas ietekmes, nosakot vērtēšanas komisijas sastāvu, kā arī nodrošina projektu iesniegumu vērtēšanas objektivitāti ar profesionāli visaugstāko rezultātu. Kopumā vērtēšanas komisijā ir vairāki balsstiesīgi vērtēšanas komisijas locekļi, tai skaitā augstākā līmeņa darbinieki, kā arī bez balsstiesībām ir piesaistīts vadošās iestādes pārstāvis. Šāds komisijas sastāvs nodrošina visaptverošu iesaistīto institūciju pārstāvju dalību, kas nodrošina, ka maksimāli tiek samazināts risks prettiesisku darbību veikšanai komisijas darbā. Vadošās iestādes pārstāvja dalība vērtēšanas komisijā

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		stiprina procesa tiesiskuma neatkarīgu uzraudzību, nodrošinot, ka vērtēšanas komisijas locekļi nevar tīši ietekmēt projekta iesniedzēju novērtēšanu un atlasī, kā arī ievēro personu vienlīdzību likuma priekšā, neizrādot labvēlību vai nepamatotas privilēģijas kādam projekta iesniedzējam vai izdarot spiedienu uz citiem komisijas locekļiem. 1.9. Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi Interesu konflikta novēršanas likuma 21.panta pirmā daļa nosaka, ka valsts amatpersonas pienākums ir nekavējoties rakstveidā sniegt informāciju augstākai valsts amatpersonai vai koleģiālajai institūcijai par pašas, savu radnieku vai darījumu partneru mantisko vai citu personisko ieinteresētību kādas darbības veikšanā, kura ietilpst tās amata pienākumos. Tāpēc, uzsākot darbu vērtēšanas komisijā, katrs balsstiesīgais komisijas loceklis paraksta konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumu, ar kuru sniedz apliecinājumu par interešu konflikta neesamību, savukārt komisijas locekļi bez balsstiesībām paraksta konfidencialitātes apliecinājumu. Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi ir aktualizēti ar atsauci uz jaunās Finanšu regulas²⁰ 61.panta <i>Interesu konflikts</i> piemērošanu, kas uzliek projektu iesniegumu atlasē iesaistītajiem darbiniekiem pienākumu neveikt nekādas darbības, kas var radīt konfliktu starp viņu pašu un Savienības interesēm, kā arī veikt pasākumus, kas ir piemēroti, lai novērstu interešu konflikta rašanos attiecībā uz viņu atbildībā esošajām funkcijām un rastu risinājumu situācijās, kuras objektīvi var tikt uztvertas kā interešu konflikts. Finanšu regulas 61.panta 3.punkts skaidro, ka interešu konflikts pastāv, ja personai funkcijas neatkarīgi un objektīvi traucē pildīt iemesli, kas saistīti ar ģimeni, emocionālajām saitēm, politisko vai nacionālo piederību, ekonomiskajām interesēm vai jebkādām citām tiešām vai netiešām personīgajām interesēm. Neskarot termina "interesu konflikts" definējumu Interesu konflikta novēršanas likumā, proti, situāciju, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāveic ar tās amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses, arī OECD vadlīnijās norādīts, ka "privātās intereses" nav tikai paša intereses, bet arī

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		materiālas vai finansiālas intereses, minot tādas privāto interešu piemērus kā finanšu un biznesa intereses, parādi, aizdevumi, piederība politiskām, ekonomiskām, reliģiskām organizācijām, biedrībām un nodibinājumiem, dalība, attiecības, ģimene, ģimenes intereses.²¹ Apsvērumi, lai noteiktu, vai personiskā ieinteresētība var ietekmēt rīcības objektivitāti, kā arī termini “Šķietams interešu konflikts”, “Potenciāls interešu konflikts” un “Reāls interešu konflikts” tiek skaidroti un ir aprakstīti KNAB informatīvajā materiālā „Interesu konflikta novēršana. Vadlīnijas valsts civildienesta ierēdņiem”.²² Konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumu iesniegšana mazina šaubas par projektu atlasē iesaistīto darbinieku objektivitāti un neitralitāti, stiprinot indivīda paškontroli un atbildību, projekta iesnieguma vērtēšanas laikā, atstatot sevi no projekta iesnieguma vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas interešu konflikta vai iespējama interešu konflikta situācijā, par to normatīvajos aktos noteiktā kārtībā informējot vērtēšanas komisijas priekšsēdētāju. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.²⁹ pantā paredzēta atbildība amatpersonām par apzinātu neziņošanu par atrašanos interešu konflikta situācijā.
	1.10. Amatu savienošana atļaujas saņemšana	Ņemot vērā nacionālo regulējumu par amatu savienošanu²³, CFLA iekšējos darba kārtības noteikumos ir noteikta amatu savienošana atļaujas izsniegšanas kārtība, lai varētu konstatēt, vai valsts amatpersonai konkrētā amatu savienošana nerada interešu konfliktu, vai tā nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai. Amatu savienošana tiek kontrolēta, jo rakstiskas atļaujas saņemšanai nav tikai formāls raksturs, tā sevī ietver konkrētās amatu savienošana izvērtējumu katrā individuālā gadījumā attiecībā uz konkrēto amatu un personu. Aktuāla atļauja ir apliecinājums tam, ka attiecīgajai institūcijai nav iebildumu, ka konkrētā amatpersona veic amatu savienošanu. Papildus tam saskaņā ar Interesu konflikta novēršanas likuma 8.¹ panta sesto daļu notiek potenciālo vai pieļauto interešu konfliktu uzraudzība, jo periodiski tiek

²¹ OECD. Guidelines for Managing Conflict of Interest in the Public Service. Paris, 2003. Skatīt: <http://www.oecd.org/governance/ethics/2957360.pdf>

²² KNAB. Interesu konflikta novēršana. Vadlīnijas civildienesta ierēdņiem. Rīga, 2008. Skatīt: https://www.knab.gov.lv/upload/free/civildienesta_ieredni.pdf

²³ Interesu konflikta novēršanas likuma 6. pants un 8¹. panta trešā daļa.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		izvērtēts, vai pēc tam, kad stājies spēkā lēmums par atļaujas izsniegšanu amatu savienošanai, nav mainījušies tiesiskie vai faktiskie apstākļi, kas bija par pamatu attiecīga lēmuma pieņemšanai. Ja šāda apstākļu maiņa nepieļauj turpmāku amatu savienošanu, lēmums par atļaujas izsniegšanu amatu savienošanai tiek atcelts. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166. ²⁸ pantā paredzēta atbildība amatpersonām par neatļauta amata, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildes neizbeigšanu likumā noteiktajā termiņā.
	1.11. Projektu iesniegumu izvērtēšana	Projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus izskata ES fondu apakškomitejās, bet pēc tam apstiprina ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda uzraudzības komitejā. Ņemot vērā, ka kritērijus apstiprina koleģiāla institūcija, turklāt pirms tam iespējams par tiem publiski diskutēt, šāda kārtība nodrošina maksimālu procesa caurspīdīgumu un objektivitāti. Ar mērķi nodrošināt vienotu izpratni par projektu iesniegumu atlases veidiem un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, vadošā iestāde ir izstrādājusi “Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu iesniegumu atlases metodiku 2014.–2020.gadam”, ko saskaņā ar Regulas 1303/2013 110.panta 2.punkta a) apakšpunktu apstiprina ES fondu uzraudzības komiteja. Lai nodrošinātu vienotu pieeju projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanai katram SAM vai tā pasākumam vai kārtai, ja SAM tiek īstenots vairākos pasākumos vai kārtās, atbildīgā iestāde sadarbībā ar CFLA izstrādā projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodiku, kas ir publiski pieejama CFLA tīmekļa vietnes sadaļā pie <u>izsludinātajām projektu iesniegumu atlasēm</u>. Augstākminētā metodika tiek saskaņota arī ar vadošo iestādi. Lai sniegtu objektīvu atzinumu, uzsākot darbu vērtēšanas komisijas sēdē, vērtēšanas komisijas locekļi tiek informēti par vērtēšanas procesu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un katrs vērtēšanas komisijas loceklis pirms darba uzsākšanas elektroniski vai klātienē pirmajā sēdē saņem paroli piekļuvei KPVIS vai datu nesēju ar projekta iesniegumu informāciju. CFLA un ITI pašvaldību vērtēšanas komisija darbojas saskaņā ar vērtēšanas komisijas nolikumu, vērtējot projektu iesniegumus atbilstoši izslēgšanas noteikumiem un projektu iesniegumu atlases nolikumā iekļautajiem projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, aizpildot projektu iesniegumu vērtēšanas

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		veidlapas, kā arī sagatavojot atzinumu par projekta iesnieguma vērtēšanas rezultātiem un projekta iesnieguma virzību apstiprināšanai, apstiprināšanai ar nosacījumu vai noraidīšanai. Vērtējums netiek balstīts uz pieņēmumiem vai citu informāciju, ko nav iespējams pārbaudīt vai pierādīt, vai kas neattiecas uz konkrēto projekta iesniegumu un atzinumā norāda konkrētus faktus un informācijas avotus, kas pamato un pierāda vērtējumu. ES fondu vadības likuma 23.pantā noteiktos izslēgšanas noteikumus vērtēšanas komisija uz projekta iesnieguma iesniegšanas brīdi pārbauda visiem projektu iesniedzējiem, uz kuriem tas attiecas, tādējādi nepieļaujot finansējuma piešķiršanu personām, kas izdarījušas noziedzīgus nodarījumus vai citus pārkāpumus finanšu jomā, attiecībā uz valsts drošību, godīgu konkurenci un citās jomās. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.784²⁴ V sadaļu, izmantojot valsts informācijas sistēmu savietotāju, kura pārzinis un atbildīgā iestāde ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra (vai pēc pieprasījuma, ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams informāciju iegūt, izmantojot valsts informācijas sistēmas savietotāju), iegūst patiesu un pārbaudītu informāciju no Sodu reģistra un LR Uzņēmuma reģistra informācijas sistēmas, lai pārbaudītu, vai uz projekta iesniedzēju nav attiecināms kāds no noziedzīgajiem nodarījumiem un pārkāpumiem, tai skaitā arī kukuļņemšana, kukuļdošana, kukuļa piesavināšanās, starpniecība kukuļošanā, neatļauta labuma pieņemšana vai krāpšana. Papildus projektu iesniegumu vērtēšanas procesa ietvaros risku samazina vērtēšanas komisijas nolikumā noteiktais, ka katru projekta iesniegumu vērtē ne mazāk kā divi komisijas balsstiesīgie locekļi, sagatavojot priekšlikumus kritēriju vērtējumam. Tas nodrošina, ka vienam, iespējami negodprātīgam vērtēšanas komisijas loceklim vienprātīgi nebūs iespējas ietekmēt vērtēšanas procesa rezultātu. Vērtēšanas komisijas sēdēs apspriež projektu iesniegumu vērtējumus un to pamatojumus, vienojas par kritēriju vērtējumu, vērtēšanas komisijas balsstiesīgajiem locekļiem atklāti balsojot, un pieņemot lēmumu par to ar balsu vairākumu. Papildu atklātību projektu iesniegumu vērtēšanas procesā nodrošina ne tikai vērtēšanas komisijas sēžu protokolēšana – vērtēšanas komisijas sēdes protokolā norāda vērtēšanas

²⁴ MK 2014.gada 16.decembra noteikumi Nr.784 "Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā";

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		komisijas sēdes laiku, vietu, dalībniekus, darba kārtību, balsojumu rezultātus un vērtēšanas komisijas locekļu un pieaicināto ekspertu viedokļus. Papildus CFLA veic vērtēšanas komisijas sēžu audio ierakstīšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai (izlemjot veikt vai neveikt ierakstu tiek ņemts vērā atlases veids, finansējuma mērķauditorija, finansējuma apmērs, konkurss, SAM komplicētība, iesaistītās puses lēmuma pieņemšanā (t.sk. arī konkrētas personas)). Papildus tam pēc katras projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas sēdes, kurā piedalās projektu iesniegumu atlasēs deleģētais vadošās iestādes pārstāvis (novērotāja statusā), tiek analizēts, vai sēdes laikā atbilstoši pieejamai informācijai ir gūta pārliecība par konkrēta projekta iesnieguma vērtēšanas procesa organizēšanas un īstenošanas atbilstību vienotām prasībām un pieejai, ievērojot LR un ES normatīvo regulējumu. Šos apsvērumus vadošā iestāde ņem vērā, veicot pārbaudes vērtēšanas komisijas darbam CFLA, kā arī ITI pašvaldībās (līdz 2017.gada 3.aprīlim). 1.12. Pienākums ziņot par konstatētajiem vai iespējamiem pārkāpumiem (jo īpaši attiecībā uz krāpnieciskām darbībām) Deleģēšanas līgumos starp vadošo iestādi un ITI pašvaldībām ir noteikts pienākums izstrādāt kārtību, kādā ITI pašvaldība ziņo vadošajai iestādei par projektu iesniegumu atlasē konstatētajiem vai iespējamiem pārkāpumiem, lai paredzētu savlaicīgu rīcību arī aizdomu par krāpšanu gadījumā, piemēram, projektu iesniegumu atlasē posmā atklājot viltotus dokumentus²⁵. Gadījumos, kad CFLA veiktajās projektu iesniegumu atlasēs konstatē iesējami maldinošas informācijas vai viltotu dokumentu iesniegšanu, tā izvērtē konkrētos apstākļus un lemj par nepieciešamību vērsties tiesībsargājošajās iestādēs, kā arī var lemt par projekta iesnieguma noraidīšanu un attiecīgā subjekta izslēgšanu no turpmākas dalības projektu iesniegumu atlasēs, ja persona apzināti ir sniegusi nepatiesu informāciju, kas ir būtiska projekta iesnieguma novērtēšanai. 1.13. Vadošās iestādes un CFLA pārbaudes vērtēšanas komisijas darbam (t.sk. CFLA lēmuma sagatavošanā pamatojas uz vērtēšanas komisijas sniegto atzinumu un veic tiesiskuma pārbaudi, nodrošinot, ka to pārbauda virskontroles veicējs un hierarhiski augstāki amata pienākumu pildītāji. Vadošā iestāde, atbilstoši Regulas Nr. 1301/2013 7.panta 5.punktam, izlases veidā riskantākajās projektu iesniegumu atlasēs, veic projekta iesnieguma atbilstības pārvērtēšanu atbilstoši normatīvajam

²⁵ http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_vadl_par_viltotu_dok_identificesanu_LV.pdf

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	pārbaudes lēmuma sagatavošanā)	aktam par SAM īstenošanu un projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem, lai gūtu pārliecību par to, ka CFLA nodrošina atbilstošu projektu iesniegumu atlasī un pieņemtie lēmumi ir objektīvi pamatoti. Attiecībā uz pārbaudēm vērtēšanas komisijas darbam ITI pašvaldībās: • Līdz 2017.gada 3.aprīlim vadošā iestāde gan normatīvajos aktos, gan vadības un kontroles sistēmā, gan vadošās iestādes iekšējās procedūrās un deleģēšanas līgumos ar ITI pašvaldībām, bija iestrādājusi vadošās iestādes galīgās pārbaudes veikšanu, kas paredzēja, ka ITI pašvaldībai nav tiesību pieņemt lēmumu par projekta iesniegumu, ja no vadošās iestādes netika saņemts pozitīvs atzinums par projekta iesnieguma pārvērtēšanu. • No 2017.gada 4.aprīļa galīgās pārbaudes veikšana bija deleģēta sadarbības iestādei. Spēkā esošā kārtība paredzēja, ka ITI pašvaldībai pārbaudes veikšanai bija jāiesniedz sadarbības iestādei visu pašvaldībai pieejamu vai tās sagatavotu dokumentāciju (kopijas), lai sadarbības iestāde varētu pārvērtēt projekta iesnieguma atbilstību MK noteikumiem par SAM īstenošanu un projekta iesnieguma vērtēšanas kritērijiem. Ja sadarbības iestāde sniedza pozitīvu atzinumu, ITI pašvaldības vērtēšanas komisija varēja pieņemt lēmumu par projekta iesnieguma virzīšanu apstiprināšanai, apstiprināšanai ar nosacījumu vai noraidīšanai. Ar 2017.gada decembra deleģēšanas līgumu grozījumiem Nr.2, CFLA pārstāvis ar balsstiesībām tika iekļauts ITI pašvaldības vērtēšanas komisijas sastāvā, tomēr pārejas posmā CFLA viena projekta iesnieguma vērtēšanas laikā varēja būt divas lomas, kad CFLA veic galīgo pārbaudi vai piedalās vērtēšanas komisijas sēdē ar balsstiesībām. • Lai gūtu pārliecību par atbilstošu vadības un kontroles sistēmas nodrošināšanu ITI pašvaldībās, vadošā iestāde veic kompleksu pārbaudi, kuras ietvaros veic iekšējo procedūru pārbaudes un izlases veidā dokumentācijas pēcpārbaudi projektu iesniegumu atlasīšanas procesiem. Pēc deleģēšanas līguma grozījumiem Nr.2, CFLA pārstāvja ar balsstiesībām iekļaušana vērtēšanas komisijā, komisijas ekspertīze tiek stiprināta attiecībā uz visu projektu iesniegumu atlasīšanas nolikuma dokumentācijas piemērošanu, gan nodrošina visaptverošu pieredzi, kas gūta citu atlasīšanas kārtu, kas nav ITI

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.14. Ziņošanas pienākums, iespējas un ziņotāju aizsardzība	kompetencē, ietveros. Tāpat vadības un kontroles sistēmas ietvaros īstenotie projektu iesniegumu pārvērtēšanas pasākumi, krāpšanas un korupcijas iespējamību pietuvina nulles līmenim. <i>Ziņošanas pienākums</i> • Interesu konflikta novēršanas likuma 21.¹ pants paredz, ka par amatpersonai zināmiem interešu konfliktiem, kuros iesaistītas citas attiecīgās institūcijas valsts amatpersonas, tā sniedz informāciju šīs institūcijas vadītājam vai KNAB. • Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 16. pantu ierēdnim ir pienākums atteikties no uzdevuma pildīšanas un informēt nākamo augstāko amatpersonu, ja tas šaubās par tam dota uzdevuma likumību. • 2017.gada 17.oktobrī spēkā stājās MK noteikumi Nr.630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā", kas tostarp 8.3.apakšpunktā nosaka iestādēm pienākumu iekšējos normatīvajos aktos reglamentēt: 1) kārtību, kā darbiniekiem ir jārikojas gadījumā, ja tie vēlas ziņot par iespējamiem pārkāpumiem (tai skaitā iespējamām koruptīvām darbībām), ietverot pasākumus, lai nodrošinātu ziņotāja anonimitāti un aizsardzību; 2) kārtību, kādā institūcijas valsts amatpersonas paziņo par savu atrašanos interešu konflikta situācijā, kā arī kārtību, kādā interešu konflikta situācijā esošās valsts amatpersonas funkcijas nodod izpildei citai valsts amatpersonai; 3) amatu savienošanas atļauju izsniegšanas kārtību, tai skaitā nosakot šo atļauju pārskatīšanas kārtību, izvērtējot, vai nav mainījušies tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri pastāvēja atļaujas izsniegšanas brīdī, un vai valsts amatpersonas konkrētā amatu savienošana joprojām nerada interešu konfliktu, nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai. <i>Ziņošanas iespējas</i> • <u>LR Satversmes</u> 100. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, par kuras izpausmi tiek uzskatīta arī trauksmes celšana. Saskaņā ar Satversmes 104. pantu ikvienam ir tiesības vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumu un saņemt atbildi pēc būtības.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		- Jebkurai personai ES fondu tīmekļa vietnes www.esfondi.lv sadaļā <u>Ziņo par krāpšanu vai korupciju!</u> ir iespējas ziņot par prettiesiskām darbībām vai iegūt informāciju, kā informēt tiesībsargājošās iestādes par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu vadības funkciju īstenošanā. 2018.gada 11.oktobrī Saeima pieņēma <u>Trauksmes celšanas likumu</u>, kas stāties spēkā 2019.gada 1.maijā. Šī likuma mērķis ir veicināt, lai sabiedrības interesēs tiek celta trauksme par pārkāpumiem un nodrošināt trauksmes celšanas mehānismu izveidi un darbību, kā arī pienācīgu aizsardzību fiziskām personām, kuras sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas konstatēts, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu. Minētā likuma 5.pants uzliek pienākumu publiskas personas institūcijām un tās privāto tiesību juridiskās personām, kurās ir vairāk nekā 50 nodarbināto, izveidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, nodrošinot nodarbinātajiem iespēju droši ziņot par pārkāpumiem un garantēt viņiem aizsardzību. Šīs sistēmas izveidei vērtīgi ir iepazīties ar skaidrojošo materiālu "<u>Labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei.</u>" - Persona, kura nezina, kā rīkoties, palīdzību var meklēt Trauksmes cēlēju kontaktpunktā Valsts kancelejā. Trauksmes cēlēju kontaktpunkts sniegs konsultācijas un informāciju, kur celt trauksmi, pārsūtīs saņemtos ziņojumus kompetentajām iestādēm, nodrošinās metodisko atbalstu, veidos gada pārskatus par trauksmes celšanas statistiku un sniegs atzinumus Juridiskās palīdzības administrācijai, ja trauksmes cēlējam būs radušās negatīvas sekas. No 2019.gada 1.maija sākusī darboties tīmekļa vietne www.trauksmescelejs.lv, kur pieejama visplašākā informācija par trauksmes celšanu, kompetentajām iestādēm un to kontaktpersonām, trauksmes cēlēju aizsardzību, vadlīnijas mehānismu ieviešanai, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa. <i>Ziņotāju aizsardzība</i> - Trauksmes cēlji, izlemjot runāt par konstatētajiem pārkāpumiem, bieži uzņemas augstu personisko risku, tāpēc, ciktāl trauksmes cēlēja sniegtā informācija ir iesniegums, <u>Iesnieguma likuma 9. pants</u>

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		aizliedz bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti, vai izpaust iesniegumā minētos faktus. • <u>Informācijas atklātības likuma</u> 11. pants nosaka, ka iestādes sarakste ar informācijas pieprasītāju un ziņas par šo personu ir ierobežotas pieejamības informācija. <u>Trauksmes celšanas likuma</u> 11. pants nosaka, trauksmes cēlēja identitātes aizsardzību, paredzot šādus pasākumus: (1) Kad saņemts trauksmes cēlēja ziņojums, iesniedzēja personas dati tiek pseidonimizēti. (2) Trauksmes cēlēja personas datiem, ziņojumam un tam pievienotajiem rakstveida vai lietiskajiem pierādījumiem, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas materiāliem ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss. (3) Ikvienai personai (institūcijai), kas saņēmusi trauksmes cēlēja ziņojumu vai veic jebkādas darbības ar to, ir pienākums nodrošināt trauksmes cēlēja personas datu pienācīgu aizsardzību. Trauksmes cēlēja personas datus var nodot tikai personām (institūcijām), kurām tie nepieciešami trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai vai trauksmes cēlēja vai viņa radnieku aizsardzībai. • <u>Interesu konflikta novēršanas likuma</u> 20.panta septītajā daļā ir paredzēts aizliegums iestādes vadītājam izpaust informāciju par to, kurš darbinieks informējis par pārkāpumu, un bez objektīva iemesla radīt šim darbiniekam nelabvēlīgas sekas. Tāpat <u>Valsts civildienesta likuma</u> 2.panta ceturtā daļa un <u>Darba likuma</u> 9.pants nosaka aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, ja darbinieks darba tiesisko attiecību ietvaros pieļaujamā veidā izmanto savas tiesības, tas attiecas arī uz kompetento iestāžu vai amatpersonas informēšanu par aizdomām par noziedzīga nodarījuma vai administratīva pārkāpuma izdarīšanu darbavietā. • Iestādes vadītājam par iepriekšminēto aizliegumu neievērošanu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³³ pantā tiek paredzēta administratīvā atbildība, savukārt darbiniekam ir tiesības uz to, ka negatīvās sekas tiek novērstas, turklāt papildus tam viņš var saņemt zaudējumu atlīdzību un morālo kompensāciju, ko strīda gadījumā (starp darbinieku un darba devēju) nosaka tiesa pēc sava ieskata.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		KNAB pamatnostādņēs 2015.–2020. gadam rīcības virzienā "Trauksmes cēlēju aizsardzības pilnveidošana un sabiedrības informēšana par ziņošanas iespējām" Valsts kancelejai tika uzdots uzdevums izstrādāt likumprojektu par to personu aizsardzību, kuras ziņojušas par likumpārkāpumiem (pamatnostādņu 8.1. apakšpunkts). Uzdevuma izpildes rezultātā, papildus atsevišķajiem sektoriālajiem normatīviem aktiem, kuros ir atrunāta trauksmes cēlēju aizsardzība, spēkā ir stājies <u>Trauksmes celšanas likums</u>. Paturot prātā, ka ir iespējami gadījumi, kad cilvēki ziņo par pārkāpumiem, vēlēdamies kādam atriebties vai gūt kādu savtīgu labumu no situācijas, normatīvais akts attiecas tikai uz tādu informācijas sniegšanu, kas veikta labā ticībā ar godīgu paļaušanos, ka informācija tās sniegšanas brīdī ir patiesa. Minētais likums neaizsargās tajos gadījumos, kad tīši būs sniegta nepatiesa informācija, atstājot šos gadījumus izskatīšanai saskaņā ar darba, civiltiesību vai krimināltiesību mehānismiem. Par trauksmes celšanu un ziņotāju aizsardzības nodrošināšanu CFLA var runāt kā par ieviestu riska mazināšanas pasākumu, jo CFLA iekšējā regulējumā transponējusi Trauksmes celšanas likuma prasības un ziņošanas kārtību. Iekšējos noteikumos ir paredzēta skaidra un visiem saprotama procedūra (rīcības plāns) iestādes amatpersonām un darbiniekiem gadījumos, kad tie vēlas ziņot par citu CFLA amatpersonu vai darbinieku pārkāpumiem (iespējamo interešu konfliktu vai koruptīviem pārkāpumiem). Attiecībā uz iespējamā pārkāpuma ziņotāju ir noteiktas konfidencialitātes ievērošanas prasības un represīvu darbību aizliegšana, tā nodrošinot aizsardzību tām personām, kuras ziņo par pārkāpumiem. Lai veicinātu ziņošanu par novērotajiem pārkāpumiem saistībā ar interešu konfliktu, CFLA tiek veidota izpratne par līdzdalību tiesiskuma nodrošināšanā, kā arī tiek paredzēta ziņotāju aizsardzība, piemēram, nepieciešamības gadījumā tiek vērtēta iespēja darbinieku pārcelt darbā citā iestādes struktūrvienībā vai rotēt uz citu iestādi Valsts civildienesta likuma paredzētajā kārtībā. Ieviestais iekšējās ziņošanas mehānisms stiprina labu pārvaldību, kā arī veicina atklātas un godīgas iekšējās vides veidošanos iestādē, novērš pārkāpumus, sekmē kvalitatīvāku un tiesiskāku pienākumu izpildi sabiedrības interesēs. Arī ITI pašvaldībās – Liepājā, Daugavpilī, Jēkabpilī, Jūrmalā, Rīgā, Rēzeknē, Ventspilī, Valmierā 2019. gadā ir ieviestas un darbojas trauksmes cēlēju likumā noteiktās prasības. Jelgavas pilsētas pašvaldība plāno līdz 2019.gada beigām pārskatīt un aktualizēt ITI komisijas reglamentējošos dokumentus, lai nodrošinātu trauksmes cēlēju likumā noteiktās prasības.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
	1.15. Projekta iesniedzēju informēšana par pieņemto lēmumu par projekta iesniegumu	Ikviens projekta iesniedzējs tiek informēts par pieņemto lēmumu attiecībā uz iesniegto projekta iesniegumu. Atklātuma un tiesiskuma ievērošanas nolūkos noraidītā projekta iesnieguma iesniedzējam pieņemtais lēmums tiek pamatots, kā arī tiek norādīts, kā lēmumu iespējams apstrīdēt. Paziņojumus par sadarbības iestādes vai ITI pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem par apstiprinātajiem projektu iesniegumiem katras atlases kārtas ietvaros, iestādes ievieto savā tīmekļa vietnē.
	1.16. Dubultā finansējuma pārbaude	Primāri dubultā finansējuma riska mazināšanu ES fondos nodrošina sagatavotie plānošanas dokumenti, kur paredzēta visu investīciju koordinācija un to savstarpēja sinerģija, kā arī demarkācija. Plānošanas procesa ietvaros, atbilstoši darbības programmas ietvaros noteiktajam par sinerģiju un demarkāciju, atbildīgās iestādes seko līdzi, lai MK noteikumos par SAM un tā pasākuma īstenošanu, kā arī projektu vērtēšanas kritēriju kopā būtu ietverti nosacījumi par sinerģijas un demarkācijas ievērošanu, arī SAM un tā pasākumu īstenošanas MK noteikumi tiek saskaņoti ar vadošo iestādi, kas cita starpā pārbauda demarkācijas esamību/neesamību. Projekta iesniedzējam projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas laikā jānorāda projekti, ar kuriem tas saskata sinerģiju vai demarkāciju (visi projekta iesniedzēja sagatavotie, iesniegtie, bet vēl neapstiprinātie projektu iesniegumi, projektu iesniegumi, kurus vēl tikai plānots iesniegt, kā arī projekti, kas jau ir apstiprināti vai tiek/tiks īstenoti), kā arī jāapraksta atbalsta koordinācijas pasākumus, kas vērsti uz dubultā finansējuma novēršanu. Atbilstoši CFLA darbības procedūrām par projektu iesniegumu vērtēšanu un lēmuma pieņemšanu darbinieki projekta iesnieguma vērtēšanas gaitā pārliecinās, vai projekta iesniegumā paredzētās darbības netiek finansētas no publiskajiem, tajā skaitā ES vai citiem ārvalstu finanšu instrumentu līdzekļiem, kā arī ir ievēroti kumulācijas nosacījumi un komercdarbības atbalsta nosacījumi šajos aspektos (piemēram, attiecībā uz pieļaujamās intensitātes ievērošanu), izvērtējot projekta iesniegumā iekļauto informāciju un tīmekļa vietnēs un citās datu bāzēs pieejamo informāciju par projekta iesniedzēju un tā īstenojamiem projektiem, kā arī pieprasot informāciju no citām šī vai iepriekšējo plānošanas periodu ES fondu, citu ārvalstu finanšu instrumentu administrēšanā iesaistītajām institūcijām vai citām valsts atbalstu sniedzošajām institūcijām.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		Tāpat saskaņā ar CFLA iekšējiem noteikumiem par kārtību, kādā nodrošina ES fondu projektu risku izvērtēšanu un veic pārbaudi projekta īstenošanas vietā, sadarbības iestādei ir tiesības veikt pārbaudi projekta īstenošanas vietā pirms līguma vai vienošanās noslēgšanas ar finansējuma saņēmēju par projekta īstenošanu, ja pastāv dubultā finansējuma risks, piemēram, finansējuma saņēmējs, kas iesniedzis projekta pieteikumu 2.kartā, pirms tam ir īstenojis 1.kartas projektu, ir identificētas līdzīgas darbības citā projektā, ir saņemta informācija no citām iestādēm par līdzīgām darbībām u.tml. Lai pārbaudē projekta īstenošanas vietā pārliecinātos, vai projekta iesniedzējs, kurš pieteicies projekta realizācijai, jau nerealizē vai nav jau īstenojis tādu pašu projektu viena vai vairāku finansējuma avotu ietvaros, CFLA iepazīstas ar citiem projekta iesniedzēja iesniegtajiem/īstenotiem/īstenošanā esošiem projektiem un pārbauda arī kuros SAM ES fondu 2014.-2020.plānošanas periodā ir līdzīgas atbalstāmās darbības. Šāda dubultā finansējuma pārbaudes ļauj savlaicīgi – pirms projekta pieteikuma apstiprināšanas – novērst attiecīgā riska iestāšanos. Papildus demarkāciju un dubultās finansēšanas riska (kad projektu īsteno tāji paralēli dažādās institūcijās iesniedz ES fondu projektu iesniegumus par vieniem un tiem pašiem veiktajiem darbiem, saņemtajiem pakalpojumiem un piegādēm) novēršanu ITI projektos nodrošina Reģionālās attīstības koordinācijas padome, kas izskata un saskaņo pašvaldību iesniegtās projektu idejas, pārbauda pašvaldību projektu secīgu īstenošanu un novērš ES fondu atbalsta pārklāšanās risku, analizējot un sniedzot atzinumu par projektu nepārklāšanos ar nacionāla līmeņa projektiem.²⁶ Projekta iesnieguma veidlapā, kas ir konkrētā SAM/pasākuma prasībām piemērota standartveidlapa, ir iekļauta 7.sadaļa “Valsts atbalsta jautājumi”, ja MK noteikumos par SAM/pasākuma/atlasē kārtas īstenošanu ir norādīts, ka finansējuma saņēmējs saņems vai sniegs valsts atbalstu, kas preventīvi ļauj noteikt vai vienlaicīgi kombinētais atbalsts, ievērojot piemērojamos valsts atbalsta nosacījumus uz vienu un to pašu izdevumu pozīciju, nepārsniegs attiecīgās izdevumu pozīcijas kopsummu. SAM projektu iesniegumu atlasē projektu iesniegumu atlasē nolikums paredz izvērtēt, vai projekta iesniegumā plānotās darbības nepārklājas ar darbībām, kas paredzētas darbības programmas „Izaugsme un

²⁶ MK 2015.gada 27.oktobra noteikumi Nr.614 “Reģionālās attīstības atbalsta pasākumu īstenošanas, novērtēšanas un finansēšanas kārtība” 5.3.punkts

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		nodarbinātība” citu SAM vai citu ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu aktivitāšu ietvaros, vai citu atbalsta programmu vai individuālā atbalsta projektu ietvaros, kas finansēti no publiskajiem līdzekļiem. Arī vadošās iestādes izlases veida deleģēto funkciju uzraudzības pārbaudēs, veicot gan CFLA, gan ITI pašvaldību projektu iesniegumu pārvērtēšanu un vērtēšanas procesa novērtēšanu, pielietojot eksperta metodi, tiek veikta dubultā finansējuma iespējamības pārbaude.
	1.17. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas vadošajā iestādē	Pamatojoties uz ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.—2020. gada plānošanas perioda vadības likuma 28. pantā noteikto, sadarbības iestādes un ITI pašvaldību pieņemtie lēmumi par projektu iesniegumu atlases rezultātiem ir apstrīdami vadošajā iestādē. Vadošās iestādes vadītājs lēmumu pieņem, pamatojoties uz iesniegumu izskatīšanas komisijas atzinumu. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisija tiek izveidota ar vadošās iestādes vadītāja izdotu rīkojumu, tajā tiek iekļauti komisijas locekļi no atbildīgajām iestādēm un vadošās iestādes. Uz apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisijas locekļiem un komisijas darbību kopumā ir attiecināmi tie paši principi kas uz godprātīgu projektu iesniegumu atlasī, t.sk. arī apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas komisijas locekļi paraksta konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumus.
Secinājumi	2014.-2020. gada plānošanas periodā ir vienkāršota ES fondu vadības sistēma un vienādotā prakse, centralizējot ES fondu projektu praktisko administrēšanu un nodalot funkcijas starp atbildīgajām iestādēm un sadarbības iestādi, un CFLA ir uzticētas vienīgās sadarbības iestādes funkcijas, kas nozīmē visu projektu administrēšanas praktiskā cikla nodrošināšanu – projektu iesniegumu atlasu izsludināšanu un projektu iesniegumu vērtēšanu (atskaitot atlases ITI specifiskā atbalsta mērķa ietvaros, ko nodrošina ITI pašvaldības), līgumu slēgšanu, projektu uzraudzību, kā arī maksājumu pieprasījumu izvērtēšanu un apstiprināšanu. Tā kā ITI pašvaldības ir iesaistītas ES fondu krāpšanas un korupcijas risku vadībā tikai pēc deleģēšanas līgumu ²⁷ noslēgšanas, vadošā iestāde noteica augstu riska līmeni attiecībā gan uz atbilstoša procesa un kvalitātes nodrošināšanu, gan arī attiecībā uz krāpšanas un korupcijas risku. Visās ES fondu vadībā iesaistītajās iestādēs projektu iesniegumu atlases process norit pēc vienotas prakses principiem, tas tiek dokumentēts un ir izsekojams.	

²⁷ Starp LR Finanšu ministriju kā vadošo iestādi un pilsētas pašvaldību noslēgts deleģēšanas līgums par integrētu teritoriālo investīciju projektu iesniegumu atlases nodrošināšanu.

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		Vadošā iestāde līdz 2017.gada 3.aprīlim kopumā septiņiem Daugavpils, Jēkabpils, Liepājas un Valmieras ITI pašvaldības projektu iesniegumiem ir veikusi (100%) vērtēšanas komisijas projekta iesnieguma vērtēšanas procesa un dokumentācijas atbilstības pārbaudi. Galīgo pārbaudīto ietvaros tika pārbaudīts, kā pašvaldība ir nodrošinājusi projektu iesniegumu vērtēšanas procesu, procedūru atbilstību faktiskajai situācijai, t.sk. izvērtējot interešu konflikta un iespējamās krāpšanas neesamību pašvaldībai deleģēto funkciju nodrošināšanas ietvaros. Pārbaudītie projektu iesniegumu vērtēšanas procesa kritēriji apstiprina, ka ITI pašvaldības ir ieviesušas nepieciešamos krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta risku mazināšanas pasākumus, kuru efektivitāti apliecina arī tas, ka nav konstatēti pieļauti pārkāpumi, ITI pašvaldībām īstenojot projektu iesniegumu atlasī. Arī CFLA un ITI pašvaldību sniegtie pašnovērtējumi norāda, ka ieviestie pasākumi un kontroles iestādēm sniedz pārliecību, ka riski saistībā ar projektu iesniedzēju atlasī tiek atbilstoši vadīti. Kaut arī MK 04.08.2004. apstiprinātās <u>Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmas 2004.-2008.gadam</u> 3.nodaļas 6.punktā norādītie plānotie politikas un darbības rezultāti jau paredzēja izveidot efektīvu iekšējās pretkorupcijas sistēmu valsts un pašvaldību institūcijās, izstrādājot un „iedzīvinot” amatpersonu ētikas kodeksus un uzvedības principus valsts un pašvaldību institūcijās, laikā, kad vadošā iestāde ITI pašvaldībām deleģēja projektu iesniegumu atlasē funkciju, atsevišķas ITI pašvaldības joprojām nebija izstrādājušas iestādes ētikas kodeksu. Kaut arī ētiskas darbības pamatprincipi ITI pašvaldībās varēja būt noteikti ar darba kārtības noteikumiem, darba līgumiem vai atsevišķos gadījumos – ar rīkojumiem, šāda veida dokumenti nav publiskojami. Ņemot vērā augstāk norādīto, vadošās iestādes ieskatā pastāvēja risks, ka atsevišķās ITI pašvaldībās nav dokumentēta vispārpieņemta uzvedība darba vidē, kā rezultātā pastāvēja paļaušanās uz darbinieku individuālu izpratni par pieņemamu vai nepieņemamu rīcību ētiski problemātiskās situācijās. Lai nodrošinātu pietiekamu un preventīvu rīcību, pasākumu plānā tika iekļauts uzdevums par ētikas normu un uzvedības principu apraksta (vai ētikas kodeksu) izstrādi un to publiskas pieejamības nodrošināšanu (skatīt 4.tabulas 1.5.uzdevumu). Ņemot vērā, ka visās ITI pašvaldībās ir izstrādāti un publiskoti ētikas kodeksi, kas jāievēro vērtēšanas komisijas darbam deleģētajiem pašvaldības pārstāvjiem, ir novērsts risks, ka trūkst informācijas par to, kāda rīcība no iestādes darbiniekiem tiek gaidīta, un tiek vairota paļāvība, ka projektu iesniegumu atlasē lēmumi par projektu iesniegumiem būs objektīvi, taisnīgi un neitrāli pieņemti, tāpat tiks nodrošināta pietiekama izvairīšanās konflikta rašanās starp darbinieka privātajām interesēm un pienākumiem. Kaut arī balsstiesīgo vērtēšanas komisijas locekļu sniegtie konfidencialitātes un objektivitātes apliecinājumi ir formāli, jo nav ieviests kontroles mehānisms, ar ko pārbauda to ievērošanu, apliecinājuma neparakstīšana neizslēdz atbildību gadījumā, ja persona faktiski būs atradies interešu konflikta situācijā. Vērtēšanas komisijas locekļi apliecina, ka pilnībā apzinās, ka, neievērojot apliecinājumā rakstīto, tie tiks izslēgti no vērtēšanas komisijas sastāva un tiks saukti pie likumā noteiktās atbildības. Lai CFLA mazinātu darbinieku

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
		nesodāmības sajūtu, pasākumu plānā tika iekļauts uzdevums sagatavot aprakstu par iespējamo pārkāpumu gadījumu un attiecīgi piemērojamo likumā noteikto saukšanu pie atbildības (skatīt 4.tabulas 1.1.uzdevumu). CFLA brīvā formā darbiniekiem sagatavojot informatīvu aprakstu ar pārkāpumu piemēriem un tiem attiecīgi piemērojamo sodu (atsaucoties uz tiesību normām), veicinājusi godprātīgu pienākumu pildīšanu ne tikai projektu iesniegumu atlasē, bet arī projektu iesniegumu administrēšanā un projektu īstenošanas uzraudzībā. Trauksmes cēlēju tiesiskās aizsardzības sistēmas ieviešana turpmāk varētu veicināt trauksmes celšanu Latvijā, jo likums vienkopus rada labus priekšnoteikumus ziņošanai par pārkāpumiem (piem., <u>publiski pieejama ziņošanas forma</u>, iesniegtajam ziņojumam un pārbaudes lietai jānosaka ierobežotas pieejamības informācijas statuss, jānodrošina tādi trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumi, kā anonimitātes saglabāšana un aizliegums radīt nelabvēlīgas sekas), kā arī tiek paredzēta administratīva vai disciplināra atbildība par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam. Ieguvums no likuma ir arī izpratnes palielināšanās par to, ka trauksmes celšana ir demokrātiski atbildīga, nevis nelojāla rīcība, kā arī tas vairo paļaušanos, ka pārkāpums var tikt novērsts un persona, kas ziņojusi, nebūs apdraudēta un tas veicinās uzticību un atklātību darba tiesiskajās attiecībās.

2.2.2. Projektu ieviešana un uzraudzība

Otrais risku novērtēšanas posms aptver CFLA kompetencē esošus krāpšanas un korupcijas riskus jautājumos, kas saistīti ar projekta vadību un īstenošanu. Sektoros, kur tiek pārvaldīti ievērojami finanšu līdzekļi, arvien biežāk tiek konstatēts, ka personiska labuma gūšanā iesaistītās personas ir izveidojušas ciešas privātas saites, strādā konspiratīvi, dažādi interpretējamās tiesību aktu normas meistarīgi pielāgo nepieciešamajam risinājumam un prettiesisko maksājumu nodošanā izmanto starpnieku ķēdes vai fiktīvus uzņēmumus²⁸, kas noteikti ir arī risks ES fondu sektorā, kur tiek administrēti ievērojami finanšu līdzekļi. Īpaši sensitīva ir publisko iepirkumu joma, kur:

- starp finansējuma saņēmēju un potenciālo piegādātāju var būt tiešs vai netiešs interešu konflikts. Finansējuma saņēmēji, nerīkojot iepirkuma procedūras vai rīkojot fiktīvas iepirkuma procedūras, var pieņemt lēmumus slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumus ar pretendentiem, iepriekš par to vienojoties (finansējuma saņēmēja pārstāvji gūst papildu finansiālu, mantisku vai cita veida labumu no tā, ka konkrētais pretendents uzvar rīkotajā iepirkumā);
- iepirkuma pretendenti ir ieinteresēti iegūt pasūtījumu un pasūtījuma izpildes laikā vairot peļņu, veicot krāpnieciskas darbības, norādot fiktīvas veiktā darba izmaksas vai piegādājot iepirkuma tehniskajām specifikācijām neatbilstošas un zemākas kvalitātes preces vai pakalpojumus, tādējādi radot draudus personas mantai, videi, personu veselībai vai pat dzīvībai.

Iepirkumu jomu ES fondu projektu īstenošanai Latvijā regulē Publisko iepirkumu likums (turpmāk – PIL)²⁹, Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums (turpmāk – SPSIL)³⁰, kā arī MK noteikumi Nr.104³¹ un normatīvie akti, kas nosaka iepirkuma procedūru piemērošanas kārtību, kas katrā konkrētā gadījumā ir atkarīga no ES fondu finansējuma saņēmēja veida³², iepirkuma priekšmeta un iepirkuma līgumcenas.

CFLA veiktajā risku novērtējumā gandrīz visi otrā novērtēšanas posma iepirkumu jomas riski novērtēti kā kritiski, jo īpaši augsti novērtēts risks, ka finansējuma saņēmējs izvairās no taisnīgas iepirkuma procedūras, lai izvēlētos noteiktu pretendentu līguma slēgšanai vai līguma pagarināšanai, jo īpaši uzsverot iepirkuma dokumentācijas sagatavošanu un iepirkuma procedūras organizēšanu tā, lai nodrošinātu priekšrocības kādam konkrētam iepriekš zināmam pretendenta, kurš tiks izvēlēts līguma slēgšanai.

Kaut arī iepirkumu jomu regulējošie normatīvie akti paredz, ka ES fondu finansējuma saņēmēja – pasūtītāja iepirkuma komisijas locekļi un eksperti nedrīkst

²⁸ KNAB pamatnostādnes 2015.-2020.gadam

²⁹ Attiecībā uz tādiem iepirkumiem vai iepirkuma procedūrām, kas uzsāktas vai izsludinātas pirms 2017.gada 1.marta (t.i., līdz 2017.gada 28.februārim) jāpiemēro PIL, kas bija spēkā attiecīgā iepirkuma vai iepirkuma procedūras izsludināšanas vai lēmuma par tās uzsākšanu pieņemšanas dienā, ja iepirkums vai iepirkuma procedūra nav jāizsludina (papildus skatīt arī 2017.gada 1.marta PIL Pārejas noteikumus)

³⁰ Attiecībā uz tādiem iepirkumiem vai iepirkuma procedūrām, kas uzsāktas vai izsludinātas pirms 2017.gada 1.aprīļa (t.i., līdz 2017.gada 31.martam), jāpiemēro SPSIL, kas bija spēkā attiecīgā iepirkuma vai iepirkuma procedūras izsludināšanas vai lēmuma par tās uzsākšanu pieņemšanas dienā, ja iepirkums vai iepirkuma procedūra nav jāizsludina (papildus skatīt arī 2017.gada 1.aprīļa SPSIL Pārejas noteikumus)

³¹ Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumi Nr.104 Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem

³² Saskaņā ar ES fondu likuma 1.panta 2) punkta a), b) un c) apakšpunktu ES fondu finansējuma saņēmējs var būt tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona, cita valsts iestāde, fiziskā persona, kura reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, vai šo personu apvienība, Latvijas Republikā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība

atrasties potenciāla vai reāla interešu konflikta situācijā, atbilstoši minētās normas mērķim un jēgai, ar kandidāta vai pretendenta interešu pārstāvēšanu jāsaprot arī tādas situācijas, kad iepirkuma komisijas locekļi vai eksperts rīkojas kāda piegādātāja interesēs, līdz šis piegādātājs ir iesniedzis pieteikumu vai piedāvājumu iepirkuma procedūrā, tas attiecas arī uz iepirkuma procedūras dokumentu izstrādāšanu kāda piegādātāja interesēs.

Protams, jāņem vērā arī tāds riska iespējamais cēlonis, kā finansējuma saņēmēja nepietiekama pieredze vai zināšanas publisko iepirkumu normu piemērošanā, kā rezultātā iepirkuma dokumentācija (nolikumi, tehniskās specifikācijas u.c.) var tikt sagatavota nepietiekamā kvalitātē vai tikt pieļauti pārkāpumi iepirkuma procedūras norisē.

2018.gada 12.jūlijā spēkā stājās grozījumi Starptautisko un LR nacionālo sankciju likumā (Sankciju likums), kas attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem papildināts ar 11.¹pantu, kā arī 2019.gada 4.jūlijā stājās spēkā grozījumi attiecībā uz šī panta regulējumu. Saskaņā ar minēto regulējumu, pārbaudi par piemērotajām sankcijām veic visiem iepirkumiem un iepirkumu procedūrām, kā arī publiskās un privātās partnerības procedūrām, kuru veikšanai piemēro:

- PIL;
- SPSIL;
- Publiskās un privātās partnerības likumu;
- Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likumu.

Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB) ir izstrādājis informatīvu materiālu par sankciju izpēti un risku novērtējumu publiskajos iepirkumos.

Lai atvieglotu informācijas par ES pieņemtajiem ierobežojošajiem pasākumiem jeb sankcijām meklēšanu ES Oficiālajā Vēstnesī, Ārlietu ministrija savā tīmekļa vietnē ir izveidojusi atsevišķu sadaļu Sankcijas, kur norādīti visi aktuālie ES pieņemtie tiesību akti sankciju jautājumos. Arī nacionālo sankciju gadījumā Ārlietu ministrija tās tīmekļa vietnē publicēs atsauces uz konkrētiem tiesību aktiem, ar ko noteiktas sankcijas.

Ņemot vērā pastāvošo risku, ka finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents (līgumslēdzēja puse) var veikt vienpusējas krāpnieciskas darbības līguma izpildes laikā vai ES fondu finanšu līdzekļi var tikt piešķirti/samaksāti kādam finansējuma saņēmēja iepirkuma procedūras pretendenta un apakšuzņēmējam, ja pasūtītājs ir paredzējis iespēju veikt tiešus maksājumus apakšuzņēmējam, kas ir iekļauti sankciju subjektu sarakstā, ir jānodrošina pasākumi, kas novērstu būtiskas neatbilstības projektā, kas var radīt finanšu korekcijas noteiktā procentuālā apmērā³³ un negatīvi ietekmēt vai apdraudēt projekta īstenošanu.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanas pasākumu izvērtēšana atspoguļota 2.tabulā.

³³ Saskaņā ar vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos par pārkāpumiem saistībā ar iepirkumiem varēs tikt piemērota finanšu korekcija 5%, 10%, 25% vai 100 % apmērā no iepirkuma līguma vērtības.

Ar projektu ieviešanu un darbību uzraudzību saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.2

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu apraksts un ietekme uz risku mazināšanu
1) Neatbilstoša publiskā iepirkuma dokumentācijas sagatavošana 2) Izvairīšanās no taisnīgas iepirkuma procedūras pretendentu izvēlē līguma slēgšanai un noslēgtā iepirkuma līguma grozīšanai 3) Piegādāta noslēgtajam līgumam neatbilstoša prece vai pakalpojums, nepatiesu izmaksu norādīšana	2.1. Finansējuma saņēmēja atbildība par projekta īstenošanu, t.sk. pareizas iepirkuma procedūras īstenošanu	Finansējuma saņēmējs, parakstot līgumu vai vienošanos par projekta īstenošanu, uzņemas pilnīgu atbildību un apliecina, ka projekta īstenošana notiks saskaņā ar ES fondu darbību regulējošiem ES un LR tiesību aktiem un līgumā vai vienošanās iekļautajiem nosacījumiem, nodrošinot saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principu ievērošanu, lai sasniegtu projektā izvirzītos rezultātus rādītājus un mērķus. Finansējuma saņēmējam ir pienākums informēt sadarbības iestādi par jebkādiem riskiem, kas apdraud projekta īstenošanu, vienlaikus paredzot visas nepieciešamās darbības, kas tiks veiktas risku novēršanai. Tas finansējuma saņēmējam jā dara arī tajā gadījumā, ja riskus vai apstākļus, kas var negatīvi ietekmēt projekta īstenošanu, ir konstatējusi cita ES fondu vadībā iesaistītā iestāde. Projekta plānošanas fāzē finansējuma saņēmējam ir jāizvērtē riski, kas ir saistīti ar iepirkuma procedūras gaitu, un laika grafikā jāparedz laiks iespējamajām sūdzībām, tāpat, piemēram, plānojot būvniecības darbus, ir jāņem vērā darbu sezonālitate. Tāpat pašam finansējuma saņēmējam ir būtiski pārliecināties par veikto darbu kvalitāti un darba apjomu vēl pirms darbu pieņemšanas un maksājuma veikšanas izpildītājam. Finansējuma saņēmējam ir rūpīgi jāraugās, lai netiktu pieļautas atkāpes no iepirkuma līgumā iekļautajiem nosacījumiem, kā arī pastāv iespēja nodrošināties, līgumā par darbu izpildi paredzot sankcijas par sliktu darbu kvalitāti vai termiņa kavēšanu. Ja finansējuma saņēmējs kā pasūtītājs ir veicis iepirkumu, neievērojot atbilstošu iepirkuma procedūru, un pasūtītājs nevar pierādīt, ka, iepirkumu veicot, ir nodrošināta saistošo normatīvo aktu prasību izpilde, izdevumi, kas radušies šāda iepirkuma rezultātā noslēgtā iepirkuma līguma ietvaros, var tikt atzīti par neatbilstoši veiktiem izdevumiem vai tiem var tikt piemērota proporcionālā finanšu korekcija. <u>Sankciju likuma 11.¹ pants</u>, kas nosaka sankciju piemērošanu publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā, paredz, ka attiecībā uz pretendentu, kuram saskaņā ar normatīvajiem aktiem publisko iepirkumu jomā būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, un apakšuzņēmēju, ja pasūtītājs

		ir paredzējis iespēju veikt tiešus maksājumus apakšuzņēmējam, veic pārbaudi par to, vai uz šīm personām ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas. Sodu par sankciju pārkāpšanu nosaka <u>Krimināllikuma 84.pants</u>, tāpat citu tiesību aktos noteikto disciplināro vai administratīvo sodu piemērošana ir nozīmīgs priekšnoteikums, lai mazinātu iespēju izvairīties no atbildības par korupciju un krāpniecību aizliedzošu noteikumu pārkāpumiem.
	2.2. Projekta iepirkuma komisijas veidošana un interešu konflikta neesamības apliecināšana	Ja, saskaņā ar PIL, publisku piegādes līgumu vai pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir 10 000 <i>euro</i> vai lielāka un publisku būvdarbu līgumu paredzamā līgumcena ir 20 000 <i>euro</i> vai lielāka, kā arī SPSIL 13. panta pirmā daļā minēto iepirkuma procedūru veikšanai, pasūtītājs izveido iepirkuma komisiju (vismaz trīs personu sastāvā), nodrošinot, ka tās locekļi: • nav personas, kurām piemērots administratīvais sods par pārkāpumiem publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā³⁴ vai šā soda izpilde ir beigusies. Lai par to pārliecinātos, pasūtītājs iegūst informāciju IUB publikāciju vadības sistēmā; • ir kompetentas iepirkuma jomā, par kuru tiks slēgts līgums; • nepārstāv kandidāta vai pretendenta intereses, kā arī ir ar to nesaistītas personas. Iepirkuma komisija savā darbībā ir neatkarīga, un nav pieļaujama tās lēmuma ietekmēšana. Piedāvājumu izvērtēšanai var pieaicināt vienu vai vairākus neatkarīgus ekspertus, kas sniedz rakstisku atzinumu par piedāvājumiem, ko pievieno lēmumam par tiesību piešķiršanu slēgt iepirkuma līgumu. Iepirkuma komisijas locekļi ir uzskatāmi par valsts amatpersonām, tāpēc uz katru iepirkuma komisijas locekli un iepirkuma komisijas darbā pieaicināto ekspertu personiski attiecas pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā jebkurā iepirkuma procedūras stadijā. Pienākums neatrasties interešu konflikta situācijā iepirkuma komisijas locekļiem izriet gan no PIL 25.panta vai SPSIL 30.panta, gan arī no Interešu konflikta novēršanas likuma, jo saskaņā ar pēdējā norādītā likuma 4.panta pirmās daļas 24.punktu, uz iepirkuma komisijas locekļiem attiecas minētajā likumā noteiktie ierobežojumi, kuru neievērošana ir sodāma. Projekta iepirkuma komisijas locekļi un eksperti paraksta apliecinājumu, ka nav tādu apstākļu, kuru dēļ varētu uzskatīt, ka viņi ir ieinteresēti konkrēta kandidāta vai pretendenta izvēlē vai darbībā vai ka

³⁴ Aizliegums ieņemt valsts amatpersonas amatus, kuru pienākumos ietilpst lēmumu pieņemšana publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā vai iepirkuma līgumu, vispārīgo vienošanos, partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu noslēgšana, kā arī pieņemt attiecīgus lēmumus un slēgt attiecīgus līgumus

		ir saistīti ar tiem. Minētais pienākums iepirkuma komisijas locekļiem un ekspertam ir noteikts, lai tos brīdinātu par atrašanās interešu konflikta situācijā nepieļaujamību un tie apliecinātu, ka neeksistē vai tiem nav zināmi tādi apstākļi, kas būtu par pamatu uzskatīt, ka pastāv interešu konflikta situācija.
	2.2.3. Tirgus izpētes veikšana un dokumentēšana (iepirkuma procedūras izvēles pamatošana)	Lai nodrošinātu iepirkuma norises izsekojamību un caurspīdīgumu, kā arī pieņemto lēmumu pamatotību, ES fondu finansējuma saņēmējam ir pienākums nodrošināt tirgus izpētes veikšanu un tās dokumentēšanu. Atbilstoši PIL 11.panta (SPSIL – 14.panta) regulējumam finansējuma saņēmējam ir pienākums noteikt paredzamo līgumcenu, lai izvēlētos atbilstošu iepirkuma veidu un piemērojamo procedūru. Saskaņā ar līgumā starp sadarbības iestādi un finansējuma saņēmēju noteikto, tirgus izpētei var izmantot savu iepriekšējo pieredzi, attiecīgās jomas ekspertu vērtējumu, interneta resursus, potenciālo līguma izpildītāju aptaujas un citas metodes atbilstoši IUB 12.06.2017. <u>skaidrojumam par priekšizpētes veikšanu paredzamās līgumcenas noteikšanai</u>. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem obligāti piemērojamas IUB izstrādātās “Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem” (spēkā no 2019.gada 7.maija)³⁵. Ja ES fondu finansēto projektu ietvaros sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ir veicis iepirkumu, neievērojot šajās vadlīnijās noteikto iepirkumu veikšanas kārtību, un nevar pierādīt, ka, iepirkumu veicot, ir nodrošināti vadlīniju 2.7., 2.8. un 2.9.punktā noteiktie principi, izdevumi, kas radušies šāda iepirkuma rezultātā noslēgta iepirkuma līguma ietvaros, tiks atzīti par neattiecināmām projekta izmaksām. Tirgus izpētes dokumentus finansējuma saņēmējs iesniedz pēc sadarbības iestādes pieprasījuma gadījumos, ja, veicot projekta pārbaudes vai uzraudzību, rodas aizdomas par iepirkuma kvalitāti un efektīvu ES fondu līdzfinansējuma izlietojumu. Sadarbības iestāde pārbauda, vai finansējuma saņēmējs veicis pamatotu iepirkuma procedūras izvēli (pārbaudot iepirkumu dokumentāciju, tai skaitā veicot iepirkuma plāna pārbaudi, iepirkumu pirmspārbaudes un izvērtējot attiecināmo izdevumu atbilstību). Finansējuma saņēmējam, ņemot vērā tā statusu, jāizvērtē, vai ir piemērojams PIL, SPSIL vai MK noteikumi Nr.104; tāpat, veicot tirgus izpēti un ņemot vērā līgumcenu sliekšni, jāizvērtē, vai ir piemērojami attiecīgie normatīvie akti un kuras no tiem izrietošās prasības ir piemērojamas (piem.,

³⁵ Vadlīnijas pieejamas IUB tīmekļa vietnē: https://www.iub.gov.lv/sites/default/files/upload/SPS_Vadlinijas_20190415.pdf

		nosakot atbilstošo procedūru); jāveic galveno prasību nodefinēšana pakalpojuma/piegādes vai būvdarbu līguma izpildei (t.i., nosakot līguma priekšmetu, galvenās tehniskās prasības, darba apjomu, termiņu u.c. svarīgu informāciju, kas var ietekmēt paredzamo līgumcenu) un jāapzina iespējamo pakalpojuma sniedzēju, piegādātāju vai būvdarbu veicēju. Nepamatota konkurences ierobežojuma risks attiecībā uz pretendenta automātisku izslēgšanu no procedūras šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma konstatēšanas dēļ nepastāv, jo PIL 53.panta pirmā daļa paredz, ka pasūtītājam jāļauj pretendentam pamatot sava piedāvājuma īstums un izslēgšana nevar tikt pamatota vai attaisnota tikai ar to, ka tas neatbilst pasūtītāja redzējumam vai matemātiskiem apsvērumiem par to, kādam tam būtu jābūt. Finansējuma saņēmējs tirgus izpēti var veikt dažādos veidos, piemēram, izsūtot e-pastus potenciālajiem piegādātājiem, pakalpojuma sniedzējiem vai būvdarbu veicējiem, apzvanot tos, analizējot informāciju piegādātāju un pakalpojuma sniedzēju tīmekļa vietnēs, pamatojoties uz ekspertu slēdzieniem u.tml. Ja finansējuma saņēmējs nevar pamatot iepirkuma procedūras izvēli un nav nodrošinājis tirgus izpēti, sadarbības iestādei ir tiesības pieņemt lēmumu par izmaksu neattiecināšanu, piemērojot finanšu korekciju atbilstoši vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos³⁶.
	2.4. Iepirkumu pirmspārbaužu veikšana (iepirkuma plāna pārbaudes, iepirkuma dokumentācijas un iepirkuma procedūras pārbaude)	Iepirkumu pirmspārbaužu veikšana ir visiedarbīgākais instruments risku mazināšanai projektu iepirkumu jomā, jo preventīvi (pirms iepirkuma līguma noslēgšanas) atklāj neprecizitātes vai nepilnības ES fondu finansējuma iepirkumu dokumentācijas sagatavošanā vai iespējamus pārkāpumus iepirkumu procedūras norisē, kas var radīt neatbilstības un neatbilstoši veiktus izdevumus. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā pirmspārbaužu veikšanas tiesisko pamatu nosaka ES fondu vadības likums un MK noteikumi Nr.77³⁷. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.77 12.punktu finansējuma saņēmējam 10 darbdienu laikā pēc tam, kad noslēgts līgums vai vienošanās par finanšu līdzekļu piešķiršanu projekta īstenošanai, jāiesniedz sadarbības iestādē projekta iepirkumu plāns, kurā iekļauta informācija par plānotajiem iepirkumiem, iepirkuma līguma priekšmetu un paredzamo līgumcenu. Šos iepirkuma plānus izskata CFLA un izvērtē iepirkumu plānā norādīto iepirkumu risku,

³⁶ Pieejamas ES fondu tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv> Vadlīnijas--skaidrojumi sadaļā Neatbilstības un finanšu korekcijas

³⁷ Ministru kabineta 2015.gada 10.februāra noteikumi Nr.77 "Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbažu veikšanas kārtība 2014.-2020.gada plānošanas periodā"

		ņemot vērā arī paša projekta riska izvērtējuma rezultātus, tā savlaicīgi novēršot risku, ka projektiem piešķirtie līdzekļi netiks efektīvi un atbilstoši izmantoti. CFLA pārbauda, vai līguma priekšmets atbilst finansējuma saņēmēja apstiprinātā projekta plānotajām darbībām (aktivitātēm, rezultātiem, projekta budžeta kopsavilkumam, tāmei), vai iepirkuma plānā iekļautā informācija neliecina par iespējamām normatīvo aktu pārkāpumiem, tai skaitā nepamatotu preču, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu sadalīšanu vairākos atsevišķos iepirkumos. Veicot šādu pārbaudi, tiek arī nodrošināts, ka finansējuma saņēmējs izvēlas atbilstošu iepirkuma procedūru. Atbilstoši IUB izstrādātajai metodikai³⁸, pamatojoties uz veikto projekta risku izvērtējumu saskaņā ar vadošās iestādes vadlīnijām Nr.2.5. par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta pārbaudēm 2014.-2020.gada plānošanas periodā un sadarbības iestādes iekšējo procedūru par kārtību, kādā nodrošina ES fondu projektu iepirkumu pirmspārbaudes un iepirkumu pārbaudes, veicot maksājuma pieprasījumu pārbaudi vai pārbaudi projekta īstenošanas vietā, CFLA veic iepirkumu dokumentācijas pirmspārbaudes visiem iepirkumu pirmspārbaudžu plānā iekļautajiem iepirkumiem (PIL 9.panta iepirkumiem vismaz 70 procentu apmērā) augsta riska projektos³⁹ un izlases veidā (vismaz 25 procentu apmērā, (t.sk. iepirkumiem zem noteiktajiem līgumcenu sliekšņiem⁴⁰) veic vidēja un zema riska projektu iepirkuma plānos iekļauto iepirkumu dokumentācijas pirmspārbaudes. Iepirkuma procedūras norises pārbaudi veic vismaz 30 procentiem iepirkumu no visiem iepirkumu pirmspārbaudžu plānā iekļautajiem iepirkumiem (piemēram, ja iepirkuma dokumentācijas pārbaudes laikā tika konstatēti daudz un būtiski pārkāpumi, it sevišķi attiecībā uz kvalifikācijas prasībām, vai ja sadarbības iestādei ir šaubas par atbilstošu iepirkuma procedūras veikšanu).
--	--	---

³⁸ Metodika par iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – IUB metodika). Pieejama ES fondu tīmekļa vietnes [www.esfondi.lv/sadaļa/2014.-2020.gads/Juridiskais ietvars/Vadošās iestādes vadlīnijas/skaidrojumi](http://www.esfondi.lv/sadaļa/2014.-2020.gads/Juridiskais%20ietvars/Vadošās%20iestādes%20vadlīnijas/skaidrojumi)

³⁹ Neatkarīgi no risku izvērtējuma rezultāta sadarbības iestāde var neveikt norādītajā apjomā pirmspārbaudes tiem iepirkumiem, kuros attiecināmo līdzekļu summa uz projektu ir mazāka par 10 000 *euro*, ja tiek nodrošināta šādiem iepirkumiem vismaz viena pārbaude ceturksnī.

⁴⁰ Par zemsliedzīgu iepirkumiem šā regulējuma izpratnē tiek uzskatīti iepirkumi, sākot no 10 000 *euro* piegāžu un pakalpojumu līgumu gadījumā un sākot no 20 000 *euro* būvdarbu līgumu gadījumā, piemērojot PIL, vai, sākot no 42 000 *euro* piegāžu un pakalpojumu līgumu gadījumā un sākot no 170 000 *euro* būvdarbu līgumu gadījumā, piemērojot Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojumu „Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem”; MK noteikumu Nr.104 kārtībā veiktiem zemsliedzīgu iepirkumiem pirmspārbaudes netiek veiktas.

		Iepirkuma dokumentācijas pirmspārbaudē pārbauda, vai iepirkuma procedūra ir atbilstoši izvēlēta, kā arī tiek izskatīti iepirkuma nolikumi (uzaicinājumi), t.sk. tehniskās specifikācijas un līgumprojekti, lai gūtu pārlicību, ka iepirkuma dokumenti sagatavoti, ievērojot normatīvo aktu prasības, tai skaitā, ka projektu iepirkumu tehniskās specifikācijas sagatavotas, neiekļaujot tādas norādes, kas rada nepamatotas priekšrocības konkrētiem piegādātājiem un nepamatoti ierobežo ieinteresēto piegādātāju loku. Iepirkuma procedūras norises pirmspārbaudēs izlases veidā pārbauda, vai izvēlēta iepirkuma procedūra ir atbilstoši izsludināta, kā arī vai iepirkuma komisija vai žūrija darbojusies saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, nodrošinot pareiza lēmuma par iepirkuma rezultātiem pieņemšanu. Sankciju likuma 11.¹ panta ievērošanas pārbaudei CFLA attiecīgajās iepirkumu dokumentācijas un norises pirmspārbaudē un iepirkumu pārbaudē pie maksājuma pieprasījumiem pārbaudē lapās ir iestrādāti kontroljautājumi par Sankciju likuma ievērošanu, proti, vai nolikumā paredzētie nosacījumi pretendentu noraidīšanai saskaņā ar Sankciju likumu atbilst Sankciju likumam, kā arī, vai pasūtītājs ir veicis pārbaudi par to, vai uz pretendentu nav attiecināms Sankciju likumā paredzētais izslēgšanas nosacījums un vai pasūtītājs ir izslēdzis pretendentu no dalības iepirkumā, ja uz to ir attiecināms Sankciju likumā paredzētais izslēgšanas nosacījums. Par katru veikto iepirkumu pirmspārbaudi tiek sagatavots atzinums. Atzinumā ar iebildumiem CFLA darbinieks sniedz attiecīgu pamatojumu, atsevišķi norāda pārkāpumus, kurus nepieciešams novērst, lūdzot izslēgt vai precizēt nolikumā (uzaicinājumā) minētās prasības, kas neatbilst normatīvajiem aktiem, vai papildināt nolikumu (uzaicinājumu) atbilstoši normatīvo aktu regulējumam, un atsevišķi norāda ieteikumus, kuru ieviešanu nepieciešams izvērtēt, kā arī aicina novērst konstatētos pārkāpumus. IUB veic iepirkumu pirmspārbaudes noteiktiem iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar PIL un SPSIL, proti, IUB 100% apmērā veic iepirkumu pirmspārbaudes lielo projektu ietvaros, kā arī izlases veidā veic to iepirkumu pirmspārbaudes, par kuriem jāpublicē paziņojums ES Oficiālajā Vēstnesī, un to iepirkumu pirmspārbaudes, kuros paredzētā publisko būvdarbu līguma summa pārsniedz 1 500 000 <i>euro</i>.
	2.5. Iepirkumu pirmspārbaudē veikšanas virsuzraudzība	IUB sadarbībā ar vadošo iestādi nodrošina iepirkumu pirmspārbaudē veikšanas virsuzraudzību, pārlicinoties, ka pirmspārbaudē veikšana notiek, piemērojot IUB metodikā noteiktos principus. IUB sniedz atzinumus par veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm un izsaka rekomendējoša rakstura

		ieteikumus darbības uzlabošanai, kā arī norāda uz būtiskākiem un mazāk būtiskiem trūkumiem iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanā, kas būtu jāņem vērā turpmākajā darbā, lai mazinātu iespējamo neatbilstību rašanās risku iepirkumu jomā. Lai nodrošinātu pirmspārbaudžu kvalitātes celšanu, vadošā iestāde nodrošina virspārbaudēs izteikto augstas prioritātes ieteikumu ieviešanas uzraudzību. Vadošā iestāde savās iepirkumu pirmspārbaudžu virspārbaudēs izmanto sadarbības iestādes pārbaudes lapas, kas ir balstītas uz IUB izstrādātajām, regulāri aktualizētajām un publiski pieejamajām iepirkumu pārbaudžu lapām. IUB reizi ceturksnī organizē sanāksmi (arī rakstiskās procedūras veidā, elektroniski saskaņojot ar iesaistītajām iestādēm protokolu), pieaicinot sadarbības iestādi, vadošo iestādi un atbildīgās iestādes, lai stiprinātu vienotas izpratnes veidošanu un informācijas apmaiņu gan par labās prakses piemēriem, gan apspriestu attiecīgajā ceturksnī konstatētās problēmas iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanā, kā arī izvērtētu nepieciešamību aktualizēt IUB metodiku.
	2.6. Iepirkumu pārbaudes, veicot maksājuma pieprasījumu pārbaudi vai pārbaudi projekta īstenošanas vietā	Maksājuma pieprasījumu pārbaudē vai pārbaudē projekta īstenošanas vietā tiek veiktas arī izlases veida pārbaudes iepirkumiem un krāpšanas vai korupcijas aizdomu gadījumā tiek pārbaudīta arī iepirkuma komisijas locekļu atbilstība un kompetence. Iestāde izlases veida pārbaudēs pārbauda iepirkuma līguma izpildi pamatojošos dokumentus, piegādātāja sniegto precī vai pakalpojumu, salīdzinot to ar noslēgtā iepirkuma līguma tehniskajā specifikācijā norādītajām iepirkuma priekšmetam izvirzītajām prasībām, nepieciešamības gadījumā pieprasot, lai finansējuma saņēmējs iesniedz ražotāja apliecinājumus dokumentus, kas pierāda preces atbilstību (piemēram, sertifikāti, verificēšanas akti). Pārbaudot ES fondu projekta ietvaros iesniegto projekta noslēguma maksājuma pieprasījumu, 100% apjomā tiek pārbaudīti izdevumi pamatojošie dokumenti, kas saistīti ar iepirkumu veikšanu un līgumu dokumentiem, t.sk. izdevumi par iepirkumiem, uz kuru organizēšanu atbilstoši vispārējiem tiesību principiem likumi neattiecinā detalizētas prasības, jo tie nesasniedz iepirkumu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto robežvērtību. To iepirkumu pārbaudē, kur tikai viena pretendenta piedāvājums atbildis atklāta konkursa nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām pretendenta atlases prasībām vai tikai viens kandidāts atbildis atlases nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām kandidātu atlases prasībām, sadarbības iestāde pārbauda, vai pasūtītājs ir pieņēmis lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru, izņemot MK

		noteikumu Nr.107⁴¹ 19.punktā minēto gadījumu, kas šādā gadījumā paredz pasūtītājam sagatavot un ietvert iepirkuma procedūras ziņojumā pamatojumu tam, ka izvirzītās pretendentu atlases prasības ir objektīvas un samērīgas. Konstatējot normatīvo aktu pārkāpumu iepirkumu jomā, var tikt pieņemts lēmums par attiecīgo izdevumu neattiecināšanu vai finanšu korekcijas piemērošanu un šo izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu. Vadošā iestāde deleģēto funkciju pārbaudes ietvaros veic pēcpārbaudes sadarbības iestādes veiktajām iepirkumu pārbaudēm maksājuma pieprasījuma vai pārbaudes projektu īstenošanas vietā ietvaros, lai gūtu pārliecību, ka iepirkumu pārbaudes ir veiktas pilnīgi un to rezultāti ir atbilstoši konstatētajam, t. sk. novērtē, vai sadarbības iestādes pārbaudes process ir bijis atbilstošs normatīvajiem aktiem un iekšējām procedūrām. PIL 66.panta pirmās daļas 4.punktā paredzētās IUB pilnvaras noformēt administratīvā pārkāpuma protokolus un piemērot Latvijas Administratīvā pārkāpumu kodeksa 166.²¹ - 166.²⁵ pantā paredzētos sodus par administratīvajiem pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā nav tikai kā līdzeklis vainīgās personas sodīšanai, bet arī darbojas kā preventīvs mehānisms, lai atturētu finansējuma saņēmēju un iepirkumā iesaistītās personas no tiesībpārkāpumu izdarīšanas, tā veicinot iepirkuma norisi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.
	2.7. Krāpšanas un korupcijas pazīmju vērā ņemšana	IUB izstrādātās metodikas⁴² 6.1. punkts nosaka, ka iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanā CFLA ir jāņem vērā EK izstrādātās norādes par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem⁴³, kur uzskaitītas krāpšanas shēmas un attiecīgās krāpšanas pazīmes (sarkanie karogi jeb draudu signāli), kas var attiekties uz strukturālo darbību jomu, tai skaitā par izraudzīto pretendentu iesniegtajiem piedāvājumiem attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu.

⁴¹ Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumi Nr. 107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"

⁴² Metodika par iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā (turpmāk – IUB metodika). Pieejama ES fondu tīmekļa vietnes www.esfondi.lv sadaļā 2014.-2020.gads/Juridiskais ietvars/Vadošās iestādes vadlīnijas/skaidrojumi

⁴³ "Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un Kohēzijas fondiem" pieejams http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana_ERAF,ESF,KF.pdf

		Šādu pazīmju vērā ņemšana, veicot pārbaudes saskaņā ar CFLA iekšējo kārtību, liek pievērst uzmanību specifiskām norādēm, kas var palīdzēt atpazīt slēptus nodomus un atklāt krāpšanu vai korupciju, tādējādi stiprinot vadības un kontroles sistēmā veikto kontroļu efektivitāti.
	2.8. “četrus acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes (paredzēta virskontroles veikšana)	Lai mazinātu iespējamu ES fondu izkrāpšanas risku un novērstu korupcijas gadījumus iestādes ietvaros, veicot ES fondu projektu pārbaudes, tiek nodrošināta “četrus acu principa” ievērošana, kad identisku pārbaudi veic vismaz divi iestādes darbinieki, kuri paraksta pārbaudes lapu, tādējādi apliecinot pārbaudes veikšanu un dalot atbildību par pieņemto lēmumu. Svarīgi ir tas, ka šīs darbības nevar tikt veiktas vienlaicīgi, jo pārbaude paredz atkārtot vienu un to pašu darbību, salīdzināt pārbažu rezultātus un atšķirīga novērtējuma gadījumā obligāti sniegt komentārus vai piezīmes, pamatojot vērtējumu ar argumentētu viedokli. Šis princips nodrošina, ka ir iespējams ne tikai izsargāties no tā, ka atbildīgā persona veic prettiesiskas darbības, bet arī ļauj izvairīties no nejaušu kļūdu pieļaušanas.
	2.9. KP VIS pieejamās informācijas analizēšana	KP VIS veidota kā centrāla tīkla sistēma, kas pieejama visām ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm (vadošajai iestādei, revīzijas iestādei, sertifikācijas iestādei, atbildīgajām iestādēm, sadarbības iestādei, IUB), nodrošinot vienotu datu avotu (vienotā audita principa ievērošanu) ES fondu līdzfinansētu projektu uzskaitē un uzraudzībā. KP VIS tiek ievadīta detalizēta (atbilstoši maksājuma pieprasījuma veidlapas prasībām) informācija par projekta iepirkumu līgumiem, kas tiek uzkrāta kumulatīvi no projekta sākuma un to analizējot, tiek pārbaudīts vai pretendenti, kuri iepirkuma procedūras ietvaros iesnieguši pieteikumus, ir savstarpēji saistīti (vadība, īpašnieki u.c.), tā atklājot pazīmes, kas varētu liecināt, ka notikusi divu vai vairāku tirgus dalībnieku aizliegta vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, piemēram, „pasūtījumu rotēšana”, sadarbošanās cenu noteikšanā vai uzņēmums, kas piedalījās konkursā, pēc tam kļūva par darbuzņēmēju vai apakšuzņēmēju pie uzvarējušā pretendenta.
	2.10. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm	Sadarbība starp ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un tiesībsargājošām iestādēm ir nozīmīgs un svarīgs faktors koruptīvu un dažādu noziedzīgu nodarījumu konkrētu pārkāpumu gadījumu profesionālai izvērtēšanai, pierādījumu iegūšanai, kā arī vainīgo saukšanai pie atbildības, atbilstoši nodarījumiem.

		Konstatējot aizdomas par krāpšanas vai iespējamus korupcijas gadījumus, tiek veikta stingra un rūpīga situācijas analīze, apkopoti projekta uzraudzības procesā iegūtie pierādījumi, uz kuru pamata veikts konstatējums. Gadījumos, kad CFLA rodas aizdomas par krāpšanu projekta īstenošanas ietvaros, tā konstatēto neatbilstību KP VIS klasificē ar veidu „Aizdomas par krāpšanu”, aptur maksājumus projektā un ar iesniegumu par aizdomām vēršas tiesībsargājošās iestādēs, lai kompetentās iestādes – Valsts policija un KNAB, vai citas atbilstoši kompetencei – izvērtētu attiecīgos gadījumus. Visus gadījumus, kad CFLA sniegusi informāciju tiesībsargājošajās institūcijās (vai tiesībsargājošajās institūcijas pašas ir uzsākušas izmeklēšanu un par to informējušas CFLA), ir jāizskata ceturkšņa neatbilstību darba grupas sanāksmē, lai pieņemtu lēmumu par nepieciešamību ziņot Eiropas Komisijai caur tās izveidoto un Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja uzturēto datu apmaiņas sistēmu (EK/OLAF IMS). Mēneša laikā pēc iesnieguma iesniegšanas tiesībsargājošajās institūcijās, no tām atkarībā no katra individuālā gadījuma ir jālūdz informācija par lietas virzību. Tāpat CFLA cieši sadarbojas ar Konkurences padomi, sniedzot izvērtēšanai informāciju par iepirkumu procedūru datiem, ja radušās aizdomas par negodīgu komercpraksi vai aizliegtu vienošanos. Sadarbības ietvaros tiek īstenota iestāžu savstarpēja cieša un nepārtraukta sadarbība, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti informācijai par lietas virzību. Arī gadījumos, kad tiesībsargājošās iestādes nekonstatē pārkāpumus, informācija tiek klasificēta kā „aizdomas par krāpšanu” un tiek ziņota Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF) saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem. Efektīvai sadarbībai un informācijas apritei ar OLAF, Latvijā ir izveidots Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests (Anti-Fraud Coordination Service – AFCOS), kura funkcijas īsteno Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departaments. AFCOS sniedz nozīmīgu ieguldījumu vienotas ES finanšu interešu aizsardzības valsts politikas ieviešanai un sadarbības modeļa ES finanšu interešu aizsardzībai izveidošanā starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF⁴⁴. ES un tās dalībvalstis dažkārt saskaras ar sarežģītām lietām, piemēram, krāpšanos ar ES struktūrfondi vai liela apjoma pārrobežu krāpšanu pievienotās vērtības nodokļa jomā. Minētajos gadījumos valstu krimināllietu izmeklētājiem un prokuroriem bieži trūkst instrumentu, kas
--	--	--

⁴⁴ “ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2017.–2019. gadam”

		nepieciešami, lai rīkotos ātri un efektīvi pāri robežām. 2017.gada 3.aprīlī tika uzsākta ciešākas sadarbības procedūra nolūkā izveidot Eiropas Prokuratūru (EPPO), kurā iesaistījās 18 dalībvalstis, tostarp arī Latvijas AFCOS. 2017.gada 8.jūnijā dalībvalstis, vienojās par tiesību aktu, kurā detalizēti izklāstīta EPPO darbība un loma⁴⁵. Regula 2017/1939⁴⁶ paredz EPPO uzdevumus - veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu un celt apsūdzību pret tiem, kas izdarījuši nodarījumus pret Savienības finanšu interesēm saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2017/1371 un nodarījumus, kas ar tiem nesaraujami saistīti. Sanāksmēs un citos forumos, kur piedalās pārstāvji no ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, kā arī citi iestāžu speciālisti, kas iesaistīti finanšu krāpšanas un korupcijas novēršanā, tiek nodrošināta pieredzes apmaiņa un vienotas izpratnes veidošana, kā arī labās prakses piemēru apmaiņa, kas kopumā veicina efektīvu ES fondu krāpšanas un korupcijas risku vadīšanu gan projektu, gan visas ES fondu vadības un kontroles sistēmas ietvaros.
	2.11. Bez iepirkuma procedūras slēgta piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līguma pamatošana sadarbības iestādei	Ja tirgus cenas priekšizpētē konstatējams, ka paredzamā līguma summa nesasniedz līgumcenas sliekšni, no kura piemērojamas iepirkuma procedūras, finansējuma saņēmējs var slēgt piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas. Ja finansējuma saņēmējs projekta ietvaros ir noslēdzis līgumu bez iepirkuma procedūras piemērošanas, kopā ar maksājuma pieprasījumu finansējuma saņēmējam CFLA kā sadarbības iestāde var pieprasīt iesniegt papildus citiem izdevumus pamatojošiem dokumentiem arī tirgus izpēti apliecinājošus dokumentus, lai pamatotu noslēgtā līguma cenas atbilstību tirgus cenai, tā nodrošinot, ka tiek ievēroti drošas finanšu vadības, saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principi, kas saistīti ar to, lai pienācīgā apmērā un par zemāko cenu būtu pieejami resursi konkrētu izvirzīto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanai.
	2.12. Izņēmuma gadījumos pieļaujami būtiski grozījumi iepirkuma līgumā	Iepirkuma līgums tiek slēgts, pamatojoties uz iepirkumā uzvarējušā piegādātāja iesniegto piedāvājumu, tāpēc pasūtītājam pirms iepirkuma līguma noslēgšanas vai līguma darbības laikā nav tiesību grozīt būtiskus līguma nosacījumus – kvalitāti, apjomus, cenu, maksāšanas kārtību, līguma izpildes un garantijas termiņus, izņemot PIL 61.panta trešajā daļā noteiktos gadījumus.

⁴⁵ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2017/06/08/eppo/>

⁴⁶ Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017.gada 12.oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei

	Grozījumi noslēgtajā iepirkuma līgumā ir pieļaujami tikai tad, ja šāda iespēja un līguma grozīšanas kārtība ir bijusi paredzēta jau iepirkuma nolikumā un ciktāl grozījumi neietekmē iepirkuma rezultātu⁴⁷, piemēram, uzskaitīti konkrēti darbu vai materiālu apjomi, kuri varētu tikt palielināti vai samazināti, šo papildu apjomu apmaksas kārtība u.c., kā arī precīzi identificēti apstākļi un nosacījumi, pie kuriem var tikt izdarīti līguma grozījumi. PIL 2.panta 3.punkts nosaka, ka pasūtītājam (finansējuma saņēmējiem) ir jānodrošina līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, tāpēc iepirkuma līgumā jāparedz arī līgumslēdzēju pušu atbildība par radītajiem zaudējumiem, kas var rasties, piemēram, gadījumā, ja grozījumi līgumā, kas rada izmaksas, jāveic izpildītāja vainas dēļ. Ja izpildītājs atsakās segt radušās izmaksas, tad līgums tiek laužts, pasūtītājs var saņemt iepriekš atrunātu līguma nodrošinājumu, soda naudu u.tml., un veikt jaunu iepirkumu. Ja nepieciešamo grozījumu veikšana nav paredzēta līgumā un tie ir būtiski, vai arī tie neatbilst PIL 61.panta pirmās daļas regulējumam, tad jāveic jauns iepirkums vai var piemērot sarunu procedūru papildu apjomiem, ja nosacījumi atbilst PIL 8.panta septītajai daļai. Līdz ar to situācija, kad iepirkuma līgums tiek noslēgts, bet pēc līguma noslēgšanas tā nosacījumi tiek būtiski mainīti, kaut arī iepirkuma nolikumā tas sākotnēji netika atrunāts, nav pieļaujama, jo tādejādi tiek pārkāpts vienlīdzības princips, līdz ar to projekta attiecināmajām izmaksām, kas radušās uz iepirkuma līguma pamata, var tikt piemērota proporcionālā finanšu korekcija atbilstoši vadošās iestādes vadlīnijām par finanšu korekciju piemērošanu ES fondu finansētajos projektos.
2.13. Apmācības, skaidrojumi, izpratnes veicināšana	Tiek nodrošināta plaša un mērķtiecīga ES fondu projektu īstenotāju konsultēšana par ES fondu projektu īstenošanu atbilstoši tiesību aktiem, t.sk. par aktualitātēm publisko iepirkumu jomā un biežāk konstatētajām neatbilstībām ES fondu projektu iepirkumos, tā veidojot izpratni par darbībām, kas saskaņā ar nacionālo normatīvo aktu prasībām iepirkumiem var tikt traktētas kā krāpnieciska vai koruptīva rīcība. Efektīva komunikācija un ar neformālās izglītības metodēm sniegtas nepieciešamās zināšanas ceļ projektu ieviešanas kvalitāti un preventīvi mazina risku iestāšanās iespējamību, ka

		projekta ieviešanas darbības var būt pretrunā drošas finanšu vadības principam un apdraudēt finanšu interešu aizsardzību. IUB biežāk konstatētos trūkumus apkopo, kā arī, vienotas izpratnes veidošanai, sniedz dažādus skaidrojumus un informāciju dara publiski pieejamu savā tīmekļa vietnē⁴⁸.
	2.14. Ziņošanas iespējas un ziņotāju aizsardzības nodrošināšana	ES fondu tīmekļa vietnē www.esfondi.lv sadaļā <u>Ziņo par krāpšanu vai korupciju!</u>, kā arī CFLA tīmekļa vietnē jebkurai personai ir iespējas ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā. 2018.gada 11.oktobrī Saeima pieņēma <u>Trauksmes celšanas likumu</u>, kas stāties spēkā 2019.gada 1.maijā. Likuma 5.pants uzliek pienākumu publiskas personas institūcijām un tās privāto tiesību juridiskās personām, kurās ir vairāk nekā 50 nodarbināto, izveidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, nodrošinot nodarbinātajiem iespēju droši ziņot par pārkāpumiem un garantēt viņiem aizsardzību. <u>Trauksmes celšanas likuma</u> 11. pants nosaka, trauksmes cēlēja identitātes aizsardzību, paredzot šādus pasākumus: (1) Kad saņemts trauksmes cēlēja ziņojums, iesniedzēja personas dati tiek pseidonimizēti. (2) Trauksmes cēlēja personas datiem, ziņojumam un tam pievienotajiem rakstveida vai lietiskajiem pierādījumiem, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas materiāliem ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss. (3) Ikvienai personai (institūcijai), kas saņēmusi trauksmes cēlēja ziņojumu vai veic jebkādas darbības ar to, ir pienākums nodrošināt trauksmes cēlēja personas datu pienācīgu aizsardzību. Trauksmes cēlēja personas datus var nodot tikai personām (institūcijām), kurām tie nepieciešami trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai vai trauksmes cēlēja vai viņa radnieku aizsardzībai. CFLA ir izstrādāti arī iekšējie noteikumi par krāpšanas un koruptīvo disciplinārpārkāpumu izvērtēšanu aģentūras kompetencē ietilpstošo finanšu instrumentu administrēšanā iesaistīto iestāžu, amatpersonu vai darbinieku darbībā.

		<u>Iesniegumu likuma</u> 9.pants paredz aizliegumu iestādei bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti. Izņēmums ir gadījums, kad likumā ir īpašs nosacījums, ka konkrētajā gadījumā iestādei šāda informācija ir jāizpauž. Persona, kura nezina, kā rīkoties, palīdzību var meklēt Trauksmes cēlēju kontaktpunktā Valsts kancelejā. Trauksmes cēlēju kontaktpunkts sniegs konsultācijas un informāciju, kur celt trauksmi, pārsūtīs saņemtos ziņojumus kompetentajām iestādēm, nodrošinās metodisko atbalstu, veidos gada pārskatus par trauksmes celšanas statistiku un sniegs atzinumus Juridiskās palīdzības administrācijai, ja trauksmes cēlējam būs radušās negatīvas sekas. No 2019.gada 1.maija sākusi darboties tīmekļvietne www.trauksmescelejs.lv, kur pieejama visplašākā informācija par trauksmes celšanu, kompetentajām iestādēm un to kontaktpersonām, trauksmes cēlēju aizsardzību, vadlīnijas mehānismu ieviešanai, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa. CFLA iesaistījies arī prekrāpšanas kustībā “Atkrāpies!”. Iestādes darbiniekiem par nepietiekamu informācijas aizsardzību vai apzinātu informācijas „nopludināšanu” var tikt piemērots disciplinārsods (no brīdinājuma līdz pat atlaišanai no darba), tāpat par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem <u>Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa</u> 204⁷. pantā paredzēti naudas sodi, bet <u>Krimināllikuma</u> 329.pantā par neizpaužamu ziņu izpaušanu paredzēts sods ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu. Cīņai ar tiesībpārkāpumiem par ziņotāju pakļaušanu atklātībai sods ir palīglīdzeklis, jo tas nevar novērst tiesībpārkāpumu, bet tas var iedarboties psiholoģiski, dodot stimulu vēlāmai uzvedībai.
Secinājumi	Finansējuma saņēmējs, parakstot līgumu vai vienošanos par projekta īstenošanu, apliecina, ka projekta īstenošanā ievēros normatīvajos aktos noteiktās prasības. Projektu ieviešanas un uzraudzības posmā no krāpšanas un korupcijas riskiem publisko iepirkumu jomā pilnībā izvairīties nav iespējams, taču tiesiskais regulējums strikti ierobežo projektu īstenošanu rīcības brīvību. CFLA pārliecinās par iepirkumu atbilstību normatīvo aktu prasībām, tomēr CFLA nav tiesību noteikt, kādā veidā finansējuma saņēmējam jāorganizē iepirkums vai kādi kontroles pasākumi jāveic. Lai pilnībā nodrošinātos, ka ES fondu projektu īstenošanā publiskos iepirkumos netiek pieļauta krāpnieciska vai koruptīva rīcība, būtu jāveic visu īstenoto publisko iepirkumu dokumentācijas un norises pārbaude, kas kontroli padarītu tikpat dārgu kā finansējuma saņēmēja pamatfunkcijas izpilde, radot izdevumus vai zaudējumus, kas varētu būt lielāki par potenciālā prettiesiskā maksājuma	

	apmēru. Tāpēc CFLA, ievērojot samērīguma principu, īsteno izlases veida iepirkumu pirmspārbaudes un gadījumā, ja tiek konstatēta neatbilstoša iepirkuma veikšana, CFLA izvērtē šādus gadījumus un pieņem attiecīgu lēmumu par veiktā iepirkuma atbilstību un tā rezultātā radušos izdevumu attiecināmību. CFLA vairāku gadu garumā iegūtā pieredze gan ar lielajiem ES fondu infrastruktūras projektiem dažādās nozarēs (multifunkcionālie kultūras centri reģionos, veselības aprūpes iestādes, ceļu infrastruktūras projekti u.c.), gan ar salīdzinoši finansiāli mazāk ietilpīgiem projektiem – ūdenssaimniecības sistēmu sakārtošanu un attīstīšanu vai ieguldījumiem ģimenes ārstu prakses vietās, ir ļāvusi izstrādāt procedūras, kuru ietvaros, veicot preventīvus un atklājošus riska mazināšanas pasākumus, kā arī, īstenojot efektīvas un samērīgas kontroles, tiek nodrošināta atbilstoša krāpšanas un korupcijas risku pārvaldība. Ņemot vērā, ka līdz šim nav konstatēts neviens krāpšanas, korupcijas vai interešu konflikta gadījums, kur būtu iesaistīts kāds CFLA darbinieks, vadošajai iestādei nav pamata apšaubīt sadarbības iestādes darbinieku individuālu izpratni par pieņemamu rīcību ētiski problemātiskās situācijās. Papildus tam CFLA pastāv iespēja pieņemt lēmumu par ES fondu projektu izdevumu neattiecināšanu, finanšu korekciju piemērošanu un izdevumu ieturēšanu vai atgūšanu, ja projekta ietvaros veiktais iepirkums neatbilst iepirkumu normatīvo aktu prasībām vai līgumslēdzēja puse nav izvēlēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām attiecībā uz godīgas konkurences nodrošināšanu. Iestāde nodod lietas par prettiesisku rīcību kompetentajām tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā piemērotu normatīvajos aktos paredzēto sodu. Vadošās iestādes vērtējumā CFLA bija nepieciešams stiprināt atgriezenisko saiti, lai uzraudzītu ES fondu projekta ietvaros konstatēto neatbilstību izmeklēšanas virzību, tāpēc pasākumu plānā (4.tabula) tika iekļauts uzdevums Nr.5, kas paredz stiprināt sadarbību ļaunprātīgas rīcības izmeklēšanā.
--	--

2.2.3. Maksājumu veikšana un izdevumu deklarēšana

Risku pārvaldībā atalgojuma faktors parasti tiek norādīts kā viens no galvenajiem korupcijas riska cēloņiem. Maksājumu pieprasījumu izskatīšana un izdevumu deklarēšana ir viena no jomām, kurā pastāv samērā augsts risks koruptīvām darbībām. Pastāv liela iespējamība, ka risks dot vai saņemt kukuli iestāsies tajos gadījumos, kad finansējuma saņēmējam rodas vēlme izvairīties no finanšu korekcijām par konstatētiem pārkāpumiem, dodot kukuli, vai arī gadījumos, kad atbildīgā amatpersona vai darbinieks ir gatavs saņemt kukuli, lai nepiemērotu vai nepamatoti samazinātu finanšu korekciju, tādējādi vairojot savu labumu, izmantojot dotās amata pilnvaras.

No korupcijas risku viedokļa ļoti ilgs termiņš darbā sensitīvajos amatos palielina pārkāpumu izdarīšanas risku, jo darbinieks var saskarties ar rutīnu, intereses un motivācijas trūkumu, kā rezultātā zūd paškontroles apziņa.

Tāpat potenciāli augstāks risks pastāv attiecībā uz jaunajiem darbiniekiem, kas pieņemti uz vakantajiem amatiem sensitīvo amatu pienākumu pildīšanai, jo pat darbinieku atlases procedūrā, veicot spējīgāko un labāko kandidātu godprātīguma un ētiskuma kritēriju pārbaudes ar netiešiem jautājumiem par koruptīva rakstura situācijām, kas ļautu novērtēt personas attieksmi pret korupciju un personas godprātīgumu, personas paustais viedoklis var neatspoguļot tās rīcību konkrētā situācijā.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, kā arī to, ka līgumslēdzējietāde ir tieši atbildīga par līdzfinansēto projektu veikto izdevumu attiecināšanu, ES fondu maksājumu veikšanas posmā ir ļoti svarīgi nodrošināt pilnīgu un atbilstošu pārbaudes procesu, kas lielā mērā ir atkarīgs no ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu darbinieku zināšanām, spējām un prasmēm konstatēt un novērst iespējas veikt koruptīvas darbības, kas var nelikumīgi ietekmēt attiecināmo izdevumu apstiprināšanu noteiktiem finansējuma saņēmējiem.

Attiecībā uz izmaksu deklarēšanas procesu Valsts kasē kā sertifikācijas iestādē krāpšanas un korupcijas risku novērtējums liecina, ka abi identificētie riski (viens ar būtisku, bet otrs ar kritisku sākotnējo vērtību) ir pilnībā novērsti. Iestādē risku pārvaldība tiek nodrošināšana kvalitātes vadības sistēmas ietvaros, kur krāpšanas/korupcijas riskus sertifikācijas iestāde vada atsevišķa procesa ietvaros. Sekmīgi noslēdzoties Valsts kases kvalitātes vadības sistēmas uzraudzības auditam, Valsts kase bija pirmā no valsts pārvaldes iestādēm, kas sertificēta atbilstoši jaunā starptautiskā standarta ISO 9001:2015 prasībām, kas apliecina iestādes kvalitātes vadības sistēmas atbilstību starptautiskajam standartam, sniegto pakalpojumu atbilstību valsts un iedzīvotāju, kā arī klientu interesēm un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, nodrošinot augstu darbības kvalitātes līmeni sertificētajās darbības sfērās, t.sk. ES fondu sertifikācijas iestādes funkciju realizācijā.⁴⁹

Ar maksājumu veikšanu un izdevumu deklarēšanu saistīto risku mazināšanas pasākumi aprakstīti 3.tabulā.

⁴⁹ Valsts kase pirmā no valsts pārvaldes iestādēm saņem jaunā starptautiskā standarta ISO 9001:2015 sertifikātu, Valsts kases tīmekļa vietne www.kase.gov.lv

Ar maksājumu veikšanu un izmaksu deklarēšanu saistīto risku izvērtēšana

Tabula Nr.3

Apzināto risku jomas	Ieviestie pasākumi un kontroles	Ieviesto pasākumu un kontroļu ietekme uz risku mazināšanu
1) Nepilnīgs/neatbilstošs pārbaudes process 2) Nepietiekama darbinieku kapacitāte krāpšanas un korupcijas risku atklāšanai	3.1. Funkciju nošķiršana un iekšējās procedūras	ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu funkcijas ir stingri nodalītas, tā nodrošinot efektīvu un pret dažādiem riskiem, t.sk. krāpšanas un korupcijas riskiem drošāku ES fondu vadības un kontroles sistēmu. Saskaņā ar <u>ES fondu vadības likumā</u> uzskaitītajiem ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu uzdevumiem: • sadarbības iestāde (CFLA) nodrošina pirmā līmeņa kontroli pār projektu atbilstošu īstenošanu, t.sk. administratīvās pārbaudes attiecībā uz katru atbalsta saņēmēja iesniegto atlīdzības pieteikumu (maksājuma pieprasījumu), pārbaudot, vai produkti/pakalpojumi faktiski ir piegādāti/sniegti, kā arī vai finansējuma saņēmēju veiktie izdevumi par īstenojamām darbībām, ir attiecināmi; • ES fondu sertifikācijas iestāde (Valsts kase), īstenojot iekšējās procedūras, sagatavo un iesniedz EK apstiprinātus maksājuma pieteikumus un kontu slēgumus, tādējādi apliecinot, ka maksājuma pieteikums un kontu slēgums ir pareizs un sagatavots, izmantojot uzticamas grāmatvedības sistēmas, un to pamatā ir pārbaudāmi pamatojuma dokumenti, kā arī kontu slēgumā iekļautie izdevumi atbilst spēkā esošajiem ES un LR tiesību aktiem. Maksājumu apstiprināšanas un izdevumu deklarēšanas procesā, veicot virskontroles CFLA veiktajām pārbaudēm tiek realizēta iespējamo kontroles kļūdu un pārkāpumu atklāšana. Saskaņā ar iekšējām procedūrām atbildīgā institūcija pirms maksājuma veikšanas veic pārbaudi un neveic maksājumu, ja minētās pārbaudes rezultātā konstatē, ka attiecībā uz Eiropas Savienības fondu finansējuma saņēmēju, tā valdes vai padomes locekli, patieso labuma guvēju, pārstāvēt tiesīgo personu vai prokūristu, vai personu, kura ir pilnvarota pārstāvēt minēto finansējuma saņēmēju darbībās, kas saistītas ar filiāli, ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts sankcijas.
	3.2. Sensitīvo amatu apzināšana	CFLA īpaši izveidota darba grupa izvērtē korupcijas riskam visvairāk pakļautos jeb sensitīvos amatus, kuros var pastāvēt iespēja, ka tiks piedāvāts vai pieprasīts kukulis, vai arī amatpersona var izmantot savu dienesta stāvokli savtīgos nolūkos. Darba grupa izvērtē, vai ar iekšējās kontroles sistēmas un

		citiem kontroles mehānismiem potenciāli sensitīvā amata pakļaušana koruptīvām darbībām tiek mazināta un riski tiek novērsti. Ja pēc izvērtējuma veikšanas potenciāli sensitīvā amata korupcijas risks paliek augsts, amatu ietver sensitīvo amatu sarakstā un nosaka pasākumus, kas jāveic, lai mazinātu korupcijas risku un gada laikā veic sensitīvā amata, kas ietverts sensitīvo amatu sarakstā, atkārtotu izvērtējumu. Ja, ieviešot kontroles mehānismus, ir mazinājies sensitīvā amata korupcijas risks, amatu izslēdz no sensitīvo amatu saraksta. Pēc tam, kad ir ieviesti visi iespējamie kontroles mehānismi, tiek identificētas un novērtētas funkcijas un apzinātas personas, kas ieņem šos amatus un cik ilgi. Sensitīvo amatu noteikšana ir efektīvs pretkorupcijas mehānisms, jo tiek izvērtēti darbinieka ierastie darba vides apstākļi, saikne ar kolēģiem un iestādes klientiem, tā uzlabojot izpratni par nepieciešamo uzraudzību, lai mazinātu korupcijas iespējamību. Valsts kasē ir identificēti un novērtēti korupcijas un interešu konflikta riskam pakļautie amati. Sertifikācijas iestādes darbinieku amatu riska novērtējums ir pieņemams (Valsts kases 05.07.2018. Kvalitātes un risku vadības komitejā izskatītā “Valsts kases krāpšanas un korupcijas risku analīze” (Nr. 17-5.10/112)) un papildu risku mazinošie pasākumi nav nepieciešami. Iekšējās kontroles sistēmas uzraudzības ietvaros risks tiek vadīts caur procesu vadību, caur stratēģiskās vadības procesu, nodrošinot risku un neatbilstoša produkta vadību, ieviešot auditu un citu novērtējumu rezultātā sniegtos ieteikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai. Valsts kasē, veicot ikgadējo korupcijas risku analīzi, tiek identificētas un novērtētas iespējamās korupcijas jomas un aprakstītas aktuālās korupcijas risku mazinošās kontroles.
	3.3. “četrus acu principa” nodrošināšana, veicot pārbaudes	CFLA, iekšējo administrēšanas procedūru prasībās nostiprinot “četrus acu principa” ievērošanu, nodrošina izsekojamas savas darbības pārbaudes, kas stiprina individuālo atbildību un veicina caurspīdīgu (faktos un pamatojumos balstītu) darbību, sniedzot pietiekamu garantiju tam, ka pieņemtie lēmumi nav vienpersoniski un ir pareizi. Tā, piemēram, skatot maksājumu pieprasījumu un tajā iekļautos izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas, kā arī ievadot informāciju par apstiprināmo maksājuma pieprasījuma summu KP VIS, tiek nodrošināta “četrus acu principa” ievērošana, lai mazinātu kļūdu rašanos un varbūtību, ka atbildīgā persona vienpersoniski veic darbības, kas var būt pretdarbojiskas, kā rezultātā var rasties neatbilstoši

		veikti izdevumi, ja tiek konstatēta krāpšana vai korupcija starp sadarbības iestādes vai sertifikācijas iestādes darbinieku un finansējuma saņēmēju. Arī izdevumu deklarēšanas procesā ir paredzēts, ka jebkura lēmuma pieņemšanā tiek nodrošināta „četrus acu” principa ievērošana un audita izsekojamība, līdz ar to mazinot kļūdas, krāpšanās un korupcijas risku.
	3.4. Ētikas komisijas izveidošana	Aģentūrā ir izstrādāts Ētikas kodekss, kas nosaka darbinieku ētiskas rīcības un uzvedības principus. Ētikas komisija izskata sūdzības un iesniegumus par darbinieku pieļautajiem Ētikas kodeksa un sabiedrībā pieņemto uzvedības normu pārkāpumiem. Ētikas komisiju izveido ar aģentūras rīkojumu. Ētikas komisija tiek izveidota katram izvērtējamajam gadījumam individuāli, lai nodrošinātu optimālu dalībnieku pārstāvniecību, kā arī ievērotu konfidencialitāti un aizsargātu sensitīvu informāciju. Komisijas sēdes tiek protokolētas un to lēmumi noformēti rakstveidā, tā nodrošinot lēmumu pieņemšanas argumentāciju un izsekojamību.
	3.5. Kvalificēti darbinieki un apmācības par ētiku un godprātīgumu	Vadlīnijām un metodiskajiem norādījumiem ir liela nozīme praktiskajā ES fondu līdzfinansēto projektu vadībā un kontrolē – it īpaši ES fondu vadībā nepieredzējušiem darbiniekiem, kuri strādā ar sarežģītu un visaptverošu normatīvo regulējumu. ES fondu vadībā iesaistītajiem darbiniekiem, kā arī projektu īstenotājiem pieejami piemēri par labu pārvaldību, kas var palīdzēt novērst iespējamās korupcijas, krāpšanas vai pārkāpumu riskus abās pusēs: gan no projektu īstenotāju, gan īstenošanu kontrolētāju puses. Regulāri (gan apmācību semināru, gan informatīvo materiālu veidā) tiek pilnveidotas ES fondu administrēšanā iesaistīto darbinieku zināšanas un radīta padziļināta izpratne par krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta identificēšanu, kā arī krāpšanas gadījumu izmeklēšanas procesu. Tā kā krāpšanas apkarošanā viens no pamatelementiem ir darbinieku informētība un krāpšanas pazīmju atpazīšana, CFLA, uzsākot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu, departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem ir veikusi darbinieku testēšanu par krāpšanas jautājumiem (zināšanu un izpratnes pārbaude par CFLA ētikas kodeksu, kurā tika ietverti jautājumi par informācijas izpaušanas un aizsardzības principiem, ētiskas rīcības un uzvedības principiem, lobēšanas jautājumiem un valsts amatpersonas amata savienošanas ar citu amatu nosacījumiem).

		Lai darbinieki ir zinoši un var efektīvi iesaistīties iespējamu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā, krāpšanas indikatori projektu līmenī iestrādāti aģentūras iekšējos noteikumos, tāpat CFLA darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm neatbilstību, krāpšanas novēršanas un apkarošanas, ētiskas rīcības, interešu konflikta, trauksmes celšanas un citās jomās, nodrošinot apmācības un prezentācijas. Apmācību pielāgošana, ņemot vērā ar darbinieku amata pienākumiem saistītos uzdevumus, nodrošina, ka apzinātās un analizētās pieredzē gūtās atziņas tiek izmantotas, lai izstrādātu mērķtiecīgas kontroles, kas veicina krāpšanas un korupcijas novēršanu un atklāšanu. Sertifikācijas iestādē ir izstrādāti un apstiprināti ierēdņu amatu apraksti, kas nosaka pienākumus sertifikācijas iestādes funkciju nodrošināšanā, nepieciešamo kompetenci un profesionālo kvalifikāciju, t.sk. zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas godprātīgas rīcības nodrošināšanai un krāpšanas identificēšanai. Ierēdņu amatu apraksti tiek regulāri pārskatīti, un, ja nepieciešams, tiek veikti grozījumi. Saskaņā ar ikgadējo Valsts kases korupcijas mazināšanas plānu Valsts kases darbiniekiem tiek organizētas mācības par korupcijas risku vadību un mazināšanu. Pēc KNAB apmācībām tiek aizpildīts darbinieku zināšanu novērtēšanas tests. Mācību materiāli un skaidrojošā informācija par korupcijas risku un interešu konflikta situāciju risku izvērtējumu, aktualitātēm saistībā ar trauksmes celšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu, starptautiskajām un nacionālajām sankcijām publicēta Valsts kases iekšējā tīmekļa vietnē. Valsts kasē tiek nodrošināta Valsts kases darbinieku rīcība atbilstoši Valsts kases Ētikas kodeksam, Dāvanu pieņemšanas un uzskaites kārtībai un labas pārvaldības principiem.
	3.6. Korektīvu darbību veikšana	No finansējuma saņēmējiem tiek pieprasīta nepamatotu maksājumu atlīdzināšana, par kuru atgūšanu atbildīga ir sadarbības iestāde. Kopā ar maksājumu pieprasījumu iesniegtās izdevumus pamatojošo dokumentu kopijas sadarbības iestāde izvērtē ar kritisku pieeju attiecībā uz apstākļiem, kas var norādīt uz iespējamu neprecizitāti, kura radusies krāpšanas vai kļūdas dēļ, tā mazinot potenciālu gadījumu iestāšanos, kad ES fondu līdzekļi ir iztērēti krāpnieciskos nolūkos. Ja sadarbības iestādei rodas šaubas par izdevumu attiecināmību, par pārkāpumiem, informējot finansējuma saņēmēju, var tikt piemērota proporcionāla finanšu korekcija.

		Sadarbības iestāde pieņem lēmumu par konstatēto neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu un informē par to sertifikācijas iestādi. Kamēr finansējuma saņēmēju tur aizdomās par krāpšanu, t.i., līdz pilnīgai lietas apstākļu noskaidrošanai, sadarbības iestāde finansējuma saņēmējam maksājumus neveic, kā arī izdevumi netiek deklarēti EK. Ja kriminālprocesa laikā krāpšana apstiprinās, izdevumiem, uz kuriem attiecas krāpnieciskās darbības, piemēro finanšu korekciju 100% apmērā. Pat tad, kad kompetentās tiesībsargājošās iestādes ir pabeigušas krāpšanas gadījuma izmeklēšanu, bet paziņo par lietas neierosināšanu, tas nenozīmē, ka sadarbības iestāde nevar pieņemt lēmumu, ka izdevumi ir veikti neatbilstoši un nav attiecināmi. Sadarbības iestādes lēmumu par katru atsevišķo gadījumu finansējuma saņēmējs var apstrīdēt saskaņā ar ES fondu vadības likuma V sadaļā noteikto kārtību, kas paredz, ka: • ja finansējuma saņēmējs ir fiziskā vai juridiskā persona, strīdus, kas attiecas uz līguma par projekta īstenošanu izpildi, tai skaitā piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai atgūšanu, risina civiltiesiskā kārtībā; • ja finansējuma saņēmējam, kurš ir tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde, un sadarbības iestādei rodas domstarpības par vienošanās ietvaros pieņemto lēmumu par piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai citu lēmumu un vienošanās nav panākta sarunu ceļā, finansējuma saņēmējs to var apstrīdēt vadošajā iestādē. Arīdzan projekta īstenošanas beigu fāzē, konstatējot neatbilstības vai pārkāpumus, sadarbības iestāde var lemt par finanšu korekcijas piemērošanu, attiecinot to uz iepriekš veiktiem maksājumiem, un tas nozīmē, ka finansējuma saņēmējam ir jāatmaksā iepriekš saņemtā atbalsta summa.
	3.7. Uz risku, t.sk. krāpšanas, izvērtēšanu balstīta pieeja	Tā kā krāpšana ir saistīta ar darbībām, kuras veic, lai krāpšanu slēptu (piemēram, vairāku cilvēku slepena vienošanās, dokumentu viltošana, dokumentu, datu vai informācijas slēpšana vai neiesniegšana), pārbaužu veikšanā, veidojot izlases kopas, jo īpaši tiek izmantotas procedūras, kuru pamatā ir riska kritēriju izvirzīšana un novērtēšana, jo tā ļauj identificēt, novērst un uzraudzīt tos iekšējos un ārējos faktorus, kas kopumā var negatīvi ietekmēt ieviestās ES fondu vadības un kontroles sistēmas efektivitāti.

		Atbilstoši CFLA iekšējos noteikumus “Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā” paredzētajam, CFLA izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju KP VIS par visām projektu ietvaros konstatētajām neatbilstībām, t.sk. neatbilstībām saistībā ar krāpnieciskiem un koruptīviem gadījumiem. Minētajos noteikumus, ņemot vērā neatbilstību apjomu, būtību un iespējamo ietekmi, ir noteikti gadījumi, kad konstatēto iespējamo neatbilstību gadījumi būtu izvērtējami CFLA izveidotajā vadības grupas neatbilstību komisijā. Tajā tiek skatīti visi iespējamo krāpniecisko darbību un koruptīvo incidentu gadījumi, tai skaitā vērtējot arī izraisošos faktorus. CFLA vadības grupas neatbilstību komisijā ietilpst Juridiskā nodrošinājuma un projektu atlases departamenta direktors, Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītājs un departamenta direktors un struktūrvienības vadītājs, kura kompetencē ir konkrētais neatbilstības gadījums.. Vadības grupas neatbilstību komisijas darbu regulē iekšējie noteikumi “Vadības grupas darba organizācija Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā”. Iespējamo neatbilstību vai konstatēto pārkāpumu izvērtēšanā vadības grupas neatbilstību komisija ņem vērā visu CFLA rīcībā esošo informāciju un pārkāpumus izraisošos faktorus, ja tādi kļūst zināmi. Detalizēta informācija par iespējamo/konstatēto pārkāpumu tiek atspoguļota vadības grupas neatbilstību komisijas protokolā, kura pielikumā ir Juridiskā nodrošinājuma nodaļas sagatavotais atzinums. Ja lēmums par neatbilstības konstatēšanu tiek pieņemts vadības grupas neatbilstību komisijā, KP VIS par minēto tiek norādīta atsauce uz vadības grupas neatbilstību komisijas protokola datumu un numuru. Savukārt CFLA procedūru rokasgrāmatas veidošanas, uzturēšanas un aktualizēšanas noteikumi nosaka rīcību gadījumos, ja CFLA darbā tiktu konstatētas neaizsargātas vietas sistēmā vai nepieciešamība pārskatīt vai uzlabot procedūras un tajās ietvertās kontroles. CFLA iekšējās darbību procedūras paredz izveidot, uzturēt un aktualizēt papildu risku sarakstu, lai noteiktu projekta riska līmeni, pamatojoties uz KP VIS pieejamo un iestādes struktūrvienību sniegto informāciju, t.sk. par krāpšanu vai aizdomām par krāpšanu, īstenojot projektu. 2018.gadā veikta visu Valsts kases procesu krāpšanas un korupcijas risku analīze (05.07.2018. ziņojums Nr. 17-5.10/112). Maksājuma pieteikuma apstiprināšanai sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt ES fondu ieviešanas kontroli. Sertifikācijas iestāde, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veic maksājuma pieprasījumu un izdevumus
--	--	---

		pamatojošo dokumentu kopiju izlases veida pārbaudi pie sadarbības iestādes, kā arī ikgadējās pārbaudes pie vadošās iestādes par atbilstošu un uzticamu apliecinājuma un pārbaudes lapas sagatavošanas procesu. Sertifikācijas iestādei ir tiesības veikt arī pārbaudes projekta īstenošanas vietās, kā arī piedalīties vadošās vai sadarbības iestādes veiktajās pārbaudēs. Tomēr šādas pārbaudes veikšana nav sertifikācijas iestādes pamatfunkcija, līdz ar to šādas tiesības var netikt izmantotas. Mērķtiecīgi un rūpīgi atlasītas pārbaudāmās kopas jutīgajās jomās ir lietderīgs instruments, kas palīdz apzināt krāpšanas apkarošanas pasākumu sistēmiskās nepilnības, kā arī atklāt iespējamo krāpšanu.
	3.8. Auditu ieteikumu ieviešana/ vērā ņemšana	Arī tad, ja pārbaudes ir pareizi plānotas un pareizi izpildītas, vienmēr pastāv risks, ka netiks atklāti būtiski iekšējās kontroles sistēmas trūkumi, tāpēc tiek veikti dažādi neatkarīgi sistēmas auditi, darbību revīzijas un pārbaudes, kurās, atklājot nepilnības vai nepārprotamu kontroles pasākumu trūkumu, tiek sagatavoti ieteikumi, kuri atbildīgajām personām jāievieš noteiktos termiņos. Revīzijas iestādes pienākumos ietilpst novērtēt darbības programmas vadības un kontroles sistēmas darbību, t.sk. arī izveidotos krāpšanas apkarošanas pasākumus. 2018.gada 10.jūlijā vadošā iestādē tika saņemts Revīzijas iestādes audita ziņojums par vadības un kontroles sistēmas darbības efektivitātes novērtējumu, kur attiecībā uz samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu efektīvu īstenošanu tika sniegts sistēmas novērtējums “2 – darbojas, taču ir vajadzīgi atsevišķi uzlabojumi”. Ar šādu ziņojumu palīdzību uzmanība tiek vērsta uz visām nepilnībām un, pielikumā sagatavotie ieteikumi, ar kuriem novērst konstatētās problēmas, palīdz novērst krāpšanas/korupcijas/interesu konflikta gadījumu iestāšanos vai stiprināt kontroles pasākumus pārkāpumu novēršanai, atklāšanai, labošanai un apsūdzības celšanai. Apstiprinot maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu, sertifikācijas iestāde, veicot izdevumu apstiprināšanu, ņem vērā visu veikto revīziju, pārbaudžu un sistēmu auditu, ko veikusi Revīzijas iestāde vai kas veiktas tās atbildībā, rezultātus, kā arī vadošās iestādes, sadarbības iestādes un citu kontrolējošo iestāžu pārbaudžu rezultātus, problēmas, sagatavo atbilstošus ieteikumus par pārvaldības un kontroles sistēmas darbības uzlabošanu, t.sk. krāpšanas novēršanu. Apstiprināšanas procesā tiek gūta pārliecība par to, ka no vadošās iestādes ir saņemta informācija par procedūrām un pārbaudēm, kas veiktas saistībā ar izdevumiem, kas iekļauti maksājuma pieteikumos. Atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējos noteikumos „Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu

		un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas perioda ieviešanas un uzraudzības jautājumos” noteiktajam vadošā iestāde elektroniski nosūta sertifikācijas iestādei EK, Eiropas Revīzijas palātas, Valsts kontroles un citu ārējo auditoru veikto pārbaudi vai audita ziņojumus (t.sk. ziņojumu projektus) par ES fondiem, kā arī informē sertifikācijas iestādi par auditoriem sniegtajiem komentāriem par konstatējumiem. Papildus tam informācija par auditu ziņojumiem un ziņojumu projektiem tiek sniegta sertifikācijas iestādei katru ceturksni vadošās iestādes apliecinājumā.
	3.9. Izdevumu deklarēšana	Maksājuma pieteikumu un kontu slēgumu sagatavošanu nodrošina sertifikācijas iestāde sadarbībā ar vadošo iestādi un sadarbības iestādi atbilstoši Finanšu ministrijas iekšējos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai⁵⁰. Lai nodrošinātu maksājuma pieteikuma pārbaudi un tā apliecināšanu, sertifikācijas iestāde saskaņā ar ES fondu vadības likuma 14.panta trešās daļas 1.punktu, pamatojoties uz riska izvērtējumu, veic maksājuma pieprasījumu pamatojošās dokumentācijas izlases veida pārbaudi un citas normatīvajā aktā par kārtību, kādā veic ES fondu projektu pārbaudes 2014.- 2020.gada plānošanas periodā, paredzētās pārbaudes. Pirms maksājuma pieteikuma apstiprināšanas un iesniegšanas EK sertifikācijas iestāde analizē dažādu dokumentāciju, tostarp informāciju par iespējamu vai konstatētu krāpniecību: • apliecinājumu no vadošās un sadarbības iestādes, kā arī vadošās iestādes pārbaudes lapu (iesniedzot kontu slēgumu reizi gadā vadošās iestādes galīgo revīzijas ziņojumu un veikto kontroļu gada kopsavilkumu⁵¹), kuru gatavojot iestāžu darbinieki ņem vērā arī krāpšanas un korupcijas pazīmes;

⁵⁰ Finanšu ministrijas 03.05.2017. iekšējie noteikumi Nr.12-29/16 “Kārtība, kādā Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra un Valsts kase sadarbojas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieviešanas un uzraudzības jautājumos”

⁵¹ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 125.panta 4.punkta “e” apakšpunktu

	• pārskatus no KP VIS (par konstatētajām un nenovērstajām neatbilstībām projektu īstenošanā, par veiktajām atmaksām, par pieņemtajiem lēmumiem par izdevumu atgūšanu, par audita ieteikumu ieviešanu utt.); • sistēmas auditu un citu ārējo auditu ziņojumus; • pārskatus no Valsts kases uzskaites sistēmām; • sertifikācijas iestādes veikto pārbaudžu rezultātus (ja šādas pārbaudes nepieciešamas pārliecības gūšanai). Pēc iepriekš minētās informācijas analīzes sertifikācijas iestāde lemj par tālāku rīcību attiecībā uz izdevumu deklarēšanu. Atbilstoši normatīvajiem aktiem sertifikācijas iestāde koriģē KP VIS sagatavotajā maksājuma pieteikumā un kontu slēgumā iekļautos izdevumus pirms to iesniegšanas EK, ņemot vērā tās pārbaudes laikā vai citu auditu (tai skaitā revīzijas iestādes), kontroļu vai pārbaudžu laikā konstatētos vai norādītos neatbilstoši veiktos izdevumus, iespējamās neatbilstības, ierosinātās finanšu korekcijas, kā arī citus riskus neatbilstoši veikto izdevumu deklarēšanai. Pārbaudes process un secinājumi tiek atspoguļoti atsevišķā pārbaudes lapā. Ja vadošās vai sadarbības iestādes apliecinājumos nav iekļauta informācija par ieteikumiem, kuriem pēc sertifikācijas iestādes vērtējuma ir finansiāla ietekme, iestādēm tiek pieprasīta papildu informācija un tiek lemts par nepieciešamajām korekcijām. Gadījumā, ja, veicot pārbaudes: • rodas aizdomas par krāpšanos, par to nekavējoties tiek informēts sertifikācijas iestādes vadītājs un organizēta sanāksme, pieaicinot arī Kvalitātes un risku vadības departamenta darbiniekus, kurā vienojas par turpmāko rīcību (t.sk., ja nepieciešams, ziņošanu attiecīgajai tiesībsargājošai iestādei); • konstatē iespējamu neatbilstību, MK 2015.gada 8.septembra noteikumos Nr.517 „Kārtība, kādā ziņo par konstatētajām neatbilstībām un atgūst neatbilstoši veiktos izdevumus ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā 2014.–2020. gada plānošanas periodā” minētajos termiņos un kārtībā informē sadarbības iestādi.
3.10. Vadošās iestādes deleģēto funkciju pārbaudes	Pamatojoties uz ES fondu vadības likuma 10.panta 2.daļas 4.punktu, vadošā iestāde veic sadarbības iestādei deleģēto darbību uzraudzību un kontroli, lai gūtu pārliecību, ka darbības ir veiktas efektīvi, pilnīgi un to rezultāti ir atbilstoši pārbaudēs konstatētajam, t. sk. vadošā iestāde novērtē, vai sadarbības iestādes pārbaudes process ir atbilstošs normatīvajiem aktiem un iekšējām procedūrām.

		Tāpat, saskaņā ar MK noteikumu Nr.714 ⁵² 21.punktu, vadošā iestāde veic RI veiktajos auditos un revīzijās konstatēto trūkumu un trūkumu novēršanas plānā iekļauto ieteikumu ieviešanas uzraudzību.
	3.11. Revīzijas iestādes pārbaudes	Revīzijas iestāde veic vadības un kontroles sistēmas auditus, darbību revīzijas un citas revīzijas, tostarp sertifikācijas iestādes procesam, kas saistīts ar maksājumu pieteikuma un kontu slēguma sagatavošanu⁵³. Pārskatu (kontu slēguma) revīzijas tiek veiktas saskaņā ar Revīzijas iestādes iekšējām procedūrām un EK vadlīnijām par kontu slēguma auditu. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714⁵⁴ 4.1.apakšpunktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 5.jūlijam iesniedz Revīzijas iestādei grāmatvedības gada ietvaros <u>apstiprināto izdevumu sarakstu</u> un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras: • Apkopo un analizē informāciju par visiem veiktajiem sistēmas auditiem, jo īpaši attiecībā uz auditiem, kas veikti sertifikācijas iestādē par attiecīgo audita periodu; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas aritmētisko pārbaudi, kā arī negatīvo summu pārbaudi un pārbaudi par summām, kas ir izslēgtas un ieturētas uz laiku, citu iestāžu veikto auditu un pārbažu rezultātā. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.714 4.2.apakšpunktu sertifikācijas iestāde līdz katra gada 31.decembrim iesniedz Revīzijas iestādei <u>kontu slēgumu</u> un Revīzijas iestāde veic sekojošas procedūras: • Apkopo un analizē informāciju par attiecīgajā audita periodā veiktajām darbību revīzijām; • Veic sertifikācijas iestādes iesniegtās informācijas – kontu slēguma aritmētisko pārbaudi, jo īpaši pārbaudot summas, kas ir ieturētas uz laiku un izslēgtas Revīzijas iestādes veikto auditu un darbību revīziju rezultātā, kā arī citu iestāžu veikto auditu un pārbažu rezultātā.⁵⁵ Veicot revīzijas, tiek iegūta pamatota pārliecība par EK deklarēto izdevumu likumību un pareizību.

⁵² Revīzijas iestādes funkciju nodrošināšanas kārtība Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020.gada plānošanas periodā

⁵³ Revīzijas stratēģija ESF, JI, ERAF, KF 2015.-2018. Apstiprināta 01.07.2015.) un elektroniski pieejama http://www.esfondi.lv/upload/Revizijas_iestade/Startegija_ESF_14-20_01.07.2015_PDF.pdf

		Revīzija ir administratīva darbība, kurā var atklāt iespējamās krāpnieciskās darbības, par ko tālāk tiek ziņots tiesībsargājošām iestādēm, kas izmeklē konkrētos apstākļus, lai secinātu, vai ir pierādāms krāpšanas nodoms. Revidenti var sagatavot ieteikumus sistēmas uzlabošanai, pamatojoties uz saviem konstatējumiem revīzijas laikā, tādējādi iesaistoties krāpšanas novēršanā. Lai Revīzijas iestāde novērstu interešu konfliktus savu funkciju veikšanā, tā nodrošina, ka: • auditori stingri ievēro Ētikas kodeksu⁵⁶; • visi auditori vienu reizi gadā, kā arī katra audita sākumā paraksta neatkarības un objektivitātes apliecinājumu, kurā apliecina, ka tiem nav interešu konflikta ar auditējamām personām, ka tie ievēro neatkarību, objektivitātes noteikumus, saistītos noteikumus un IFAC izdotos Starptautiskos revīzijas standartus, kurus savā darbā izmanto Revīzijas iestāde.
	3.12. Apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšana vadošajā iestādē	Pamatojoties uz ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.—2020.gada plānošanas perioda vadības likuma 32.pantā noteikto, ja finansējuma saņēmējam, kurš ir tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, atvasināta publiska persona vai cita valsts iestāde, un sadarbības iestādei rodas domstarpības par vienošanās ietvaros pieņemto lēmumu par piešķirto finanšu līdzekļu izmaksāšanu, izmaksāšanas turpināšanu vai citu lēmumu un vienošanās nav panākta sarunu ceļā, finansējuma saņēmējs to var apstrīdēt vadošajā iestādē. Vadošā iestāde izskata apstrīdēto lietu pēc būtības un pieņem lēmumu. Apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanā iesaistītie vadošās iestādes darbinieki paraksta objektivitātes un neieinteresētības apliecinājumu.
Secinājumi	Ar iepriekšējos ES fondu plānošanas periodos gūto pieredzi un ieviestajiem preventīvajiem un atklājošajiem pasākumiem tiek nodrošināts, ka CFLA darbinieki spēj savlaicīgi reaģēt uz aizdomīgiem gadījumiem, kuriem ir krāpšanas pazīmes (sarkanie karogi jeb draudu signāli)⁵⁷, novērtēt lietas apstākļus un pievērst īpašu uzmanību apstākļiem, kas attiecas uz apzināti veiktiem krāpšanas gadījumiem, kā arī, pamatojoties uz savu profesionālo slēdzienu, pieņem lēmumu par tālākajām nepieciešamajām darbībām. Ņemot vērā, ka vadības attieksme pret krāpšanas un korupcijas jautājumiem signalizē darbiniekiem par to, cik liela uzmanība tiek pievērsta negodprātīgas rīcības novēršanai, kā arī, nostiprinot iestādes darbiniekos apziņu, ka viņi tiek kontrolēti un ievērojami pieaug	

⁵⁶ Starptautiskās grāmatvežu federācijas izdoto Starptautisko revīzijas standartu Ētikas kodekss

⁵⁷ EK “Informatīvais paziņojums par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un KF”, skatīt http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/EK_Inform.zin_krapsana_ERAF,ESF,KF.pdf

iespējamība atklāt viņu iespējamo prettiesisko darbību, tiek mazināts vilinājums riskēt un veikt koruptīvas darbības, kā rezultātā tiek panākti efektīvi pretkorupcijas pasākumi.

Papildus iepriekšminētajam, kopš 2018.gada 30.novembra spēkā stājušies MK 2018.gada 21.novembra ieteikumi Nr.1 “Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi”, kas ietver nosacījumus ētiskas vidi veidošanai valsts pārvaldē, kā arī palīdz pareizi rīkoties sarežģītās situācijās un informēt sabiedrību par to, kādu rīcību un attieksmi tai ir tiesības sagaidīt no amatpersonām, tā nodrošinot vienotu pieeju un ētikas labās prakses pieredzes pārnesi.

59

Eiropas Revīzijas palāta (turpmāk – ERP) uzskatīja par nepieciešamu novērtēt vadošo iestāžu darbu, jo šīs iestādes ir pirmās, kurām nākas saskarties ar krāpšanu ES kohēzijas politikā. ERP apmeklēja septiņas dalībvalstis: Bulgāriju, Franciju, Ungāriju, Grieķiju, Latviju, Rumāniju un Spāniju. ERP uzskaitītajās dalībvalstīs novērtēja, vai vadošās iestādes ir pienācīgi pildījušas pienākumus katrā krāpšanas apkarošanas pārvaldības procesa posmā. Konkrēti, tika izvērtēts, vai vadošās iestādes:

a) izstrādāja krāpšanas apkarošanas politiku, sagatavoja visaptverošu riska novērtējumu un īstenoja piemērotus novēršanas un atklāšanas pasākumus,

b) pienācīgi rīkojās krāpšanas atklāšanas gadījumos sadarbībā ar citām krāpšanas apkarošanas struktūrām.

Sagatavotajā īpašajā ziņojumā Nr.6/2019 “Krāpšanas problēmu risināšana ES kohēzijas izdevumos: vadošajām iestādēm jānostiprina atklāšana, rīcība un koordinācija”, Latvija izcelta kā pozitīvs piemērs attiecībā uz:

- 1) izstrādātu krāpšanas apkarošanas politiku kā reālu oficiālu atsauces dokumentu, kurā uzskaitīti pasākumi, kas īstenojami katrā krāpšanas apkarošanas pārvaldības procesa posmā, pamatojoties uz apzināto krāpšanas risku (20. apsvērums);
- 2) pienācīgu krāpšanas risku novērtēšanu (27. apsvērums, kur Latvija netiek uzskaitīta to dalībvalstu starpā, kuru apmeklējumos konstatētais liecināja, ka vadošās iestādes un starpniekstruktūras, iespējams, nebija pienācīgi novērtējušas krāpšanas risku);
- 3) krāpšanas novēršanas un atklāšanas pasākumu efektivitātes pārbaudīšanu (41. apsvērums): *“Izņemot Latviju, mēs konstatējam, ka apmeklētās vadošās iestādes nepārbauda krāpšanas novēršanas un atklāšanas pasākumu efektivitāti. Iestādes tikai ierobežotā mērā uzskaita, kādi pasākumi ir izmantoti, un reti tos sasaista ar konkrētiem rezultātiem. Tātad netiek novērtēti krāpšanas apkarošanas sistēmu faktiskie rezultāti; to nedara ne vadošās iestādes, ne citas programmu īstenošanā iesaistītās iestādes, tostarp revīzija iestādes, ne AFCOS.”*;
- 4) izmantotu inovatīvu metodi pret ES finansiālajām interesēm vērstas krāpšanas novēršanai, uzsākot pretkrāpšanas kustību “Atkrāpies!”, kurā vērsas pret dažu veidu krāpnieciskas rīcības pieņemšanu sabiedrībā (32. apsvērums, 2. izcēlums);
- 5) ieviestu kārtību, kādā analizēt iesniegto lietu noraidījuma iemeslus un veikt attiecīgus pasākumus (60. apsvērums): *“Izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādes regulāri noraida pieprasījumus sākt kriminālvajāšanu lietās, ko iesniegušas vadošās iestādes. Tikai šiem specializētajiem dienestiem ir juridiskā kapacitāte un izmeklēšanas resursi, lai noteiktu, vai ir noticis noziedzīgs nodarījums. Taču vadošajām iestādēm vienmēr vajadzētu analizēt noraidījuma iemeslus un, iespējas gadījumā, ja tas ir noderīgi, vajadzētu mainīt darba procedūras. Mēs konstatējam, ka tikai Latvijā bija ieviesta kārtība, kādā analizēt iesniegto lietu noraidījuma iemeslus un veikt attiecīgus pasākumus.”*;
- 6) labas koordinācijas prakses piemēru Latvijā (77. apsvērums, 5. izcēlums): *“Vadošo iestāžu un izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestāžu koordinācija Latvijā izmeklēšanas iestādes atteicās uzsākt kriminālprocesu vairākos gadījumos, ko bija konstatējusi vadošā iestāde un deleģētās starpniekstruktūras. Lai analizētu noraidījumu iemeslus un noteiktu, vai jāmaina darba prakse, AFCOS izveidoja darba grupu, kas pulcē pārstāvjus no attiecīgajām iestādēm, Tieslietu ministrijas, policijas un LR Prokuratūras. Darba grupa tagad tiek regulāri, lai izskatītu gadījumus, kad radušās aizdomas par krāpšanu saistībā ar kohēzijas finansējuma izlietojumu.”*

ERP vispārējais secinājums ir tāds, ka, lai gan vadošās iestādes labāk apzina krāpšanas risku un izstrādā preventīvus pasākumus, tām joprojām jānostiprina krāpšanas atklāšana, rīcība krāpšanas gadījumā un koordinācija.

Pasākumu plāns krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā

4.tabula

Sasniedzamais mērķis Nr.1	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sasniegtais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Mazināt darbinieku un projekta iesniedzēju iecietību pret krāpšanu un korupciju, kā arī veicināt pārkāpumu novēršanu	1.1. Aprakstīt iespējamus pārkāpumu gadījumus un attiecīgi piemērojamo likumā noteikto saukšanu pie atbildības;	CFLA	Aprakstu izstrādāt līdz 31.12.2016., nodrošināt tā pieejamību un aktualizēt to pēc nepieciešamības	<u>Ieviests.</u> Iestāde sagatavoja un elektroniskā veidā 30.12.2016. viesiem darbiniekiem izsūtījusi informatīvu e-pastu ar aprakstu par piemērojamo sodu par krāpnieciska un koruptīva rakstura pārkāpumiem saistībā ar projektu iesniegumu administrēšanu un projektu īstenošanas uzraudzību. CFLA iekšējā tīklā (BURS) ievietots un visiem aģentūras darbiniekiem pieejams apkopojums par pārkāpumiem un piemērojamajiem sodiem, tādējādi nodrošinot, ka ES fondu īstenošanā iesaistītās personas apzinās sekas prettiesisku darbību īstenošanas gadījumā. Tāpat par piemērojamajām sankcijām darbinieki tiek informēti kontekstā ar konkrētām aktuālām tēmām, sniedzot prezentācijas un informāciju, piemēram, ētikas pārkāpumi, interešu konflikts utt.	<i>Rezultāts:</i> CFLA darbiniekiem mazinās nesodāmības sajūta. <i>Rezultatīvais rādītājs:</i> CFLA darbinieki atzinuši, ka nav gatavi pieprasīt vai pieņemt, kā arī nav bijuši piedāvājumi par jebkādu materiālo vai cita veida atlīdzību, lai rīkotos kādas personas interesēs (pozitīvi atbildējuši vismaz 85 % no aptaujātajiem). Ilgtermiņā samazināts gadījumu skaits vai nav konstatēts, ka darbiniekiem tiek piedāvāts kukulis. ⁵⁸ <i>Izvērtējums:</i> Saskaņā ar CFLA 28.12.2016. sniegto informāciju, no 05.07.2016. – 15.07.2016. iestāde

⁵⁸ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu CFLA pārliccinās, veicot darbinieku anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic 2016.gadā līdz 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim), kā arī izvērtējot ierosināto krāpšanas un korupcijas disciplinārpārkāpumu skaitu.

				Arī no tādiem dokumentiem kā <u>CFLA ētikas kodekss</u>, tāpat projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas objektivitātes un konfidencialitātes apliecinājums, ir iespējams identificēt pārkāpumu gadījumus, par kuriem personas var tikt sodītas.	veikusi pirmo anonīmo darbinieku aptauju, lai noskaidrotu vai darbiniekiem, pildot amata pienākumus aģentūrā, ir bijuši izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kā arī lai veiktu zināšanu pārbaudi par rīcību, kad tiek pasniegtas neatļautas dāvanas vai piedāvāts kukulis, tāpat, ja ir zināms par cita darbinieka pretlikumīga labuma lūgšanu. Aptaujas rezultāti liecina, ka neviens no CFLA darbiniekiem, pildot amata pienākumus aģentūrā, nav saņēmis koruptīva rakstura piedāvājumu/-us, kas liecina par iestādes spēju nodrošināt, ka darbinieki nepakļaujas finansējuma saņēmēju spiedienam pieņemt kukulus. Ņemot vērā, ka iestādē nav ierosinātas ar krāpšanu vai korupciju saistītas disciplinārlietas, var secināt, ka CFLA darbinieki nav gatavi pieprasīt vai pieņemt kukuli, kā arī iesaistīties vienošanās izkrāpt ES fondu finansējumu abpusēja labuma gūšanas nolūkā.
	1.2. Publicēt savā interneta mājaslapā: 1.2.1. darbinieku rīcības shēmu par aizdomu par krāpšanu vai korupciju gadījumā; 1.2.2. atsauci uz	CFLA	31.12.2016.	<u>Ieviests.</u> CFLA tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā <u>ES fondi 2014-2020/Krāpšanas apkarošana</u> ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai ziņot par prettiesiskām darbībām un uzskaitītas iestādes, kuras var informēt par zināmiem vai iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu ieviešanā un īstenošanā. CFLA iespējams	

	EK informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ES fondiem			iesniegt arī iesniegumu saskaņā ar Trauksmes celšanas likumu. Tāpat CFLA tīmekļa vietnē ir sniegta informācija par CFLA darbinieku rīcību aizdomu par krāpšanu vai korupciju gadījumā (<u>atmaskojošs mehānisms aizdomīgai krāpnieciskajai rīcībai</u>) un finansējuma saņēmējiem izteikts aicinājums iepazīties ar <u>iespējamo pārkāpumu vai krāpšanas gadījumu pazīmēm</u> .	
	1.3. Iestādes līmenī un ārējā vidē publikācijās paust augstākās vadības nostāju pret krāpšanu un korupciju ES fondu apgūvē 2014.-2020.gada plānošanas periodā, uzskatāmi parādot, ka centieni izkrāpt ES fondu līdzekļus un prettiesiska rīcība nav pieņemama un netiek pieļauta, īstenojot preventīvas un atklājošas	CFLA, Valsts kase	Pastāvīgi	Ieviests CFLA. Uzsākot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu, CFLA plašsaziņas līdzekļos nodrošinājusi publikāciju ar direktores A.Krūmiņas vēstījumu potenciālajam projektu iesniegumu iesniedzējam un īstenotājiem (finansējuma saņēmējiem) par to, ka, lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība ⁵⁹ . CFLA ir augstākās vadības apstiprināti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka darbinieku pienākumu godprātīgi veikt darba pienākumus, kā arī iekšējās procedūrās tiek paredzēti kontroles pasākumi un rīcība, lai preventīvi novērstu un atklātu darbinieku nonākšanu koruptīvās vai krāpnieciskās situācijās, kur iesaistīti ES fondu projektu iesniegumu iesniedzēji vai finansējuma saņēmēji. Aģentūras darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm neatbilstību, krāpšanas novēršanas un apkarošanas, ētiskas rīcības, interešu konflikta, trauksmes celšanas un citās jomās, nodrošinot apmācības un prezentācijas. Aģentūrā ir spēkā arī	Rezultāts: CFLA un Valsts kase darbinieki, projekta iesniedzēji un īstenotāji apzinās, ka krāpšana un materiālu vērtību vai citu labumu nodošana pēc pieprasījuma vai piedāvāšana valsts amatpersonai ir prettiesiska darbība, pret kuru tiks asi reaģēts un kukuļdevējs, kā arī kukuļņēmējs var tikt saukts pie kriminālatbildības, tā nostiprinot sabiedrības uzticību valsts amatpersonu darbībai godīgu ES fondu līdzekļu ieguldīšanā Latvijas tautsaimniecībā.

⁵⁹ Anita Krūmiņa: Lai saņemtu ES fondu atbalstu, nepieciešama godprātīga un mērķtiecīga projekta vadība, 29.03.2015., Delfi/Delfi versijas/versijas

	kontroles un operatīvi nodot lietas tiesībsargājošām iestādēm, lai tās veiktu izmeklēšanu un nepieciešamības gadījumā lemtu par soda piemērošanu		Ētikas kodekss un trauksmes celšanas sistēma. Tāpat par aktualitātēm tiek regulāri sniegta informācija finansējuma saņēmējiem informatīvajos semināros. Ieviests Valsts kasē. Valsts kase kā sertifikācijas iestāde sniegusi informāciju, ka 2015.gadā KNAB organizētajā seminārā “Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” Valsts kases pārvaldnieks publiski puda augstākās vadības nosodošo nostāju pret krāpšanu un korupciju. Valsts kases iekšējās tīmekļa vietnes sadaļa Korupcijas un interešu konflikta risku vadība, izveidota jauna sadaļa ES fondu krāpšanas apkarošana, kurā ievietoti materiāli, lai informētu un veicinātu darbinieku izpratni par korupcijas un krāpšanas jautājumiem. Tāpat 2016.gadā izstrādāta Lēmumu pieņemšanas diagramma ielūgumu saņemšanas gadījumā un darbiniekiem izsūtīta skaidrojoša informācija. 2017. gadā tika organizētas iekšējās mācības par korupciju, kā arī darbinieku zināšanu pārbaude par interešu konflikta, korupcijas un dāvanu pieņemšanas situācijām. 2018. gadā darbinieki piedalījās KNAB organizētā seminārā par korupcijas un interešu konflikta novēršanu un valsts amatpersonu profesionālo ētiku. Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir izveidoti baneri ziņošanai par krāpšanu un korupciju, kas norāda uz sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm iespējamo un konstatēto pārkāpumu izmeklēšanā.
--	---	--	--

1.4. Popularizēt pieejamās iespējas ziņošanai par pārkāpumiem vai aizdomām par krāpšanu, korupciju vai interešu konfliktu projektu īstenošanā, kā arī informēt par pienākumu vai nepieciešamību ziņot un ziņotāju aizsardzības pasākumiem.		CFLA, Valsts kase	Līdz 30.06.2016. tīmekļa vietnēs nodrošināt informāciju un aktualizēt pēc nepieciešamības	Ieviests CFLA. CFLA savā tīmekļa vietnē www.cfla.gov.lv sadaļā <u>ES fondi 2014-2020/Krāpšanas apkarošana</u> ir nodrošinājusi iespēju jebkurai personai papīra formātā, elektroniski un telefoniski ziņot par prettiesiskām darbībām vai informēt par iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar krāpnieciskām vai koruptīvām darbībām ES fondu projektu apsaimniekošanā (dokumentu viltošana, korupcija, līdzekļu ļaunprātīga izmantošana neatbilstoši mērķiem u.c.). Potenciālie ziņotāji ir informēti par ziņotāju aizsardzības pasākumiem (aizliegums iestādei bez iesnieguma iesniedzēja piekrišanas izpaust informāciju, kas atklāj viņa identitāti, ja ziņotājs iesniegumā norādījis, ka nevēlas, lai norādītie fakti, kas atklāj viņa identitāti, tiktu izpausti). CFLA iekšējā tīklā (BURS) pieejama informācija par ziņošanu par iespējamiem pārkāpumiem, tai skaitā izstrādāta iekšējā un ārējā trauksmes celšanas sistēma, nodrošinot ziņotāju aizsardzību. Redzamā vietā Intranet izvietots aicinājums "Esi līdzatbildīgs! Iesaisties ES fondu budžeta aizsardzībā. Ziņo!" Tāpat informācija par ziņošanas iespējām pieejama trauksmesceļš.lv un CFLA iesaistījusies pretkrāpšanas kustībā "Atkrāpies!". Ieviests Valsts kasē. Valsts kases ārējā tīmekļa vietnē www.kase.gov.lv sadaļā Maksājumu un sertifikācijas iestāde ir izveidota sadaļa <u>Krāpšanas apkarošana</u>, arī Valsts kases iekšējā tīmekļa vietnē ir izveidota sadaļa "Ziņot par korupciju vai	Rezultāts: Uzticība ziņotāju aizsardzības sistēmai. Rezultatīvais rādītājs: Palielinās aptaujāto skaits, kas uz jautājumu „Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem” atbild apstiprinoši.⁶⁰ Izvērtējums CFLA: CFLA 2016.gadā veiktās anonīmās darbinieku aptaujas rezultāti liecina, ka 96% CFLA darbinieku būtu gatavi ziņot par koruptīva rakstura piedāvājumiem, savukārt 4% respondentu atzinuši, ka nebūtu gatavi ziņot par tiem. Izvērtējums Valsts kasē: Saskaņā ar Valsts kases 13.01.2016. ziņojumu Nr.17-5.10/2 "Par Valsts kases darbinieku aptaujas rezultātiem" 98% darbinieku nepieciešamības gadījumā ir gatavi
---	--	--	---	--	--

⁶⁰ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu iestāde pārliecinās, veicot darbinieku/finansējuma saņēmēju anonīmu aptauju vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi aptauju veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

			krāpšanas gadījumiem” un papildināta sadaļa Korupcijas un interešu konflikta risku vadība, izveidojot sadaļu ES fondu krāpšanas apkarošana, kurā ievietoti materiāli, lai informētu un veicinātu darbinieku izpratni par korupcijas un krāpšanas jautājumiem. Abu iestāžu ārējās tīmekļa vietnēs ir norādes uz ES fondu tīmekļa vietni www.esfondi.lv, EK OLAF tīmekļa vietni, kur var ziņot anonīmi par krāpšanas vai neatbilstību gadījumiem, kas konstatēti ES līdzekļu administrēšanas procesā, kā arī norāde uz KNAB tīmekļa vietni un bezmaksas diennakts uzticības tālruni.	informēt tiešo vadītāju vai atbildīgās struktūrvienības vadītāju par iespējamām koruptīvām darbībām viņu pienākumu izpildē.
1.5. Izstrādāt un nodrošināt publiski pieejamu aktuālu ētikas normu un uzvedības principu aprakstu (vai ētikas kodeksu).	ITI pašvaldības	Izstrādāt līdz 31.12.2016. un aktualizēt pēc nepieciešamības	Ieviests. Pasākums noteiktajā termiņā ieviests šādās ITI pašvaldībās: <u>Daugavpils</u> ITI pašvaldībā, <u>Jelgavas</u> ITI pašvaldībā, <u>Jēkabpils</u> ITI pašvaldībā, <u>Rēzeknes</u> ITI pašvaldībā, <u>Rīgas</u> ITI pašvaldībā un <u>Valmieras</u> ITI pašvaldībā. Pēc noteiktā termiņa pasākums ieviests šādās ITI pašvaldībās: <u>Jūrmalas</u> ITI pašvaldībā, <u>Liepājas</u> ITI pašvaldībā, <u>Ventspils</u> ITI pašvaldībā.	Rezultāts: ITI pašvaldību darbinieki, kas iesaistīti projektu iesniegumu atlasē skaidri apzinās pienākumu izpildē nodrošināmos ētikas principus un uzvedības normas. Izvērtējums: Visās ITI pašvaldībās ir dokumentēta vispārpieņemta uzvedība deleģēto pienākumu izpildē, kā rezultātā nepastāv darbinieku individuāla izpratne par pieņemamu vai nepieņemamu rīcību ētiski problemātiskās situācijās. Vadošā iestāde var paļauties, ka projektu iesniegumu atlasē iesaistītie ITI pašvaldību darbinieki ir informēti par to, ka lēmumiem par projektu iesniegumiem jābūt objektīviem, taisnīgiem un neitrāli pieņemtiem, tāpat darbiniekiem

				jānodrošina pietiekama izvairīšanās no konflikta rašanās starp privātajām interesēm un pienākumiem.
--	--	--	--	---

Sasniedzamais mērķis Nr.2	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Stiprināt personāla kapacitāti krāpšanas un korupcijas novēršanas jomā un uzlabot projekta iesniedzēju spējas godprātīgi īstenot projektus	2.1. Nodrošināt darbinieku izglītošanu publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumu jomā, jo īpaši sensitīvo amatu pienākumu veicējus, vadību un jaunos darbiniekus, kuri izvērtē sagatavotos projektu iesniegumus un uzrauga projektu īstenošanu visās tā stadijās, t.sk. praktiski apmācīt iespējama	CFLA, Valsts kase	Pastāvīgi	Ieviests CFLA. CFLA, uzsākot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu, departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem ir veikusi darbinieku testēšanu par krāpšanas jautājumiem (zināšanu un izpratnes pārbaude par CFLA ētikas kodeksu, kurā tika ietverti jautājumi par informācijas izpaušanas un aizsardzības principiem, ētiskas rīcības un uzvedības principiem, lobēšanas jautājumiem un valsts amatpersonas amata savienošana ar citu amatu nosacījumiem). Testēšanas rezultāti par krāpšanas jautājumiem kopumā norāda, ka gan departamentu direktoriem, gan nodaļu vadītājiem ir atbilstošas zināšanas un izpratne par CFLA ētikas kodeksu, par ko liecina fakts, ka lielākā daļa no departamentu direktoriem un nodaļu vadītājiem, pirmo reizi pildot testu, to ir aizpildījuši pilnībā pareizi.	Rezultāts: Nodrošināta efektīva un mērķtiecīga ES fondu līdzekļu apguve. Rezultatīvais rādītājs: CFLA, realizējot zināšanu pārbaudes testus izglītošanas pasākumos, palielinājies to darbinieku īpatsvars, kuri labi pārzina godprātīgas rīcības prasības ⁶¹ , kā arī stiprinātas darbinieku spējas saskatīt krāpšanas pazīmes. Izvērtējums CFLA: Sākotnējais novērtējums liecina, ka 91% CFLA darbinieki labi pārzina pretkorupcijas prasības, kā arī visiem darbiniekiem regulāri tiek nodrošināta

⁶¹ Par rezultatīvā rādītāja sasniegšanu CFLA un Valsts kase pārliecinās, veicot darbinieku zināšanu pārbaudi vismaz 2 reizes ES fondu plānošanas periodā (pirmo reizi zināšanu pārbaudi veic ne vēlāk kā līdz 2016.gada 31.decembrim, bet otro reizi 2020.gadā līdz 31.decembrim).

	noziedzīga nodarījuma pazīmju saskatīšanā;		Pārbaudes ietvaros vadošā iestāde konstatējusi, ka: 2015.gadā CFLA Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītāja nodrošinājusi vairākus mācību seminārus CFLA darbiniekiem – “Neatbilstības, krāpšana un krāpšanas marķieri” un “Informatīvā sanāksme par ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodu un krāpšanas jautājumiem”. Papildus tam, vairāki CFLA darbinieki apmeklējuši Valsts administrācijas skolas piedāvātos mācību seminārus “Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika” un “Korupcijas novēršana”. 2016.gadā CFLA darbinieki apmeklējuši tādās mācības kā: - “Korupcijas novēršana”; - “Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika”; - “Aizliegtās vienošanās un korupcijas riski publiskajos iepirkumos”; - “Combating corruption, bid rigging and collusion in public contracting”. Tāpat regulāri organizētas jauno darbinieku mācības, kur sniegta informācija par CFLA vērtībām, ētiku, godprātīgu darbu utml. 2017.gadā un 2018.gadā CFLA darbinieki apmeklējuši šādas apmācības: - Korupcijas novēršana - 2 darbinieki (1.2017); - Efektīvas iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas izveide un nodrošināšana - 1 darbinieks (3.2017); - Korupcijas novēršanas mācības - 35 darbinieki (3.2017); - Preventīvi rīki krāpšanas apkarošanai un nacionālās stratēģijas ieviešanai - 2 darbinieki (5.2017); - Ēnu ekonomika un korupcija pašvaldību būvniecības iepirkumos - 1 darbinieks (6.2017); - Ceļā uz atklātību, atbildību un labāku pārvaldību: trauksmes celšanas veicināšana, cīņa pret korupciju, nākotnes perspektīvas - 1 darbinieks (10.2017); - Iepirkumu pārbaudes (krāpšanas pazīmes iepirkumos) - 43 darbinieki (11.2017);	zināšanu par krāpšanas pazīmju saskatīšanu pilnveidošana.
--	--	--	--	---

				- Korupcijas un interešu konflikta risku novēršana - 3 darbinieki (2.2018); - Arachne rīka apmācības - 22 darbinieki (2.2018); - Krāpšanās antropoloģija: veidi un mehānismi to mazināšanai - 81 darbinieki (3.2018); - Identifying and Preventing Fraud and Corruption in ESI Funds - 12 darbinieki (3.2018); - Pretkorupcijas un ēnu ekonomikas apkarošanas aspekti - 4 darbinieki (5.2018); - Pretkorupcijas un ēnu ekonomikas apkarošanas aspekti kontrolējošo iestāžu darbā - 5 darbinieki (10.2018); - „Pretkorupcijas un ēnu ekonomikas apkarošanas aspekti kontrolējošo iestāžu darbā” - 9 darbinieki (11.2018); Institūciju iekšējie pasākumi korupcijas risku novēršanai - 2 darbinieki (11.2018); Mācību un pieredzes apmaiņas seminārs par krāpniecisku un ar korupciju saistītu nodarījumu pazīmēm ES fondu ieviešanas ietvaros. - 41 darbinieki (11.2018) Intranet sadaļā "Krāpšanas apkarošana" darbinieki tiek regulāri informēti par aktualitātēm krāpšanas apkarošanas, interešu konflikta un ētikas principu ievērošanas jomā. Papildus CFLA e-mācību vidē visiem darbiniekiem ir pieejams pārbaudes darbs, kas balstīts uz CFLA ētikas kodeksā ietverto informāciju. Piemēram, tiek uzdoti jautājumi par to, kā jārikojas interešu konflikta rašanās gadījumā, kādi ir darbinieku ētiskas rīcības principi u.tml. CFLA iekšējās procedūras paredz izmantot Eiropas Komisijas Informatīvo paziņojumu par krāpšanas pazīmēm attiecībā uz ERAF, ESF un Kohēzijas fondiem, kurā ar piemēriem aprakstīti izplatītākie projektu līmeņa krāpšanas gadījumu indikatori, kā rezultātā darbinieki var efektīvi iesaistīties iespējamu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā. Ieviests Valsts kasē.	Izvērtējums Valsts kasē:
--	--	--	--	---	--

				Visiem Valsts kases darbiniekiem laika posmā no 2015.gada septembra līdz novembrim organizēts KNAB seminārs "Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika". Atbilstoši Valsts kases mācību plānam 2016.gadā Valsts kases ES fondu vadības procesa darbinieki ir apmācīti par publiskās pārvaldes ētiku, interešu konflikta un korupcijas novēršanu, krāpšanas apkarošanu, no darbiniekiem saņemti aptaujas anketu rezultāti, dalībnieki aizpildījuši zināšanu novērtēšanas testu. Atbilstoši Valsts kases mācību plānam 2018. gadā Valsts kases darbinieki, t.sk. ES fondu vadības procesa darbinieki, piedalījās KNAB mācībās par korupcijas un interešu konflikta novēršanu. Visi ES fondu vadības procesa darbinieki piedalījušies informācijas drošības vadības apmācībās.	Saskaņā ar Valsts kases sniegto informāciju, darbinieku zināšanu novērtēšanas aptaujā tika ietverti 10 jautājumi par publiskās pārvaldes ētiku, interešu konflikta un korupcijas novēršanu, krāpšanas un krāpšanas apkarošanu. Tika apjautāti Eiropas lietu departamenta un Norvēģu departamenta ES maksājumu daļas darbinieki (kopā desmit respondenti), kas ir iesaistīti ES fondu administrēšanas funkciju realizēšanā. Testa rezultāti kopumā vērtējami pozitīvi. No aizpildītajām testu rezultātiem – astoņiem darbiniekiem visas atbildes uz visiem jautājumiem bija pareizas, divi darbinieki bija snieguši daļējas atbildes uz vienu no desmit jautājumiem, uz pārējiem jautājumiem bija atbildēts pilnīgi un pareizi.
2.1.	Nodrošināt darbinieku izglītošanu publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumu jomā, jo īpaši sensitīvo amatu pienākumu veicējus, vadību un jaunos darbiniekus, kuri izvērtē sagatavotos projektu iesniegumus un uzrauga projektu īstenošanu visās tā stadijās, t.sk. praktiski apmācīt iespējama noziedzīga nodarījuma pazīmju saskatīšanā;	ITI pašvaldības	Reizi gadā	Ieviests ITI pašvaldībās. Saskaņā ar ITI pašvaldību veiktajiem specifisko krāpšanas un korupcijas risku pašnovērtējumiem, tajos norādīto un papildu sniegto informāciju, gūta pārliecība, ka ITI pašvaldībās darbiniekiem, kuri iesaistīti projektu iesniegumu atlases procesā tiek nodrošinātas regulāras un, atbilstošas iekšējās vai ārējās apmācības par ētiku un godprātīgumu. Piemēram: 2016.gada nogalē un 2017.gada sākumā Valsts kanceleja sadarbībā ar Latvijas Kvalitātes biedrību rīkoja semināru "Risku pārvaldība ES fondu vadībā", kuru apmeklēja arī Rīgas, Daugavpils, Valmieras un Liepājas ITI pašvaldību darbinieki. 2018.gadā šo pašu semināru apmeklēja divi Valmieras pilsētas pašvaldības darbinieki, tāpat arī Jēkabpils un Ventspils ITI pašvaldību darbinieces. Jūrmalas ITI pašvaldībā: - 2016.gadā darbinieks apmeklēja semināru "Combating corruption, bid rigging and collusion in public contracting";	Rezultāts: ITI projektu iesniegumu atlasē iesaistīti zinoši darbinieki, kuri spēj identificēt un novērst negodprātīgu rīcību, tā sekmējot efektīvu un mērķtiecīgu ES fondu ieguldīšanu.

				- 2018.gada 9. un 27.februārī Valsts administrācijas skolas rīkoto semināru "Korupcijas un interešu konflikta risku novēršana" apmeklēja ES fondu ITI projektu iesniegumu atlases un vērtēšanas komisijas sekretāre, - 2018.gada 2.martā Jūrmalā rīkoto KNAB, Konkurences padomes un IUB semināru "Par godīgu uzņēmējdarbību" apmeklēja 3 darbinieki, kuri ITI pašvaldībā nodrošināšana deleģētās funkcijas izpildi. 2017.gada 1.pusgadā Ventspils ITI pašvaldības darbinieki piedalījušies KNAB organizētajās sanāksmēs un Korupcijas novēršanas apakškomisijā par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas riska un interešu konflikta novēršanai publiskas personas institūcijā. 2017.gada 3.-4.aprīlī Rīgas ITI pašvaldības darbinieki piedalījās Valsts kancelejas organizētajā mācību seminārā "Krāpšanas un korupcijas gadījumu identificēšana ES fondu ieviešanā" (<i>Identifying and Preventing Fraud and Corruption in ESI funds, angļu val.</i>). Liepājas ITI pašvaldības darbinieki apmeklējuši šādus apmācību pasākumus: - 13.05.2017. IUB, Konkurences padomes un KNAB semināru "Par godīgu uzņēmējdarbību"; - 31.05.2017. trīs dienu konferenci-semināru "Tools of Combatng Fraud and Implementation of the National Anti-Fraud Strategy"; - 01.06.2017. Valsts administrācijas skolas rīkoto semināru "Korupcijas novēršana"; - 10.04.2018. Latvijas Pašvaldību mācību centra semināru "Korupcijas riski un to novēršanas pasākumi publiskas personas institūcijā - pašvaldībā"; - 23.11.2018. tika rīkotas Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijas iekšējās apmācības "Korupcijas cēloņi - sekas. Korupcijas novēršanas un apkarošanas tiesiskie aspekti" un "Korupcijas riski,	
--	--	--	--	--	--

				interesu konflikti un to novēršanas pasākumi pašvaldības iestādēs”. Daugavpils ITI pašvaldības darbinieki apmeklējuši Valsts administrācijas skolas sadarbībā ar KNAB pārstāvjiem organizētas mācības “Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika”. Tāpat 2018.gadā Daugavpils ITI projektu vērtēšanas komisijā iesaistītie pašvaldības darbinieki: - 31.01.2018. noklausījušies IUB organizēto diskusiju “Interesu konflikts un aizliegtās vienošanās publiskajos iepirkumos”; - 07.09.2018. iepazinušies ar KNAB sagatavoto prezentāciju “Interesu konflikta novēršanas aktuālie jautājumi. Iekšējās kontroles sistēma korupcijas risku novēršanai pašvaldībās”. Jēkabpils ITI pašvaldības pārstāvji ir piedalījušies KNAB un Jēkabpils tālākizglītības un informācijas tehnoloģiju centru organizētajos semināros “<i>Interesu konflikta novēršana valsts amatpersonu darbībā. Institūciju iekšējie organizatoriskie pasākumi korupcijas un interešu konflikta risku novēršanā</i>” un “<i>Interesu konflikta novēršana</i>”, kā arī Valsts administrācijas skolas organizētā seminārā “<i>Korupcijas novēršana</i>”. Papildus 2018.gadā viena Jēkabpils pilsētas pašvaldības ITI projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas locekle ir apmeklējusi LPS izpilddirektoru asociācijas rīkoto KNAB speciālistes Intas Nolles lekciju “Interesu konfliktu pārkāpumi, pašvaldību iekšējā kontrole”. 2017.gadā Jelgavas ITI pašvaldības projektu vērtēšanas komisijas sēdē notika iekšējās apmācības par ētiku un godprātīgumu projektu iesniegumu atlases nodrošināšanā, t.sk. iespējamām noziedzīga nodarījuma pazīmēm, kā arī iepazīšanās ar sagatavoto informāciju par likumpārkāpumiem, lai nodrošinātu, ka projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas locekļi apzinās sekas darbībām, kuras var apšaubīt viņu godprātīgumu. Tāpat 2017.gada nogalē visi vērtēšanas komisijā iesaistītie pašvaldības darbinieki apmeklēja Valsts administrācijas skolas apmācību kursu “Korupcijas novēršana”.	
--	--	--	--	--	--

				2018.gadā nav bijusi dalība apmācību pasākumos. Savukārt 10.04.2019. divi komisijas locekļi apmeklēja Jaroslava Streļčenoka vadīto apmācību kursu “Korupcijas un interešu konflikta novēršana valsts un pašvaldību institūciju darbībā” un 30.05.2019. visi komisijas locekļi apmeklēja Valsts administrācijas skolas apmācību kursu “Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika”. Rēzeknes pilsētas pašvaldībā 2017.gada 18.jūlijā tika organizēts iekšējs seminārs “Korupcijas riski, korupcijas novēršanas pasākumi pašvaldībā”, ko vadīja darbiniece, kas apguvusi mācību kursu “Tālākizglītotāju apmācība par pretkorupcijas jautājumiem publiskās institūcijās”, kā arī Komisijas locekļi 30.04.2019. apmeklēja Jaroslava Streļčenoka vadīto apmācību kursu “Korupcijas un interešu konflikta novēršana valsts un pašvaldību institūciju darbībā”.	
	2.2. Projekta iesniedzēju un finansējuma saņēmēju izglītošanas pasākumos ietvert tēmas par krāpšanas un korupcijas nepieļaujamību ES fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā;	CFLA	Regulāri	<u>Ieviests CFLA.</u> CFLA organizē informatīvos seminārus par izsludinātajām projektu iesniegumu atlasēm un ES fondu atbalstu, kas pieejams specifisko atbalsta mērķu vai to pasākumu ietvaros, kā arī seminārus par būtiskiem jautājumiem projektu kvalitatīvai īstenošanai, t.sk. biežāk sastopamajām kļūdām, kā arī par krāpšanas un korupcijas jautājumiem. Par “nulles tolerances principu” krāpšanas nepieļaujamībai tiek sniegta regulāra informācija. Ņemot vērā CFLA skaidrojumu, ka tiek veikta finansējuma saņēmēju informēšana par krāpšanas jautājumiem informatīvajos semināros, vadošā iestāde secina, ka pasākums ir ieviests.	

Sasniedzamais mērķis Nr.3	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sniedzamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Papildu mehānismi krāpšanas un korupcijas identificēšanai un mazināšanai	3.1. Izmantojot EK piedāvāto datu iegūšanas rīku ARACHNE, identificēt projektus, kuri var būt uzņēmīgi pret krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta riskiem;	CFLA	Regulāri no brīža, kad pieejams rīks ARACHNE	<u>Ieviests CFLA.</u> 2017.gada otrajā pusē CFLA pilnveidotas procedūras, iestrādājot tajās Arachne rīka izmantošanas pielietojuma iespējas, paredzot, ka no 2018.gada 1.janvāra Arachne rīku: 1) var izmantot projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas sekretariāta darbā, lai pārbaudītu saistītās personas, iespējami maldinošu informāciju, interešu konflikta pazīmes vai aizdomas par iespējamu krāpšanu, 2) obligāti jāizmanto: • iepirkumu pirmspārbaudē un maksājuma pieprasījuma pārbaudē (iepirkuma pēcpārbaude), lai pārbaudītu saistītās personas, interešu konflikta pazīmes vai aizdomas par krāpšanu attiecībā uz izvēlētajiem kandidātiem vai uzvarējušo pretendentu, • nosakot, kuros projektos ir jāieplāno pārbaude projekta īstenošanas vietā,	Rezultāts: Stiprināts pārbaudītu mehānisms, izvērtējot un nepieciešamības gadījumā reaģējot uz potenciāli krāpnieciskiem gadījumiem, tā nodrošinot efektīvu ES finanšu interešu aizsardzību.

				pārbaudot vairākus projekta individuālos riska indikatorus pirms pārbaudes veikšanas projekta īstenošanas vietā.	
	3.2. Iesaistīt darbiniekus korupcijas riska novērtēšanā, veicot divas darbinieku aptaujas: 3.2.1. anonīmo aptauju veikt ar mērķi iegūt informāciju par to, vai darbiniekiem ir bijuši izteikti koruptīva rakstura piedāvājumi, kādās situācijās tie izteikti un kāda bija darbinieku reakcija uz tiem; 3.2.2. brīvprātīgu aptauju veikt, lai identificētu tos darbiniekus, kuru apmācībā un zināšanu papildināšanā ir jāiegulda lielāki resursi	CFLA, Valsts kase	31.12.2016.	Ieviests CFLA. Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA veikusi darbinieku anonīmo aptauju. Kopumā aptaujas veicējs saņēma 111 elektroniski aizpildītas anketas, kuru kopējie rezultāti liecina, ka lielākā daļa (ap 91%) darbinieku zina, kā pareizi rīkoties situācijās, kad tiek saņemta dāvana, kuras pieņemšanu nepieļauj normatīvie akti. Aptaujas dati liecina, ka 74 % darbinieku zina kādā veidā un kam ir jāziņo gadījumos, ja tiek izteikts koruptīva rakstura piedāvājums, taču 21 % respondentu ir dzirdējis par iespēju ziņot, bet konkrēti nezina kā rīkoties. Savukārt 4% aptaujāto ir norādījuši, ka nebūtu gatavi ziņot par koruptīva rakstura piedāvājumiem. Vadošā iestāde secina, ka aptaujas veikšanas laikā nedaudz vairāk kā 20% CFLA darbinieku nebija pietiekami informēti par pienākumu ziņot par pārkāpumu/aizdomām par pārkāpumu un kārtību, kādā tā veicama. Taču vadošā iestāde ņem vērā, ka uz šo neinformētības risku atbildīgais darbinieks ir savlaicīgi reaģējis, kopā ar aptaujas rezultātiem nosūtot darbiniekiem arī atgādinājumu, ka saskaņā ar iekšējo procedūru "Noteikumi par kārtību, kādā ziņo un izvērtē iespējamus koruptīvus	Rezultāts: Iegūts priekšstats, cik nopietna problēma ir korupcija iestādē un kādi būtu optimālākie pretkorupcijas pasākumi, lai novērstu korupciju. Izvērtējums: Kopumā, vērtējot situāciju abās iestādēs, var secināt, ka darbinieki ir pietiekami informēti par to, cik korupcija un krāpšana ir nopietns apdraudējums ES finanšu interesēm, kā arī par individuāli veicamajiem pasākumiem/kontrolēm, lai darbinieki atstatītu sevi no negodprātīgas pienākumu pildīšanas un iesaistītos pārkāpumu atklāšanā un novēršanā. Ņemot vērā, ka sadarbības iestādē un sertifikācijas iestādē nav ierosinātu disciplinārlietu par pārkāpumiem, vadošā iestāde var secināt, ka godprātīga pienākumu veikšana iestādēs nav problēma un ieviestie pasākumi ir pietiekami.

				disciplināros pārkāpumus un iespējamās krāpšanas gadījumus” darbiniekam jānovērtē sākotnējo situāciju un jāiesniedz par to rakstisku ziņojumu aģentūras direktoram, ja rodas pamatotas aizdomas par iespējamo pārkāpumu. Tāpat CFLA ieviesta ziņošanas kārtība atbilstoši Trauksmes celšanas likumam. Vadošā iestāde ir konstatējusi, ka CFLA 3.2.2. pasākuma izpildei e- mācību vidē visiem darbiniekiem ir nodrošinājusi pieejamu pārbaudes darbu, kas balstīts uz CFLA ētikas kodeksā ietverto informāciju. Piemēram, tiek uzdoti jautājumi par to, kā jārikojas interešu konflikta rašanās gadījumā, kādi ir darbinieku ētiskas rīcības principi u.tml. Ņemot vērā rezultātus, ikgadējās CFLA darba izpildes vērtēšanas ietvaros, iespējams paredzēt kārtējā gada mācību vajadzības tiem darbiniekiem, kuriem ir nepieciešams papildināt zināšanas par korupcijas riska novēršanas jautājumiem. Papildus apmācāmie darbinieki tiek identificēti Valsts kancelejas ES fondu administrēšanā iesaistīto institūciju nodarbināto mācību vajadzību aptaujas anketas ietvaros, kad tika noteikta nepieciešamība CFLA darbiniekiem apmeklēt plānoto mācību semināru “Krāpšanas un korupcijas identificēšana un novēršana ES fondu finansētajos projektos”. Ieviests Valsts kasē. Valsts kases darbinieku (kopā 115 respondenti) aptaujā, kas veikta 2015.gada novembrī, tika iekļauti papildu jautājumi par to, vai darbiniekam ir izteikti koruptīva rakstura	
--	--	--	--	---	--

				piedāvājumi, kā arī vai ir pietiekamas zināšanas korupcijas jomā. Aptaujas rezultāti liecina, ka vairums darbinieku (88%) uzskata, ka viņiem ir pietiekamas zināšanas krāpšanas situāciju identificēšanai. KNAB semināra "Korupcijas novēršana: interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika" ietvaros tika veikta darbinieku zināšanu pārbaude un pēc tam organizētas visu Valsts kases darbinieku mācības par korupcijas novēršanu, kā rezultātā celta darbinieku kompetence un izpratne par publiskās pārvaldes ētikas, interešu konflikta novēršanas un pretkorupcijas pasākumu jomu. Operatīvās sanāksmes (02.02.2016. protokols Nr.4) laikā Personāla departamenta vadītājs aicināja struktūrvienību vadītājiem nākamajā darbinieku novērtēšanas procesā apzināt un plānot darbinieku vajadzības pretkorupcijas mācību nepieciešamībai.	
3.3.	Izveidot krāpniecisko un koruptīvo incidentu reģistru, kas aptver informāciju par ES fondu līdzfinansēto projektu īstenošanā pieļautajiem pārkāpumiem un tos izraisošiem faktoriem, kas norāda uz neaizsargātām vietām sistēmā vai nepieciešamību pārskatīt procedūras un uzlabot kontroles.	CFLA	31.12.2016.	Ieviests. Informācija par konstatētajām neatbilstībām, tai skaitā krāpniecisku un koruptīvu gadījumu dati pieejami CFLA KP VIS sistēmā. KP VIS tiek ievadīta detalizēta informācija par projekta iepirkumu līgumiem, kas tiek uzkrāta kumulatīvi no projekta sākuma un to analizējot, tiek pārbaudīts vai pretendenti, kuri iepirkuma procedūrās iesnieguši pieteikumus, ir savstarpēji saistīti (vadība, īpašnieki u.c.), tā atklājot pazīmes, kas varētu liecināt, ka notikusi divu vai vairāku tirgus dalībnieku aizliegta vienošanās, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, piemēram, „pasūtījumu rotēšana”, sadarbošanās cenu noteikšanā vai uzņēmums, kas piedalījās konkursā, pēc tam kļuva par darbuzņēmēju vai apakšuzņēmēju pie uzvarējušā pretendenta. KP	Rezultāts: Uzlabota pretkorupcijas pasākumu plāna izveidošana, īstenošana un aktualizēšana.

			VIS konkrētam projektam sadaļā “<i>Neatbilstība un atgūšana</i>” ir iespējams norādīt neatbilstību veidu (t.sk. “Iespējams interešu konflikts” un “Aizdomas par krāpšanu vai organizēto noziedzību”), kuras dēļ ierosina administratīvu un/vai tiesas procedūru valsts līmenī, lai konstatētu tīšu darbību vai bezdarbību. Atbilstoši CFLA iekšējos noteikumus “Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā” paredzētajam, CFLA izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju KP VIS par visām projektu ietvaros konstatētajām neatbilstībām, t.sk. neatbilstībām saistībā ar krāpnieciskiem un koruptīviem gadījumiem. Minētajos noteikumos, ņemot vērā neatbilstību apjomu, būtību un iespējamo ietekmi, ir noteikti gadījumi, kad konstatēto iespējamo neatbilstību gadījumi būtu izvērtējami CFLA izveidotajā vadības grupas neatbilstību komisijā. Tajā tiek skatīti visi iespējamo krāpniecisko darbību un koruptīvo incidentu gadījumi, tai skaitā vērtējot arī izraisošos faktoros. CFLA vadības grupas neatbilstību komisijā ietilpst Juridiskā nodrošinājuma un projektu atlases departamenta direktors, Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītājs un attiecīgā operacionālā departamenta direktors un struktūrvienības vadītājs, kura kompetencē ir konkrētais gadījumā. CFLA vadības grupas dalībniekus nosaka ar rīkojumu. Vadības grupas darbu regulē iekšējie noteikumi “Vadības grupas darba organizācija Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā”. Iespējamo neatbilstību vai konstatēto pārkāpumu
--	--	--	--

			izvērtēšanā vadības grupas neatbilstību komisija ņem vērā visu CFLA rīcībā esošo informāciju un pārkāpumus izraisošos faktoros, ja tādi kļūst zināmi. Detalizēta informācija par iespējamo konstatēto pārkāpumu tiek atspoguļota vadības grupas neatbilstību komisijas protokolā, kura pielikumā ir Juridiskā nodrošinājuma nodaļas sagatavotais atzinums. Ja lēmums par neatbilstības konstatēšanu tiek pieņemts vadības grupas neatbilstību komisijā, KP VIS par minēto tiek norādīta atsauce uz vadības protokola datumu un numuru. Savukārt CFLA procedūru rokasgrāmatas veidošanas, uzturēšanas un aktualizēšanas noteikumi nosaka rīcību gadījumos, ja CFLA darbā tiktu konstatētas neaizsargātas vietas sistēmā vai nepieciešamība pārskatīt vai uzlabot procedūras un tajās ietvertās kontroles.	
--	--	--	--	--

Sasniedzamais mērķis Nr.4	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sasniegtamais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Darbinieku motivēšana krāpšanas un korupcijas novēršanai	Motivēt darbiniekus novērst prettiesisku rīcību, izsakot atzinību par darbinieka godprātīgu un kvalitatīvu amata pienākumu pildīšanu, sniedzot palīdzību koruptīva incidenta atklāšanā vai novēršanā	CFLA, Valsts kase	Regulāri	Ieviests CFLA. Pamatojoties uz CFLA sniegto informāciju, darbinieku motivācija būt godprātīgiem tiek veicināta, radot ētisku darba vidi, kā arī piemērojot individuālus motivācijas pasākumus. CFLA ir veikti preventīvi pasākumi (t.i. darbinieku apmācības), lai nodrošinātu, ka darbinieki apzinās krāpšanas un korupcijas konstatējumu gadījumā faktiskās sekas.	Rezultāts: Darbinieki ir motivēti būt godprātīgiem, kā rezultātā samazinās kolēģu piesegšanas iespējamība.

				CFLA tiek veidota ētiskas rīcības un godprātīgas pienākumu izpildes kultūra, tai skaitā informējot darbiniekus par trauksmes celšanas sistēmu. ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gadam ietvaros, līdz 2018.gadam nav konstatēti aizdomu par krāpšanu gadījumi vai koruptīvi incidenti attiecībā uz CFLA darbiniekiem. Ieviests Valsts kasē. Saskaņā ar Sertifikācijas iestādes sniegto informāciju, regulāri Valsts kases sanāksmēs, gada noslēguma pasākumā Valsts kases augstākā vadība izsaka norādījumus un atzinību par darbinieka godprātīgu un kvalitatīvu amata pienākumu pildīšanu. Valsts kases pārvaldnieks Ziemassvētku pasākumā (22.12.2015.) izteica atzinību darbiniekiem par godprātīgu un kvalitatīvu darba pienākumu pildīšanu, labākajiem darbiniekiem pasniedzot atzinības rakstus, bet operatīvajā sanāksmē (protokols Nr.49, 20.12.2016.) augstākā vadība sniedza norādījumus atteikties no dāvanu pieņemšanas, t.sk. par labu sadarbību un klientu apkalpošanu, ņemot vērā likumdošanas normu ierobežojumus un rūpes par Valsts kases reputāciju. Operatīvajā sanāksmē (protokols Nr.49, 18.12.2018.) augstākā vadība sniedz norādījumus atteikties no dāvanu pieņemšanas, gadījumā ja dāvana saņemta, darbinieks rīkojas saskaņā ar Valsts kases Dāvanu pieņemšanas un uzskaites kārtību.	
--	--	--	--	---	--

Sasniedzamais mērķis Nr.5	Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda apzināto krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai ieviešamie pasākumi				
	Plānotā pasākuma apraksts risku mazināšanai	Par izpildi atbildīgā/s iestāde/s	Pasākuma izpildes termiņš	Pasākumu ieviešanas nodrošināšana (noteiktajā termiņā vai pārskata periodā) vai termiņa pagarinājuma pamatojums	ES fondu plānošanas periodā sasniegtais rezultāts/ rezultatīvais rādītājs
Stiprināt sadarbību ar tiesībsargājošām iestādēm	Nodrošināt kārtību, kādā notiek informācijas nodošana, sadarbība ļaunprātīgas rīcības izmeklēšanā un ziņots par katras konkrētās izmeklēšanai nodotās lietas virzību	CFLA	31.12.2015.	Ieviests CFLA. CFLA iekšējos noteikumos "Noteikumi par kārtību, kādā izvērtē, pieņem lēmumu, ziņo un uzkrāj informāciju par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu īstenošanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā" fiksēts pienākums vērsties tiesībsargājošajās iestādēs, ja tiek konstatēts aizdomu par krāpšanu gadījums. Noteikumu izpildē aģentūra sadarbojas ar kompetentajām institūcijām iespējamo un konstatēto neatbilstību izvērtēšanā (piemēram, tiesībsargājošajām iestādēm (aizdomu par krāpšanu gadījumā), revīzijas iestādi (gadījumā, ja iespējamā neatbilstība konstatēta tās veiktajā pārbaudē), Iepirkumu uzraudzības biroju (ja iespējamā neatbilstība skar publisko iepirkumu jautājumus), Konkurences padomi (ja konstatējamās konkurences pārkāpuma pazīmes), Patērētāju tiesību aizsardzības centru (preču un pakalpojumu atbilstības jautājumus)), sniedz pieprasītos dokumentus, kā arī, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 16.decembra noteikumu Nr.769 "Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums" deleģē ekspertu/kontaktpersonu dalībai ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomē.	Rezultāts: Operatīva saziņa un koordinēta rīcība neatbilstības "Aizdomas par krāpšanu" administrēšanai un efektīva ES finanšu interešu aizsardzības nodrošināšana, ar profesionālām metodēm, pierādot un neveicot maksājumus, vai atgūstot neatbilstoši veiktos izdevumus.